

JIHO ČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ARCHIVNICTVÍ A POMOCNÝCH VĚD HISTORICKÝCH

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRONIKA ČESKOBUDĚJOVICKÉHO MĚSTANA
ADRIANA ADALBERTA BATTISTY (1463-1656)**

Vedoucí práce: doc. PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.

Autor práce: Miroslava Květová

Studijní obor: Archivnictví

Ročník: čtvrtý

2011

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky kolektivu a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Protivíně 14. dubna 2011

podpis studenta

ANOTACE

Bakalářská práce *Kronika eskobud jovického m – ana Adriana Adalberta Battisty (1463-1656)* se zamůže na srovnání Battistovy kroniky s ostatními kronikami eskobud jovických m – an z období raného novov ku. Součástí bakalářské práce je seznam literatury a pramenů a její přílohu tvoří v deská edice Battistovy kroniky, jmenný a místní rejstřík, ukázky z Battistova rukopisu a přehledné tabulky s uvedením základních informací o kronikách.

Práce je rozdělena do tří kapitol. První se zabývá m – anským kronikářstvím v raném novov ku. Ve druhé, kompilativně pojaté, jsou krátce uvedeny všechny eskobud jovické m – anské kroniky raného novov ku spolu s charakteristikami jednotlivých kronikářů, přičemž je více prostoru věnováno těm dochovaným. Třetí kapitola se zamůže na obsah Battistovy kroniky, rozbor kroniky jako historického pramene a srovnání Battistovy kroniky s ostatními eskobud jovickými kronikami. V závěru je naznačena možnost využití Battistova rukopisu pro další studium.

ANNOTATION

The Bachelor's thesis *Chronicle of the Citizen Adrian Adalbert Battista (1463-1656) from eské Bud jovice* is focused on comparison of Battista's chronicle with other preserved chronicles of citizens from eské Bud jovice from the Early Modern Period. Part of the thesis is the list of references and sources and its appendix includes the scientific edition of Battista's Chronicle, the name and the local index, Battista's handwriting samples and the chart containing basic information about chronicles.

The work is divided into three chapters. The first deals with city chronicles in the Early Modern Period. In the second, compilative one, all preserved chronicles of citizens of eské Bud jovice from the Early Modern Period with characteristic of particular chroniclers are briefly presented whereas more space is devoted to preserved chronicles. The third chapter is devoted to content of Battista's Chronicle, to analysis of the chronicle as historical source and to comparison of Battista's Chronicle with others chronicles of citizens from eské Bud jovice. A possibility of its use for further study is suggested in the end of the thesis.

POD KOVÁNÍ

Zde bych chtěla podkovat v-ěm, kteří mi při sestavování této práce jakkoli pomáhali. Především pracovníkům a pracovnícím Státního okresního archivu v českých Budjovicích za poskytnutí potřebné literatury a pramenů.

Největší podkování patří vedoucímu mé práce doc. PhDr. Josefu Hrdličkovi, Ph.D. za jeho cenné připomínky a rady.

OBSAH

1. ÚVOD.....	8
2. M TM ANSKÉ KRONIKÁ STVÍ V RANÉM NOVOV KU.....	11
3. ESKOBUD JOVICKÉ M TM ANSKÉ KRONIKY	18
3.1 Kronika Franti-ka Machnického.....	18
3.2 Pam tní knihy Jana Pet íka z Bene-ova	18
3.3 Zápisky Jana Strialia z Pomnou-e.....	20
3.4 Svod kronik z 16. století.....	21
3.5 Kronika rodiny Matyá-ovy	21
3.6 Zápisky Ambroffe Augustina Mathese	22
3.7 Kronika Davida Doudlebského ze Sterneku.....	23
3.8 Kronika Fi-era z Bene-ova a Fi-bachu	26
3.9 Svod kronik ze 17. století	26
3.10 Kronika Joná-e Katschnera.....	27
3.11 Kronika Tomá-e Franti-ka Veselého	29
3.12 Kronika Týmna Christeindla.....	31
3.13 Excerpta Bohuslava Balbína	31
3.14 Kronika Jana Floriána Hammerschmidta	33
3.15 Kronika Antonína Höniga	35
3.16 Kronika Luká-e Bernarda Schneidera	36
3.17 Kronika Jana Eichlera a jeho syna Jana Antonína Eichlera	38
3.18 Kronika Jana Ji ího Millauera.....	39
3.19 Kronika Mat je Pressla.....	40
3.20 Kronika Mat je Schmidta.....	40
3.21 Kronika Franti-ka Mardetschlägera	41
3.22 Kronika Adriana Adalberta Battisty.....	41
3.23 Rozpis Karla Václava Pattberga	41
3.24 Kronika Matyá-e Václava Klaudiho	41
3.25 Kronika z majetku Josefa Littmanna.....	42
3.26 Kronika Franti-ka Xavera Illinga.....	43
4. KRONIKA ADRIANA ADALBERTA BATTISTY.....	44
5. ZÁV R.....	53

SEZNAM ZKRATEK	54
POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY.....	55
P ÍLOHY	58

1. ÚVOD

Bakalářská práce s názvem *Kronika eskobud jovického m – ana Adriana Adalberta Battisty (1463-1656)* je členěna na tři základní kapitoly.

První část bakalářské práce se obecně zabývá m – anským kronikářstvím v raném novověku. Kromě základního seznámení s nejvýznamnějšími centry, jako byly Praha, Jihlava, Cheb, Olomouc nebo eské Budjovice, je zde největší prostor věnován dosavadní literatuře, která se tohoto tématu týká.

Druhá část práce se zabývá eskobudjovickými m – anskými kronikami raného novověku seřazenými chronologicky od 16. do první poloviny 19. století. Jsou zde zmíněny všechny rukopisy dochované, nezvěstné a zápisy, které nemají přímo charakter kroniky, což jsou zápisy do pamětních knih Jana Petřáka z Benešova a zápisy do pamětních kalendářů Jana Strialia z Pomněna. Je zde představena i část díla Karla Václava Pattberga. Uvedeny jsou všechny rukopisy, aby byl vytvořen stručný přehled eskobudjovického kronikářství a byla jasná jejich filiace. Z nezvěstných kronik je to kronika Františka Machnického, dále svod kronik z 16. století, zápisky Ambrože Augustina Mathese, kronika Fiery z Benešova a Fiřachu, svod kronik ze 17. století, kronika Tomya Christeindla, Antonína Höniga, Matje Pressla, Františka Mardetschlägera a kronika z majetku Josefa Littmanna. U nezvěstných kronik se zápis omezuje jen na dochované informace. Souhrn nezvěstných kronik podává ve své práci Karel Pletzer.¹ Je využito i jejich krátký popis v Encyklopedii eských Budjovic.² Z dochovaných kronik se jedná o kroniku rodiny Matyášovy, Davida Doudlebského ze Sterneku, Jonáše Katschnera, Tomáše Františka Veselého, excerpta Bohuslava Balbína, kroniku Jana Floriana Hammerschmidta, Lukáše Bernarda Schneidera, Jana Eichlera a jeho syna Jana Antonína Eichlera, Jana Jiřiho Millauera, Matje Schmidta, Adriana Adalberta Battisty a Matyáše Václava Klaudiho. U každé, vyjma té Battistovy, které je věnována samostatná celá kapitola bakalářské práce, je vždy připomenuta literatura, z které bylo čerpáno. U každé kroniky je také vždy uvedeno místo uložení. V průběhu své existence se některé kroniky nacházely v soukromém vlastnictví nebo byly dlouho považovány za nezvěstné. Dnes jsou ale téměř všechny tyto kroniky uloženy ve Státním okresním archivu (dále SOKA) eské Budjovice v archivním fondu Archiv města (dále AM) eské

¹ Karel PLETZER, *Nezvěstné eskobudjovické kroniky*, Jihoeský sborník historický (dále JSH) 53, 1984, s. 31-37.

² Jiří KOPÁEK, Miroslav NOVOTNÝ, Karel PLETZER a Robert SAK (edd.), *Encyklopedie eských Budjovic*, eské Budjovice 1998.

Budějovice. U dochovaných kronik jsou uvedeny také informace o jejich rozměrech, vazbách, počtu listů a jazycích, kterými byly napsány. Oběrněji je vždy popsán obsah rukopisu a charakteristika písma. Údaje o rozměrech, vazbách, počtu listů a jazycích dochovaných kronik jsou shromážděny přímě z pramenů, tedy z konkrétních rukopisů. Informace o obsahu a jednotlivých písmách pak jsou získány z příslušné literatury. Kronikám eskobudějovickým zatím mezi badateli nebyla věnována dostatečná pozornost. To byl hlavní důvod výběru tohoto tématu. eskobudějovickým kronikám se oběrněji v nově Reinhold Huyer.³ Ale samotnými eskobudějovickými měanskými kronikami se prozatím asi nejvíce zabýval Karel Pletzer.⁴ Jeho články vyšly v Jihoeském sborníku historickém (dále JSH). Ke kronice rodiny Matyášů dokonce připojil i v deskou edici. František Mareš vytvořil Edici eskobudějovických kronik.⁵ Problémem však bylo, že Mareš nevyhledal všechny kroniky, ale zpracoval pouze ty, které se v té době nacházely v SOKA České Budějovice a Státním oblastním archivu (dále SOA) Těbo. Opominul například kroniku Jana Floriána Hammerschmidta, takzvanou pravou kroniku Tomáše Františka Veselého a kroniku Adriana Adalberta Battisty.

Ve zbytkové části práce je podrobněji popsána kronika Adriana Adalberta Battisty. Jak již bylo zmíněno, nebyla dosud zpracována formou v deské edici a ani Pletzer se ve svých článcích o eskobudějovických kronikách o Battistov rukopisu podrobněji nezmiňoval. Kronika Adriana Adalberta Battisty je ale velmi zajímavá ufl jen díky nestandardnímu abecedně uspořádanému charakteru zápisu. Adrian Adalbert Battista byl také významnou osobností českých Budějovic. Kromě literatury, které není mnoho, vztínou jen v podobě

³ Reinhold HUYER, *Die Chronisten der Stadt Budweis*, *Budweiser Zeitung* 65, 1926, . 9, 15, 44, 77, 92.

⁴ Karel PLETZER, *Balbínova excerpta z eskobudějovické kroniky*, JSH 24, 1955, s. 52-59; Týřfi, *eskobudějovická analistika v období třicetileté války*, JSH 28, 1959, s. 113-120; Týřfi, *eskobudějovická kronika J. Fl. Hammerschmidta*, JSH 26, 1957, s. 14-19; Týřfi, *eskobudějovický písmo Jan Petřík z Benešova (Přispěvek k dějinám české literatury XVI. století)*, JSH 28, 1959, s. 17-24, 40-47; Týřfi, *Dva dosud neznámé kronikáři českých Budějovic (Jonáš Katschner a Dominik Koller)*, JSH 39, 1970, s. 222-229; Týřfi, *Pravá a nepravá kronika Tomáše Františka Veselého*, JSH 24, 1955, s. 121-129; Týřfi, *Ti drobné eskobudějovické kroniky ze 16. století*, JSH 34, 1965, s. 179-194.

⁵ František MAREŠ, *Kronika budějovská*. Zvl. Otisk z Věstníku Královské české společnosti nauk na r. 1921.

drobných zmínek v lánkách Karla Pletzera⁶ a v práci Reinholda Huyera,⁷ je nejvíce zpracováno přímo z kroniky. Podstatnou součástí bakalářské práce je v deská edice kroniky eskobud jovického m – ana Adriana Adalberta Battisty z let 1463 až 1656, která je uvedena v příloze. Ke zpracování edice je využita kniha Ivana Tmavíka.⁸

Edice kroniky má sloužit k dalšímu studiu této problematiky. Cílem této práce je tedy seznámit čtenáře s tímto pramenem právě pomocí edice, jejího rozboru a popisu a navrhnout její další možné využití. Stručný popis kronik eskobud jovických m – an raného novověku a hlubší poznání Battistovy kroniky umožní v této práci provést pokus o komparaci Battistových záznamů se zápisy jiných kronik. Zcela zjevný rozdíl je v podobě zápisů, které Battista řadil podle abecedy. Práce si ale věnuje i charakteru záznamů a zkouší zjistit odlišnosti v povaze zápisů Battistových a ostatních kronik dané například sociálním postavením kronikářů, jejich vzděláním a povoláním. Je zde také pokus o určení filiace kronik. Pro snadnější orientaci je v příloze uvedeno šest tabulek rozdělěných podle časového období. Tyto tabulky sdělují, zda je kronika dochovaná či nezvěstná, přehledně informují o letech, pro které jsou zápisy uhláveny, charakterizují sociální postavení, vzděláním nebo povoláním jednotlivých kronikářů, dále si věnují charakteru záznamů a samozřejmě popisují vzájemné závislosti kronik a jejich jazyky. U nedochovaných kronik jsou uvedeny jen dostupné informace především z Pletzerova článku o nezvěstných kronikách.

⁶ Karel PLETZER, *Balbínova excerpata*, s. 55; Týřil, *K záznamu eskobud jovické kroniky z roku 1482*, JSH 36, 1967, s. 52-54.

⁷ Reinhold HUYER, *Die Chronisten*, . 92, s. 2.

⁸ Ivan TMAVÍK EK, *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava v deskách edic dokumentů ze 16. - 20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.

2. MĚSTSKÉ KRONIKY V RANÉM NOVOVĚKU

Tradiční rozdělení písemných pramenů na institucionální, osobní a narativní se u kronik dostává do problému. Jedna z možností je zařadit kroniky do pramenů pamětního charakteru. Druhou možností je zařadit kroniky do pramenů narativních a v závislosti na tom, do jaké míry se autor kroniky zmíní o osobních vztazích například o své rodině, lze hovořit o kronice i jako o osobním prameni. Přesné vymezení je tudíž nemožné.

Kroniky městské v českých zemích začaly vznikat v husitské době. K jejich rozmachu ale došlo až v 16. století. Důvodem tohoto rozvoje mohla být renesance a humanismus. Další příčinou byla možnost vzdělání i nižších vrstev společnosti. V raném novověku se mohli městskými a farními školami vzdělávat i měšťané. Někteří pak mohli studovat i mimo své město a získat ještě vyšší vzdělání. Tito měšťané pak byli díky získaným v domovinu schopni vytvářet kroniky svých měst. Kroniky byly psány za účelem zachování informací pro budoucí generace. Marie Těrnová ve svém článku⁹ uvádí, že z předlohorské doby se dochovaly kroniky jen ze sedmnácti českých měst. Jsou to Benešov nad Ploučnicí, české Budějovice, česká Lípa, Cheb, Chomutov, Kadaň, Kutná Hora, Litoměřice, Louny, Plzeň, Praha, Rakovník, Slaný, Soběslav, Teplice, Trutnov a Třebechovice. K nim patří i jezeňská kronika Mladé Boleslavi od Jiřího Kezelia Bydčovského z poloviny 17. století. Jedná se o tiskotisk knih.

Co se týče názvů kronik, byl zde problém u těch, u kterých se nezachovala titulní strana s názvem, a proto byli archiváři nuceni vytvořit názvy uměle. Dalo se tak zvláště v 19. století. V názvu kroniky se pak většinou objevuje jméno jejího autora. Důležitá je také otázka, co kronikář vedlo k jejímu sepsání. Důvod sepsání se zpravidla vysvětloval v předmluvě. Kde se předmluva nezachovala, je potřeba se zjišťovat záměry autora. Mohly to být osobní důvody, například nějaká významná událost v kronikářově životě. Autory byli většinou kancelářští úředníci, členové městské rady, hlavní radní písaři. V případě těchto osob se v kronikách objevuje mnoho záznamů o veřejných záležitostech města, jako bylo hospodaření města, obnovování městské rady atd. Tyto informace se zde objevují proto, že jako zaměstnanci kanceláře měli k těmto dokumentům přístup. Časté jsou také opisy městských privilegií a jiných listin. Autory kronik ale mohly být i osoby soukromé, například

⁹ Marie TĚRNOVÁ, *Kroniky českých měst z období raného novověku*, in: Rostislav Krušina (ed.), *Problematika historických a vzácných knižních fondů Moravy a Slezska*. Sborník z 17. odborné konference Olomouc, 5. - 6. listopadu 2008, Olomouc 2009, s. 175-185.

z emeslnického prost edí. Ty své vzd lání získaly na m stské –kole a d vodem sepsání mohlo být zachování informací pro dal-í generace rodu.

Témata zpráv se samoz ejm li-ila. Soukromé osoby do kronik nezaznamenávaly v ci ú ední, ale spí-e soukromé, které se týkaly p ímo jejich rodiny nebo rodin blízkých. ast j-í jsou také záznamy narození, s atk a úmrtí m – an . N kte í auto i p ipojili i zhodnocení společenské situace ve m st . Hlavní jsou záleflitosti daného m sta, ale objevují se i informace z jiných oblastí a n kdy i ze zahrani í, t eba v období války s Turky. V n kterých kronikách jsou i zprávy o lenech habsburského rodu i jiných významných osobnostech. Tato mimom stská i zahrani ní sd lení byla v t-inou p ejata z novin. Mnohdy se v kronikách objevují i zprávy o m stských stavbách, společenských, náboflenských nebo kriminálních událostech, pak také o po así¹⁰ a dal-ích p írodních úkazech. N kte í kroniká i zaznamenávali hlavn události periodické. Jiní se orientovali spí-e na v ci nezvyklé a mimo ádné. asté byly záznamy o epidemiích, poflárech, povodních a jiných pohromách. Co se tý e dochování, jak ufl bylo zmín no, mnohdy se nedochoval titulní list, pop ípad listy dal-í. N které kroniky se nedochovaly v bec a jsou známy jen z pozd j-ích opis . K t mto opis m ale mohly být p idány dal-í záznamy. Mnoho jich bylo dlouho považováno za nezv stné, ale na-ly se v archivech. N které jsou nezv stné dodnes. Moflná se nachází v soukromém vlastnictví nebo byly v pr b hu staletí zni eny.¹¹

Marie To-nerová poukazuje i na to, fle m stskému kroniká ství zatím mezi badateli nebyla v nována dostate ná pozornost. Jmenuje alespo edí ní adu z konce 19. století o n meckých m stských kronikách nazvanou Deutsche Chroniken aus Böhmen. Byly v-ak vydány jen t i svazky. Tto o kroniku m sta Lokte z po átku 16. století, trutnovskou kroniku a dv kroniky Chebu. Vy-lo i n kolik edic Pam tí Mikulá-e Da ického z Heslova,¹² který vytvo il kroniku rodu Da ických a m sta Kutné Hory. Byla vytvo ena i edice k dal-í významné kronice Ji ího Kezelia Bydflovského.¹³ O nedávno vzniklých edicích narativních

¹⁰ Více o po así Old ich KOTYZA, *Skutk m p edk svých zahynouti nedají. Ocen ní významu vypráv cích pramen severo eské provenience pro studium kolísání klimatu v eských zemích*, in: Hana Pátková (ed.), *eská beseda o n meckých i eských kronikách, pam tech a dal-ích vypráv cích pramenech*, Ústí nad Labem 2006, s. 25-103.

¹¹ Marie TO-NEROVÁ, *Kroniky*, s. 175-185.

¹² Ji í MIKULEC (ed.), *Mikulá–Da ický z Heslova, Pam tí*, Praha 1996; Eduard PETR , Emil PRAFIÁK (edd.), *Mikulá–Da ický z Heslova, Prostopravda, Pam tí*, Praha 1955.

¹³ Zden k KAMPER (ed.), *Kronika mladoboleslavská od Mistra Ji ího Bydflovského sepsaná*, Mladá Boleslav 1935.

pramen m stské provenience hovo í ve svém lánku i Marek ur anský.¹⁴ Jedná se nap íklad o edice Marie To–nerové,¹⁵ Josefa Hrdli ky,¹⁶ Martina Třindla¹⁷ a Petra Zemka.¹⁸ Zna nou d lefitost ur anský p íkládá i *Pr vodci po rukopisných fondech v eské republice*¹⁹ a *Repertoriu rukopis 17. a 18. století z muzejních sbírek v echách*.²⁰ D lefitým po ínem bylo i vydání p ísp vk z konference, která se konala 9. listopadu 2001 v Ústí nad Labem. I kdyfi p ísp vky pojednávají vesm s o severo eských vypráv cích pramenech, v poznámkovém aparátu lze nalézt zajímavé odkazy na literaturu celozemského charakteru. Tuto konferenci zorganizovala katedra historie Pedagogické fakulty Univerzity J. E. Purkyn v Ústí nad Labem a katedra pomocných v d historických a archivního studia Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze za ízení Eduarda Miku–ka. P ísp vky p ípravila k vydání Hana Pátková.²¹

¹⁴ Marek UR ANSKÝ, *Kolektivní pam m st? Narativní prameny m stské provenience, jejich auto i a vztah k pramen m diplomatické povahy na p íkladu st edních ech v první polovin 17. století*, in: Václav B flek, Pavel Král (edd.), *Spole nost v zemích habsburské monarchie a její obraz v pramenech (1526ó1740)*, eské Bud jovice 2006 (= Opera historica 11), s. 375ó388.

¹⁵ Marie TO TNEROVÁ (ed.), *Pam ti m sta fiatec, fiatec* 1996.

¹⁶ Josef HRDLI KA (ed.), *Konflikt jind ichohradeckých m –an s Vilémem Slavatou v pam tech Ji íka ze K e*, JSH 69-70, 2000-2001, s. 188-208.

¹⁷ Martin TřINDL (ed.), *Velká Meze í Franti–ka Ignáce Konteka. M stská kronika barokní Moravy*, Ti–nov 2004.

¹⁸ Petr ZEMEK (ed.), *Barto–kova kronika*, Uherské Hradi–t 2004.

¹⁹ Antonín KOSTLÁN, Stanislav PETR, Marie TO TNEROVÁ, *Pr vodce po rukopisných fondech v eské republice I. Rukopisné fondy zámeckých, hradních a palácových knihoven*, Praha 1995; Pavel BRODSKÝ, Marta HRADILOVÁ, Stanislav PETR, Marie TO TNEROVÁ, *Pr vodce po rukopisných fondech v eské republice II. Rukopisné fondy archiv v eské republice*, Praha 1998; Tífi, *Pr vodce po rukopisných fondech v eské republice III. Rukopisné fondy muzeí a galerií v eské republice*, Praha 2001.

²⁰ Jaromír LINDA a kol., *Repertorium rukopis 17. a 18. století z muzejních sbírek v echách 1/1 (A-F), 1/2 (H-J)*, Praha 2003; Martina BEKE TřOVÁ, Alena FIDLEROVÁ a kol., *Repertorium rukopis 17. a 18. století z muzejních sbírek v echách II. 1/1 (K-L), 1/2 (M-O)*, Praha 2008.

²¹ Hana PÁTKOVÁ (ed.), *eská beseda o n meckých i eských kronikách, pam tech a dal–ích vypráv cích pramenech*, Ústí nad Labem 2001.

Nejvýznamnějšími centry m – anského kronikářství byly Olomouc, Jihlava, Cheb, Praha, a české Budějovice. V severních částech byly významným centrem jen Litoměřice.²² S výjimkou kronik z českých Budějovic, kterým je věnována následující obsáhlá kapitola, se kronikami Olomouce, Jihlavy, Chebu a Prahy tato práce zabývá jen okrajově. Nejsou totiž jejich předmetem. Zprávy se omezují jen na výčet těch nejznámějších kronik s připojením literatury a vydaných edic.

Největší je soubor olomouckých m – anských kronik, z nichž nejznámější je kronika rodiny Hobelových, dále Leitmetzerova kronika, několik kronik Hannse Kranicha a Olomoucká souhrnná kronika z let 1432-1656, která byla i edicí postupně Bedou Dudíkem.²³ Pozoruhodné jest, že český je psána pouze jedna z nich.²⁴

Po olomouckém souboru je druhým největším souborem m – anských kronik soubor kronik jihlavských. Většina z nich je uložena ve sbírce drobných pozůstatků v SOkA Jihlava. Nejdelší jsou asi tyto kroniky rodiny Riesenfelder, kronika Martina Leupolda z Löwenthalu, dvoudílná kronika Jihlavy od jihlavského učitele, úředníka a majitele Jana Jindřicha Marzy, kronika jihlavského m – ana Norberta Frühaufa, ve které pokračoval Anton Politzer, kronika rodiny Letscher, kronika rodiny Ginter atd. Jihlavskými kronikami a jejich filiací se zabýval Emanuel Schwab.²⁵ Věchny uvádí v soupisu rukopisů SOkA v Jihlavě František Hoffmann²⁶ a dochází k číslu 70 dochovaných kronik. Vzniklo i několik edic vybraných jihlavských kronik. Edice kroniky m – anského pána Martina Leupolda z Löwenthalu od Christiana Døelverta,²⁷ kroniky Franze Setzenschragena od Antona Mayera²⁸

²² Viz Jan SMETANA, *Vyprávění prameny dějepisné vzniklé v Litoměřickém kraji do roku 1835*, Sborník archivních prací 22, 1972, 221-296.

²³ Beda DUDÍK, *Olmützer Sammel- Chronik vom Jahre 1432 bis 1656*, Brünn 1858.

²⁴ Pavel LANGER, *Problematika m – anské historiografie. Kroniky města Olomouce pětadvacet z období raného novověku*, bakalářská práce na katedře Historie Univerzity Palackého v Olomouci, 2009 (vedoucí práce doc. Mgr. Jaroslav Miller, M.A., Ph.D.).

²⁵ Emanuel SCHWAB, *Die Iglauer Chroniken*, Igel-Land, Beilage des šmähr. Grenzboten, Neue Folge Nr. 10-14, 1926-1927, s. 37-54.

²⁶ František HOFFMANN, *Soupis rukopisů Státního okresního archivu v Jihlavě*, Jihlava 2001.

²⁷ Christian DøELVERT (ed.), *Chronik der königlichen Stadt Iglau (1402-1607) vom Iglauer Stadtschreiber Martin Leupold von Löwenthal*, Brünn 1861.

²⁸ Anton MAYER (ed.), *Die älteste uns erhaltene Iglauer Chronik (1547)*, Zeitschrift des Deutschen Vereines für die Geschichte Mährens und Schlesiens 40, 1938, s. 3-56.

a edice kroniky Abrahama Letschera od Franze Wurzingera.²⁹ Peklady částí n kterých kronik vytvo il František Hoffmann.³⁰

Dalším centrem m – anského kronikářství byl Cheb. O chebských kronikářích se zmi uje František Kub .³¹ Seznam chebských kronik pak představuje v předmluv k edici kroniky Pankráce Engelharta a šedeníku Andrease Baiera chebský archivář Heinrich Gradl.³²

Významné jsou i pražské m – anské kroniky. Jejich seznam pro předlohorské období podává Marie Tošnerová³³ a zmi uje kroniku s názvem *Chronicon Pragense* Mistra Jiříka Píseckého,³⁴ letopis pražského m – ana z první poloviny 16. století,³⁵ kroniku Bartoše písaře,³⁶ dále *Acta rerum gestarum Sixta* z Ottersdorfu,³⁷ dílo Pamětná knížka Jana Piláta

²⁹ Franz WURZINGER (ed.), *Chronik der Stadt Iglau (1563-1685) des Tuchmachermeisters Abraham Letscher*, Iglau 1912.

³⁰ František HOFFMANN, *Listy a obrazy z minulosti Jihlavy*, Havlík v Brod 1958; Týfi, *Nové listy a obrazy z minulosti Jihlavy. Od tisícileté války k revolučnímu roku 1848*, Brno 1967.

³¹ František KUB , *Renesanční Cheb v jedenácti obrazech*, *Minulost Západo českého kraje* 25, 1989, s. 91-109.

³² Heinrich GRADL, *Die Chroniken der Stadt Eger*, Praha 1884.

³³ Marie TOŠNEROVÁ, *Kroniky českých měst z předlohorského období studia m stského kronikářství v letech 1526-1620. Úvod do studia m stského kronikářství v letech 1526-1620*, Praha 2010, s. 178-201.

³⁴ Edici kroniky vytvo il Josef Vít zslav TĚMÁK, *Listy a kronika M. Jiřího Píseckého*, *Fontes Rerum Bohemicarum* VI, Praha 1907, s. XXXIII-XXXVII, edice: s. 345-362.

³⁵ Bohdan ZILYNSKYJ (ed.), *Letopis m – ana Nového Msta pražského z let 1492 až 1539*, Pražský sborník historický (dále PSH) 17, 1984, s. 52-89; Týfi, *Novom stské letopisné záznamy z poátk vlády Ferdinanda I*, *Folia historica Bohemica* 5, 1983, s. 151-171.

³⁶ Kronikou se zabýval hlavně Josef Vít zslav TĚMÁK, *Kronika Bartoše písaře*, *Vstník české akademie pro vědy, slovesnost a umění* 12, 1903, s. 241-257, 333-343, 463-484, 551-576, 645-671; Týfi, *Barto-písař*, *český časopis historický* (dále H) 7, 1901, s. 311-314. Edici kroniky vytvo il Karel Jaromír ERBEN (ed.), *Bartošova kronika Pražská od léta Páně 1524 až do konce léta 1530*, Praha 1851.

³⁷ Kronikou se zabývali Zdeněk BENEŠ, *Akta aneb Knihy pamětné ili historie Sixta z Ottersdorfu*, H 90, 1992, s. 188-203; Týfi, *Historický text a historická skutečnost. Studie o principech českého humanistického dějepisectví*, Praha 1993; Josef TEIGE, *Sixt z Ottersdorfu. Knihy pamětné o nepokojných letech 1546 a 1547*, Praha 1918; Edici vytvo il Josef JANÁEK (ed.), *Sixt z Ottersdorfu. O pokojném stavu m stského léta 1547*, Praha 1950.

Rakovnického z Jen-tejna,³⁸ záznamy rodiny Dvorských ve Veleslavínov Kalendá i historickém³⁹ a sborníky Marka Bydřovského z Florentina.⁴⁰

M stským kroniká stvím se vyjma Marie To-nerové zabýval i Jaroslav Miller.⁴¹ V noval se narativním pramen m m stské provenience a p i-el s my-lenkou, fle u t chto pramen je d leflité rozli-it realistický a normativní popis skute nosti. Normativní popis charakterizuje skute nost takovou, jaká má být a realistický takovou, jaká je. M stské kroniky byly ásto psány normativním zp sobem, p i emfl d vodem mohlo být ukázat budoucím generacím dokonalý obraz m sta. Tento obraz mohl být naru-en sociálním nap tím a r znými nepokoji ve m st . Takové zprávy kroniká i bu zaml eli, nebo se o m stských bou ích naopak rozsáhle zmi ovali, p i emfl tím cht li varovat dal-í generace p ed jejich opakováním. Prařské nepokoje z dvacátých let 16. století popsal kroniká Barto- Písa . Nap íklad olomoucké kroniky se o sporech mezi obcí a radou z po átku 16. století nezmi ují. Naopak brn nské a jihlavské kroniky tyto spory p ipomínají velice obsáhle. Jedná se o Habermannovu a Setzenschragenovu kroniku, zápisy Martina Leupolda z Löwenthalu nebo Jana Munky z Ivan ic. Olomoucká kronika rodiny Hobelových je p íkladem, kde zápisy periodicky se opakujících obvyklých událostí m sta, jako byly záznamy narození a úmrtí, dále záznamy o vnit ním flivot obce nebo jednotlivc , byly naru-ovány zprávami o m stských rebeliích. Nap íklad v mladoboleslavské kronice Ji ího Bydřovského jsou nejd leflit j-í periodické záznamy o obnovování m stské rady a do této struktury vstupují váflné jednorázové události, které tuto strukturu ni í. Proto v komplikovaných letech, nap íklad v letech 1618 afl 1620, informace o obnovení m stské rady chybí. V m stských kronikách se objevují i snahy zachovat celistvost a vnit ní soudrřnost m stské obce, cofl vedlo k omezování práv nap íklad lidí jiných konfesí nebo e í. Cizinec byl ásto chápán jako nebezpe í pro obraz dokonalého m sta. N mecké p ist hovalce kritizoval v p edb lohorských echách Pavel Stránský

³⁸ Edice kroniky vytvo ili Ji í DVORSKÝ (ed.), *Prařské pam ti Jana Piláta Rakovnického z Jen-tejna z let 1575-1605*, PSH 7, 1972, s. 161-172; Jaroslav KOLÁR (ed.), *š Pam tná knířkaõ Jana Rakovnického z let 1575-1605 a eské pam ti 16.-17. století*, Listy filologické 90, 1967, s. 394-403.

³⁹ Více viz Olga FEJTOVÁ, *Veleslavín v Kalendá historický z majetku prařského rodu Dvorských z Gryfí Hory*, Mixcellanea 15, 1998, s. 97-124.

⁴⁰ Více o kronice Jaroslav KOLÁR (ed.), *Marek Bydřovský z Florentina. Sv t za t í král , Praha 1987; TÝři, Zápisky Marka Bydřovského z Florentina a Paprockého Diadochus*, Sborník prací FF brn nské univerzity D 32, 1985.

⁴¹ Jaroslav MILLER, *Snový sv t idejí a syrovost skute nosti: m stská historiografie raného novov ku jako utopie?* H 106, 2008, . 2, s. 261-287.

i Mikuláš– Da ický z Heslova a v roce 1618 byli vla—tí p ist hovalci obvi ováni ze zkázy Plzn . Postupem doby se normativní popis skute nosti v m stských kronikách uflíval pro popis doby minulé a pro události dobové se uflíval popis realistický. Cílem bylo dojít k ideáln uspo ádané spole nosti, jako tomu bylo v minulosti. Normativní popis skute nosti v m stských kronikách postupn zanikal a od 19. století se výlu n objevoval popis realistický.⁴²

⁴² TAMTÉfi, s. 265-271, 285-286.

3. ESKOBUD JOVICKÉ MTM ANSKÉ KRONIKY

V eských Bud jovicích se kroniká ství objevuje kolem druhé poloviny 15. století. Nejprve jen ve form zápis o obnovování m stské rady se soupisy len od roku 1468. Afl pozd ji byly zapsány také informace o d jinách m sta. V následujících podkapitolách jsou v chronologickém po adí zmín ny v–echny eskobud jovické kroniky, dochované i nezv stné, p i emfl v t–í d raz je kladen na kroniky dochované.

3.1 Kronika Franti–ka Machnického

Prvním kroniká em eských Bud jovic byl Franti–ek Machnický. Tento eskobud jovický m – an se narodil v roce 1513. V roce 1545 získal m – anské právo a roku 1547 se stal obecním star–ím. Po n jakou dobu zasedal i v m stské rad jako kon–el. Zem el v roce 1583. Kroniká ská innost Machnického byla objevena afl Luká–em Bernardem Schneiderem ve druhé polovin 18. století. Machnického kronika zahrnovala zprávy o událostech v eských Bud jovicích v letech 1450 afl 1578. Jednalo se p edev–ím o zprávy týkající se p írodních katastrof, dále nap íklad p estavby farního kostela a dokon ování m stské v fle. Jsou zde zmín ny i vrafdy, popravy a kronika uvádí i ceny obilí a dal–ích komodit. Machnického zprávy jsou v poslední redakci Schneiderovy kroniky dány do kapitoly *Unterschiedliche Denkwürdigkeiten so sich alhier zu verschiedene Zeiten ereignet* v chronologickém po adí. N mecky psaná kronika Franti–ka Machnického je zatím považována za nezv stnou, a proto není možné zjistit dal–í údaje nap íklad o rozm rech, po tu list nebo vazb .⁴³

3.2 Pam tní knihy Jana Pet íka z Bene–ova

Jan Pet ík z Bene–ova byl dal–ím, kdo v polovin 16. století zaznamenával události týkající se eských Bud jovic. O Pet íkovi a jeho flivot se zmínil Reinhol Huyer.⁴⁴ Pet ík v flivot i jeho pam tní knihy shrnul Karel Pletzer.⁴⁵

Jako eskobud jovický radní písa zaznamenával informace o d jinách m sta do pam tních knih. Narodil se nejspí–e v roce 1499. Ufl p ed rokem 1527 se stal bakalá em na univerzit ve Vídni. Po studiích se dostal do eských Bud jovic, kde se stal u itelem. Od roku 1530 p sobil v Jind ichov Hradci jako vychovatel syn Adama z Hradce Jáchyma

⁴³ Karel PLETZER, *T i drobné eskobud jovické kroniky*, s. 181-182.

⁴⁴ Reinhold HUYER, *Die Chronisten*, . 9, s. 1-3.

⁴⁵ Karel PLETZER, *eskobud jovický písa* , s. 17-24, 40-47.

a Zachariá-e. Roku 1536 se ale opět vrátil do českých Budjovic a přijal místo písaře. Mstská rada ho vyvolávala i pro zastupování na zemském sněmu. V roce 1547 se zasloužil o to, že české Budjovice stály v boji proti císaři Ferdinandu I. na jeho straně. Díky tomu byl 10. srpna 1548 povýšen do rytířského stavu a získal predikát z Benešova. S ženou Veronikou měl tři syny. Zemřel asi v roce 1559 nebo 1560.⁴⁶

Jan Petřík sám založil dvě pamětní knihy, do kterých soustředně vybrané události zapisoval. Tyto knihy městské správy označované též jako pamětné nemají přímo charakter kroniky.

První kniha s názvem kniha červená, latinsky liber ruber se nachází v SOKA české Budjovice ve fondu AM české Budjovice pod inv. . 90 a sign. D 101. Přesný titul knihy zní *Liber I. memorabilium Budvicensium de A 1500 alias liber ruber dictus*. Její rozměry činí 30,5 x 21,5 cm. Použitými jazyky jsou čeština, němčina, latina a francouzština. Zpočátku měla 277 listů a dodatečně bylo připsáno 48, což činí konečně 325 listů. Vazba je kofleň a zdobená slepotiskem. Pevná vazba byla soudě podle názvu červená. Tato barva se ale bohužel kvůli pozdějším převzáním nezachovala. Se svými zápisy do knihy začal Jan Petřík roku 1542. Kniha červená zahrnuje zprávy o dlejinách města a opisy privilegií, soudních přehonů, kupních a prodejních smluv, trhových cedulí a kvitancí. V knize jsou i výpisy z desek zemských.⁴⁷

Po Petříkově smrti pokračoval v zápisech do liber ruber Jan Strialius z Pomnouch, který v roce 1567 obsadil uvolněné místo městského písaře a v úřadu zůstal až do roku 1580. Po něm knihu červenou rozšířil ještě další městští písaři 17. a 18. století. Poslední zápis je z roku 1727. S touto knihou později pracoval Matyáš-Václav Klauď, který k ní kolem roku 1817 vytvořil heslový rejstřík a knižním českým opisem i mecká regesta. Dále s ní pracoval i archivář Karl Köpl⁴⁸ a vytvořil k ní převod datací. Pak byla na nějaký čas ztracena a objevil ji až po první světové válce eskobudjovický archivář František Miroslav Špek.⁴⁹

Druhá pamětní kniha Jana Petříka z Benešova s názvem *Gedenkbuch von Johann Petrik Stadtschreiber Budweis* se také nachází v SOKA české Budjovice v archivním fondu AM české Budjovice a má inv. . 89 a sign. D100. Její rozměry činí 33 x 21 cm. Vazba je kofleň na dřevěných deskách, položená a bez spon. Pravděpodobně pochází z první poloviny

⁴⁶ TAMTÉŽ, s. 17-19.

⁴⁷ TAMTÉŽ, s. 41.

⁴⁸ Otiskl zápisy z pamětní knihy Jana Petříka z Benešova v díle *O zpusobu nas v roku 1555*, Sborník historický 3, 1885, s. 305-307.

⁴⁹ Karel PLETZER, *eskobudjovický písař*, s. 41.

19. století. Kniha je psána německy, česky a latinsky. Nedochovala se celá. Chybí jí titulní list, z pět vodních 380 listů chybí prvních 26 a některé listy jsou prázdné. Pětáková druhá pamětní kniha obsahuje opisy privilegií, zprávy o dalších českých Budjovicích ufl od roku 1265 a soubor aktů o náboženských poměrech ve městě. Pětáková knihu psal od roku 1540 až do roku 1573. Další zápisy pochází z let 1762 a 1840, protofe stejně jako u liber ruber i u druhé Pětákovy pamětní knihy po jeho smrti pokračoval se zápisy další písař. Pak se o knihu dlouho nikdo nezajímal a našel ji až Matyáš–Václav Klauď. Klauď pro ni nechal zhotovit novou vazbu a heslový rejstřík. Pětákovu druhou pamětní knihu později vyuffil i Karel Jaromír Erben, když sestavoval svá *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae*. Poté se o ní zajímal i Karl Köpl. Stejně jako v případě liber ruber se i druhá pamětní kniha našas ztratila a unikla tak opřt pozornosti Reinholda Huyera. Objevil ji až archivář Miroslav Burian.⁵⁰

3.3 Zápisky Jana Strialia z Pomnouce

Jan Strialius z Pomnouce,⁵¹ jak již bylo zmíněno, psobil v letech 1567 až 1580 jako městský písař v českých Budjovicích. Pak se stal městským písařem ve svém rodném městě. Do příručních kalendářů zapisoval údaje o své rodině, o rodinách svých přátel i informace o událostech ve městě. Tyto zápisky o městě ale nemají přímo charakter kroniky. Janova nejzajímavější činnost bylo zaznamenávání počasí hlavně v Praze, Litoměřicích, městě, ale také v českých Budjovicích do dvou deníků, které vedl od roku 1558 do roku 1582.⁵² Zápisky Jana Strialia jsou považovány za nezvstné, a proto o nich nelze uvést více informací.

⁵⁰ TAMTĚŽ, s. 41-43.

⁵¹ O Janu Strialiovi z Pomnouce pojednává kromě Karla Pletzera i další literatura. Oldřich KOTYZA, *Skutk m p edk svých zahynouti nedají. Ocenění významu vyprávěcích pramenů severo české provenience pro studium kolísání klimatu v českých zemích*, in: Hana Pátková (ed.), *Česká beseda o německých i českých kronikách, pamětech a dalších vyprávěcích pramenech*, Ústí nad Labem 2006, s. 37; Jan MUNZAR, *Jan Strialius a jeho meteorologická pozorování z české a Německa z let 1558-1582*, *Meteorologické zprávy* 51, 1998, s. 149-153. O fiatecké rodině Strialiů z Pomnouce se zmíňuje Bohumír ROEDL, *fiatecká rodina Hořálek z Javořice*, fiatec 1997.

⁵² Karel PLETZER, *Nezvstné českobudjovické kroniky*, s. 31; Oldřich KOTYZA, *Skutk m p edk*, s. 37.

3.4 Svod kronik z 16. století

Do 16. století spadá i svod kronik, který je ale nezvstný. Je možné, že z nich některé dochované kroniky byly, ale s určitostí to říci nelze u žádné z nich.

3.5 Kronika rodiny Matyášovy

Pro stručný popis Kroniky rodiny Matyášovy byl využit nejvíce článků Karla Pletzera.⁵³ Pletzer ke svému bádání využil starší práce Františka Mareše⁵⁴ a Reinholda Huyera⁵⁵ a popsal ke svému článku také v deskou edici kroniky.

Kronika rodiny Matyášovy je uložena v SOkA České Budějovice ve fondu AM České Budějovice pod inv. . 1960. Tato kniha o rozměrech zhruba 10,5 x 16 cm je opatřena novou plátovou vazbou, kterou jí nechal dát její nálezce českobudějovický archivář Georg Seegert. Kronika má 115 listů a je zcela zřejmě, že se nedochovala celá. Chybí titulní list a patrně i několik listů dalších obsahujících seznamy členů městské rady. Jelikož v titulu českobudějovických kronik za rok 1468, domnívá se Karel Pletzer, že by na začátku knihy mohlo chybět osm listů nikoliv jen jeden, jak uvádí František Mareš.

Kronika obsahuje záznamy o obnovení městské rady z let 1484 až 1626 a od roku 1498 také stručné záznamy k historii města. V roce 1892 objevil tuto kroniku Georg Seegert a v téže roce na její konec dopsal záznam o obnovení městské rady z roku 1737. Karel Pletzer ve svém článku informuje i o podobě kronikářských záznamů členů městské rady. Za rokem a jménem úředníka, který obnovoval radu, byl výčet jmen dvanácti konšelů s purkmistrem a na konci bylo uvedeno jméno městského rychtáře. Pletzer si v kronice také povšiml, že od roku 1531 jsou na rubu listů popisy obecní starší v počtu 24 osob. Od roku 1618 se v seznamu objevují i městští písaři. Pletzer ve svém článku zmíňuje marginální vpisky kronikářského rázu a další analistické zprávy popsané mladší rukou pod seznamy.

Při studiu písma lze určit, že kroniku psali minimálně dva písaři. První skončil zápisem z roku 1574 a popsal i veškeré marginálie. Druhý písař pokračoval od roku 1575 až do roku 1623 a popsal i všechny analistické zprávy pod seznamy. Po těchto dvou písařích pokračují ještě záznamy dalších několika písařů.⁵⁶

⁵³ Karel PLETZER, *Ti drobné českobudějovické kroniky*, s. 179-194.

⁵⁴ František MAREŠ, *c.d.*

⁵⁵ Reinhold HUYER, *Die Chronisten*, . 44, s. 2-3.

⁵⁶ Karel PLETZER, *Ti drobné českobudějovické kroniky*, s. 188.

První část kroniky rodiny Matyášovy je psána p eváfln n mecky. Objevují se ale i latinské a eské zápisy. První písá psal výrazným tmavým inkoustem, tudífl jsou jeho zápisy dobře vid t. Sice uflíval hlavn n m inu, ale u jmen len m stské rady zachovával jejich eskou podobu. Kroniká ovo písma je úpadková bastarda z poloviny 16. století a jedná se z ejm o opis. Jméno prvního písá e v kronice není zaznamenáno. Písá se ale nápadn zajímal o n které m – any eských Bud jovic, které spojovalo p íjmení *Mattiäsch*. František Mareš a Reinhold Huyer se shodn domnívali, fl písá mohl být jejich blízkým p íbuzným. Rodina Matyáš– byla bohatá a n kte í z jejích len dosáhli i vysokého vzd lání a kariéry. Problém v–ak vyvstává otázkou, který z nich mohl být oním písá em. V úvahu p íchází Daniel Matyáš–, který byl inný v m stské rad a vykonával i funkci obecního star–ího. S ur itostí to v–ak íci nelze. Pletzer p íchází rovn fl s myšlenkou, fl onen první písá mohl záznamy pouze opsat ze star–í kroniky, která mohla být v majetku rodiny Matyáš– .⁵⁷

Druhý písá neufflval tak tmavý inkoust jako jeho p edch dce. Z toho dvodu jsou n které záznamy h e itelné. Oproti prvnímu písá i psal druhý p eváfln latinsky. Tímto p edev–ím o analistické poznámky pod seznamy nebo o latinizovaná jména len m stské rady. Stejn jako v prvním p ípad se nejspí–e jedná o opis. Jak ufl bylo uvedeno, druhý písá pokračoval záznamy za léta 1575 afl 1623 a na rozdíl od prvního písá e, druhý ufl nezapisoval jména ú edník , kte í obnovovali radu. Ani jméno druhého písá e není známo. Je možné, fl byl n jak sp ízn n s rodinami Hirsch a Schnedl , k nimfl vytvo il pár poznámek. Co se tý e analistických poznámek, dá se uvařovat nad tím, fl byly p evzaty ze star–ího nedochovaného rukopisu. Po roce 1620 byl dal–ím písá em zaznamenán ufl jen jeden zápis, jímfl byla informace o zemském sn mu z roku 1614, který se v eských Bud jovicích konal.⁵⁸ Ozna ení jednotlivých písá u kařdého zápisu je uvedeno v Pletzerov v decké edici kroniky. Je jist zajímavé, fl pro záznamy z 16. století vyuffil kroniku rodiny Matyášovy pro svou kroniku David Doudlebský ze Sterneku.⁵⁹

3.6 Zápisky Ambrofl Augustina Mathese

Zápisky Ambrofl Augustina Mathese pocházejí ze 17. století a v sou asnosti jsou považovány za nezv stné. Karel Pletzer popisuje ve svém lánku o nezv stných kronikách nejen Mathesovy zápisky, ale i jeho flivotní osudy. Mathes v otec Valentin Mathes byl

⁵⁷ TAMTÉfl, s. 189-190.

⁵⁸ TAMTÉfl, s. 190-191.

⁵⁹ Karel PLETZER, *eskobud jovická analistika*, s. 114.

–ichtmistrem na d d i né –tole sv. Eliá–e na Velkých Horách u eských Bud jovic. Ambrofi Augustin chodil do –koly v Litom ících. Od roku 1614 studoval na jezuitské akademii v Praze⁶⁰ a poté p sobil jako rektor latinské –koly v eských Bud jovicích. Po s atku s Reginou Wielandovou p estal vyu ovat a stal se sladovníkem. V letech 1625 afl 1632 byl výb r ím mýta a poplatk ze skladování. Na sklonku flivota se stal lenem –ir–í m stské rady. Zem el 10. zá í 1662.⁶¹

Je–t jako rektor latinské –koly psal o událostech ve m st v zajímavém období 1618 afl 1621 na listy d lní ú etní knihy zaloffené roku 1553. Tu je–t v roce 1820 na–el Matyá– Václav Klaudi. Zápisky m l k dispozici mofná je–t Reinhold Huyer. Pak byly ale p íslu–né listy z knihy vytrhány a jsou nezv stné. Jejich opis v–ak poskytuje dochovaná kronika Joná–e Katschnera.⁶²

O jazyce, jakým byly Mathesovy zápisky napsány, nejsou fládné zprávy. Jazyk mofná ani nebude mofno zjistit vzhledem k tomu, fle se zápisky s nejv t–í pravd podobnosti nedochovaly. Uváfli–li se ale to, fle jejich opis po ídil Joná– Katschner, dá se usuzovat na latinu, kterou Katschner p elofil do n m iny.

3.7 Kronika Davida Doudlebského ze Sterneku

O autorovi kroniky se ve své knize o d jinách tohoto rodu zmi uje i Tomá– Sterneck.⁶³ Informace ke kronice i k osob Davida Doudlebského ze Sterneku podává lánek Karla Pletzera.⁶⁴ Její edici vytvo il Franti–ek Mare–.⁶⁵ Do edice v–ak nezahrnul seznamy len m stské rady.

Kronika Davida Doudlebského ze Sterneku se nachází v SOKA eské Bud jovice v archivním fondu AM eské Bud jovice a má inv. . 1962 a sign. 559.

Velikost knihy je 14 x 19,5 cm. Novou plát nou vazbu ji dal archivá Georg Seegert. Kniha má 147 list .

⁶⁰ Seznamy student a dal–í informace o jezuitské akademii v Praze uvádí Miroslav TRUC (ed.), *Album Academiae Pragensis Societatis Iesu 1573-1617 (1565-1625)*, Praha 1968; Týfi, *Jifní echy a jezuitská akademie praftská*, JSH 27, 1958, s. 73-80.

⁶¹ Karel PLETZER, *Nezv stné eskobud jovické kroniky*, s. 32.

⁶² Ji í KOPÁ EK, Miroslav NOVOTNÝ, Karel PLETZER a Robert SAK (edd.), *c.d.*, s. 226; Karel PLETZER, *Nezv stné eskobud jovické kroniky*, s. 32.

⁶³ Tomá–STERNECK, *Mezi m –any a –lechtou. D jiný rodu Daudlebských ze Sternecku*, Brno 2009.

⁶⁴ Karel PLETZER, *eskobud jovická analistika*, s. 113-120.

⁶⁵ Franti–ek MARE™, *c.d.*

David Doudlebský se narodil asi v roce 1582. Jeho otcem byl primátor eských Budjovic Ka-par Doudlebský. Roku 1620 byl práv Ka-parovi p iznán nobilita ním dekretem z 1. ervence predikát ze Sterneku. Nejspí-e téhož roku se David Doudlebský stal obecním star-ím a od roku 1635 p sobil jako kon-el. Tyto funkce mu z ejm umohl ovaly p ístup ke star-ím kronikám, tudífl mu nestálo nic v cest , aby se stal kroniká em. fiivil se ov-em jako sládek a dá se íci, fle byl díky tomuto povolání zna n zámoflný. David Doudlebský byl dvakrát flenatý. Po smrti první feny Doroty v roce 1619, se kterou nem l fládného potomka, se ofenil s dcerou sladovníka Michaela Planckla Marianou a m l s ní sedm d tí. Zem el 29. srpna 1648.⁶⁶

Kronika je psána n mecky a obsahuje zápisy o d jinách eských Budjovic a také seznamy len m stské rady pro léta 1468 afl 1672, 1756 a 1761. Seznamy kon-el a senior jsou dopln ny i seznamy rychtá jmenovaných do funkcí od roku 1468 do roku 1643. Na prvním ozdobném list je název kroniky *David Doudlebsky von Sternekh 1468 Verzeichnuss der jährlichen Verneuerung eines ersamen Raths der königlichen Stadt Beheimischen Budtweis angefangen im Jahr nah der Geburt Christi Jesu unsers Herren undt Selligmachers 1468*. Kronika byla psána v letech 1620 afl 1672 a poté je-t v letech 1756 a 1761, ke kterým jsou u in ny záznamy len m stské rady. Na kařdý rok p ípadá jedna strana knihy, kde je jmenný seznam dvanácti len m stské rady a od roku 1531 i obecních star-ích. Pod tímto jmenným seznamem pak byly u in ny kroniká ské i spí-e analistické zprávy k danému roku. Tyto záznamy byly zpo átku stru né. Nejrozsáhlej-í jsou k roku 1641, kdy 24. ervence propukl ve m st mohutný pořár a zni il velké mnořství dom , d kanský kostel, kostel sv. Václava, -kolu, faru, i ást m stského opevn ní. Star-í záznamy nejspí-e Doudlebský opsál z n jaké star-í m stské knihy a záznamy z 16. století erpál z budjovické kroniky rodiny Matyá- , jejífl zápisy jen neopisoval, ale dopl oval podrobn ji. Latinské texty p ekládal do n m iny. Pro 16. století získával Doudlebský informace nejen z kroniky rodiny Matyá- , ale i z dnes jifl neexistující neznámé kroniky. Kroniku rodiny Matyá- p epsál po roce 1620. Záznamy z 16. století tedy opsál, ale u zápis pozd j-ích ufl se jedná o jeho vlastní profitky. P ekvapením jist je, fle Doudlebský v kronice nezmi uje ty nejd leflit j-í události, které se v pr b hu jeho řivota udály. Nemluví nap íklad o vpádu Pasovských v roce 1611, kte í po p ekro ení hranic obsadili i eské Budjovice. Nemluví ani o stavovském

⁶⁶ Karel PLETZER, *eskobudjovická analistika*, s. 113; Tomá-STERNECK, *Mezi m -any*, s. 167.

povstání⁶⁷ 1618 až 1620, kdy stavovské vojsko v čele s Jindřichem Matyášem Thurnem vytáhlo k českým Budjovicím a obyvatelé města trpěli hladem a nemocemi. Nehovoří ani oběrní o třicetileté válce,⁶⁸ na jejímž konci zemřel. Doudlebský se spíše zajímal o události ve městě typu přírodních úkazů, pořízání, poprav, staveb atd.⁶⁹

Po smrti Davida Doudlebského se pokračování v kronice chopil nejspíše jeho syn Jan Jiří. Jeho záznamy však nebyly pravidelné ke každému roku. Zapsal jen události z let 1648, 1650, 1653, 1661, 1665, 1667, 1670, 1672, 1674 a 1676, které se týkaly církevních záležitostí, městských privilegií, opravy popraviště a sladovnického cechu. Poslední zápis k roku 1676 byl však do kroniky zanesen až roku 1703. Písmo Jan Jiřího bylo zřejmě jím nejlépe jeho otce.⁷⁰

Kroniku vyuffil ještě v 17. století Zikmund Karel Fischer z Benešova a Fibachu a potom ještě Jonáš Katschner. Ve druhé polovině 18. století patřila kniha obchodníkovi Janu

⁶⁷ Více Anton GINDELI, *Dějiny českého povstání léta 1618 I-IV.*, Praha 1870-1880; Miroslav BURIAN, *Jindřich Matyáš – z Thurnu před českými Budjovicemi*, Ročenka Vlastivědné společnosti jihočeské 2, 1934, s. 5-15; Miloslav VOLF, *Pokus budjovického patriciátu připojit se k českému povstání r. 1618*, časopis společnosti přátel staročinností 69, 1961, s. 151-160; Týřfi, *Jihočeské bojiště v prvních měsících českého povstání roku 1618*, JSH 29, 1960, s. 18-22, 82-92; Týřfi, *Válka v jihovýchodních částech v zimě a na jaře 1618-1619*, JSH 30, 1961, s. 24-34, 102-114; Týřfi, *Druhá polovina roku 1619 na jihočeských bojištích*, JSH 32, 1963, s. 79-91; Týřfi, *Jihovýchodní část v létě 1620 a přelom konečného stětnutí*, JSH 35, 1966, s. 8-23; Karel PLETZER, *České Budjovice za stavovského povstání v letech 1618-1620*, Kulturní kalendář české Budjovice 9, 1962, březen, s. 12-15; duben, s. 13-15; Týřfi, *Obležení českých Budjovic za stavovského povstání*, Kulturní kalendář české Budjovice 19, 1972, říjen, s. 21-23; Týřfi, *Uhlí v českých Budjovicích o Božího těle roku 1620*, Výběr 32, 1995, s. 180-182; Tomáš STERNECK, *Munice královského vojska v českých Budjovicích v červenci 1619*, Výběr 40, 2003, s. 291-298; Týřfi, *Vabank budjovického primátora. Šest dny v rněho královské městě a stavovské povstání 1618-1620*, Dějiny a současnost 31, 2009, č. 2, s. 22-25.

⁶⁸ Více Josef POLÍBEŇSKÝ, *Třicetiletá válka a český národ*, Praha 1960, s. 88-119; Týřfi, *Třicetiletá válka a evropská krize 17. století*, Praha 1970, s. 102-134; František KAVKA, *Bílá hora a české dějiny*, Praha 1962, s. 94-220; Arnošt KLÍMA, *Dlouhá válka (1618-1648)*, Praha 2000², s. 15-35; Josef PETRÁČ, *Staroměstská exekuce*, Praha 2004⁴; Zdeněk KALISTA, *Století andělů a ďáblů. Jihočeský barok*, Jinoany 1994, s. 54-61.

⁶⁹ Karel PLETZER, *Českobudjovická analistika*, s. 113-115; Tomáš STERNECK, *Mezi městy*, s. 168.

⁷⁰ Karel PLETZER, *Českobudjovická analistika*, s. 115.

Rupertu Gassnerovi, jehož podpis je na titulním listu knihy. Poté se dostala do českobudovovického archivu, kde je uložena dodnes.⁷¹

3.8 Kronika Fišera z Benešova a Fišbachu

Zikmund Karel Fišer z Benešova a Fišbachu byl sousošním Doudlebským. Narodil se asi v roce 1613 a zemřel asi roku 1689. V roce 1641 se stal obecním starostou a od roku 1649 působil v městské radě. Právě zvolení do městské rady bylo důvodem, proč začal Fišer kroniku psát. Roku 1676 se stal i purkmistrem, kterým byl až do své smrti. V letech 1655, 1669 a 1676 zastupoval české Budovovice na sněmu v Praze. V roce 1666 byl jmenován místodržitelstvím s Jiřím Adamem Panstenglem a s českým písařem Danielem Fraternusem komisařem pro soupis populace, dobytka a polností v českých Budovovicích. Od císaře Ferdinanda II. byl povýšen na šlechtice a získal predikát z Benešova a z Fišbachu. Datum získání predikátu není známo, ale od roku 1642 užíval Fišer užíval. Fišer byl dvakrát ženatý. Po smrti první ženy Evy v roce 1664 si vzal Annu Kateřinu Kleinovou, která ho ale opustila.

Fišerova kronika začíná slovy *Gott allein die Ehr und seyner allerheiligsten Mutter salt Sigismundus Carolus Fischer von Beneschau und Fischbach anno 1642 F.* Se zápisy začal tedy v roce 1642 tím, jak užíval bylo zmíněno, ale opsál zápisy Doudlebského. Sám připojil zápisy do roku 1649. Kronika byla psána německy. Na jakou dobu se nacházela v Třeboni, ale pak se ztratila. Dochoval se pouze její opis vytvořený v roce 1741 archivářem Petrem Kašparem Světeckým, který Fišerovy zápisy přeložil do češtiny.⁷²

3.9 Svod kronik ze 17. století

Je třeba zmínit nezvestný svod kronik z poloviny 17. století, z kterého pro svou kroniku čerpal Tomáš František Veselý. Svod se nedochoval v originále. S největší pravděpodobností existoval ve více verzích. Věchny vzorky zahrnovaly registry městských listin od počátku 14. století, seznamy členů městské rady od roku 1468 a kronikářské zprávy z 16. a první poloviny 17. století. V menších detailech se jednotlivé vzorky lišily. Tomáš František Veselý tedy opsál některé z těchto svodů a pokračoval vlastními zápisy. Text svodu týkající se

⁷¹ TAMTĚŽ.

⁷² Jiří KOPÁČEK, Miroslav NOVOTNÝ, Karel PLETZER a Robert SAK (edd.), *c.d.*, s. 226; František MAREŠ *c.d.*, s. 3-5.

eských Budjovic se dochoval v opise budjovického primátora Adriana Battisty. Jiný exemplář vyuffil Bohuslav Balbín při zpracování excerpt z eskobudjovické kroniky.⁷³

3.10 Kronika Jonáše Katschnera

Nepravou kronikou Tomáše Františka Veselého neboli kronikou Jonáše Katschnera se zabývá Karel Pletzer.⁷⁴ Termín šnepravář je uflit z toho d vodu, fl František Mareš pokládal za jejího autora Tomáše Františka Veselého. Při vytváření edice eskobudjovických kronik zformoval František Mareš⁷⁵ i edici Katschnerovy kroniky, ovšem je-t pod názvem Kronika Tomáše Františka Veselého. Autor do edice nezahrnul soupisy len m stské rady a zem elých m – an . V úvodu se zabýval více domn lým autorem zmín ěné kroniky, nikoliv jejím obsahem.

Kronika Jonáše Katschnera je umíst ěna v SOkA ěské Budjovice v archivním fondu AM ěské Budjovice pod inv. . 1963, sign. Nro 29, 556. Kronika o velikosti 16 x 20 cm má 94 list , při emfl titulní list chybí. Knihu na-el v m stském archivu eskobudjovický archivář Georg Seegert a opat il jí plát nou vazbou.⁷⁶

Kronika Jonáše Katschnera obsahuje seznamy len m stské rady a kroniká ské záznamy z let 1468 afl 1670. Poté je je-t zaznamenáno n kolik zpráv zapsaných cizí rukou z let 1725 afl 1728. Pro léta 1648 afl 1669 zahrnuje kronika také zprávy o po tu s atk , narození a úmrtí v kaflém roce. P edev-ím z období 16. století, ze stavovského povstání a z t icetileté války obsahuje kronika i zprávy z d jin ěských Budjovic, které ostatní kroniky nep iná-ejí.⁷⁷

Co se tý e zpráv z m sta, v-ímá si autor p edev-ím p írodních katastrof, poprav, vrafd, poflár atd. Z celozemského hlediska se zajímá o války, události církevního charakteru a události týkající se Habsburk .⁷⁸

Kronika je s nejv t-í pravd podobností opis, o emfl sv d í i astá autorova pochybení, nap íklad p esko ěné úseky v textu, které z ejm nebyly íitelné, nebo zkomolená latinská slova. Kronika je psána n mecky a do n m iny jsou p ekládána i ryze ěská jména.

⁷³ Karel PLETZER, *Pravá a nepravá kronika*, s. 125.

⁷⁴ Karel PLETZER, *Pravá a nepravá kronika*, s. 121-129; TÝfi, *Dva dosud neznámí kroniká i*, s. 222-229.

⁷⁵ František MAREŠ, *c.d.*, s. 96.

⁷⁶ Karel PLETZER, *Pravá a nepravá kronika*, s. 128.

⁷⁷ TÝfi, *Dva dosud neznámí kroniká i*, s. 222.

⁷⁸ TÝfi, *Pravá a nepravá kronika*, s. 129.

Vzhledem k tomu, že v textu není nikde zmínka o autorovi jménem, mohl František Mareš usuzovat na autora Tomáše Františka Veselého. Bylo zde však několik nesrovnalostí. V textu se autor zmíní o událostech z 16. a první poloviny 17. století tak podrobně a bezprostředně, že jim musel být přítomen. Veselý se však do českých Budjovic přistěhoval až roku 1660. Dále autor v textu o sobě hovoří *šmy peka iō*, i když to by se dalo přilomit k jeho fien, která toto město provozovala. Největším problémem ale jistě je autor v zpsobě psaní. Již zmíněné domněnky přeložené české názvy značí, že autor rozhodně nemohl být Němec. A zkomolení latinských pasáží svědčí o autorovi neznalosti latinského jazyka. Veselý se ale po svém přijezdu do českých Budjovic stal kustosem na latinské škole, tudíž latinu musel dokonale ovládat. Po nález pravé kroniky Tomáše Františka Veselého se veškeré pochybnosti o Veselém jako autorovi této kroniky vytratily. Kronika dostala prozatímní název tzv. kronika Veselého. Dnes je již znám pravý autor, a tak se užívá názvu Kronika Jonáše Katschnera. Jeho poznání umožnila Kronika Lukáše Bernarda Schneidera z druhé poloviny 18. století, ve které je v užitých pramenech Jonáš–Katschner uveden.⁷⁹

Jonáš–Katschner se do českých Budjovic přistěhoval v období třicetileté války. Byl dvakrát ženatý a byl pekařským mistrem, což souhlasí se záznamem v kronice *šmy peka iō* a dává to pochopit jeho zájmu o pekařství, ceny obilí, mouky atd. Katschner patřil ke středním –anské vrstvě a pravděpodobně nezástával žádnou veřejnou funkci. Byl to Němec a kronika je psána v jeho jazyce. Neumí česky ani latinsky, což dokládají chyby a zkomoleniny v textu. Kroniku začal psát na konci třicetileté války, nejspíše v roce 1648, kdy se objevují i záznamy, které v jiných kronikách nejsou a kdy autor pro každý rok zaznamenává počet úmrtí, narození a úmrtí obyvatel. Poslední zápis v kronice pochází z 23. září 1670 a Katschner zemřel v polovině roku 1671. Původní rukopis se nedochoval a původce opisu není znám. Mohl by to být jeden z Katschnerových synů. Možná Jonáš–Katschner mladší. Byl to zřejmě on, kdo zapsal záznamy z let 1725 až 1728.⁸⁰

V poslední řadě je nutné zmínit, že německý Katschner začal do kroniky zapisovat události, které sám zažil, musel nejprve opsat zprávy staršího data. K tomuto účelu využil a opsal zápisky bývalého kantora a pozdějšího sladovníka Ambrože Augustina Mathese z období stavovského povstání a válečných akcí kolem českých Budjovic v letech 1618 až 1621. Dále se opírá o kroniku Davida Doudlebského a Zikmunda Karla Fišera z Benešova a Fišachu.⁸¹

⁷⁹ TÝFI, *Dva dosud neznámí kronikáři*, s. 222-225.

⁸⁰ TAMTÉŽ.

⁸¹ Karel PLETZER, *Pravá a nepravá kronika*, s. 128.

3.11 Kronika Tomá-e Franti-ka Veselého

O Kronice Tomá-e Franti-ka Veselého pojednávají články Karla Pletzera.⁸² Kronika je umístěna v SOkA České Budějovice v archívním fondu AM České Budějovice pod inv. . . . 1964. Kniha má rozměr 16 x 20 cm a má 302 listů. Vazba je kožená a položená.

Kronika začíná rokem 1468 jako většina ostatních kronik, ale mnohem dříve. Obsahuje kronikářské záznamy již od roku 1319. Seznamy členů státní rady začínají rokem 1468 a končí v roce 1730. V úvodu jsou napsány registry českých privilegií a dědičných listin. Ke každému roku je uveden seznam členů státní rady a pod ním pak kronikářské záznamy. Seznamy členů státní rady nejsou zaznamenávány plynule každý rok. Kronikářských zpráv je mnoho, jsou podrobné a je v nich patrný zájem především o události ve městě. Mnoho záznamů je stejných jako v ostatních kronikách. Mnohoství zpráv je však menší než u starších kronik. Na druhou stranu ale autor zaznamenává i ty které zprávy, které jiné kroniky nepřinášejí. Autor nespíší poznatky čerpal ze svodu kronik, vytvořeného v polovině 17. století.⁸³

Nahřbet knihy je text *Gedenkbuch von Thom. Franz Wessely*, což nepopíratelně dokazuje, že Tomáš František Veselý byl skutečným autorem kroniky. Navíc uvnitř na přední straně je napsán titul knihy *Historia Boemo Budvicensis ab anno 1468, quales renovationes et per quem factae. Item quibus annis serenissimi reges imperatoresque ob merita huic urbi contulere privilegia, indulta, concessiones et jura etc. Ex libris Thomae Francisci Wessely, civis Boemo-Budvicensis*.⁸⁴ Dalším důkazem jeho autorství je, že o sobě mluví v první osobě, uvádí i dědičná data související s jeho životem. Veselý psal nejprve mečky a psal kroniku až do své smrti. Ke konci se ale mnohoství zápisů snižovalo a místo kronikářských záznamů se objevují více zápisy literárního charakteru.⁸⁵

Karel Pletzer zjistil i množství informací o životě Tomáše Františka Veselého. Pocházel z Prahy a v českých Budějovicích působil od roku 1660 nejprve jako kustod na latinské škole a později jako varhaník dominikánského kláštera. Oženil se s Vorilou, vdovou po perníkáři Vavřinci Reintazovi. Vorila byla vnučka bývalého primátora Kačara

⁸² Karel PLETZER, *Pravá a nepravá kronika*, s. 121-129; Týřil, *Dva dosud neznámí kronikáři*, s. 222-229.

⁸³ Karel PLETZER, *Pravá a nepravá kronika*, s. 125.

⁸⁴ TAMTÉŽ, s. 124.

⁸⁵ TAMTÉŽ, s. 125-126.

Doudlebského.⁸⁶ Díky výhodnému sňatku s lenkou rodiny Doudlebských získal Veselý brzy m – anské právo. Byl zvolen do m stské rady, pak zastával ú ad m stského rychtá e, roku 1678 zastupoval eského radního písa e, spravoval m stský –pitál a v letech 1680 a 1698 byl –kolním dozorcem.

Veselý zem el 7. srpna 1702. Jeho poslední zápis v kronice je z 1. listopadu 1700. Asi v roce 1710 zap j il Matyá– Koller, ze Veselého knihu Janu Floriánu Hammerschmidtovi ke zpracování jeho kroniky. V kronice pokračoval nejspí–e vnuk Veselého Dominik Koller, syn ezníka Matyá–e Kollera a Salomeny, dcery Tomá–e Franti–ka Veselého. Dominik byl pok t n 22. íjna 1693. Dne 1. ervence 1715 se stal správcem latinské –koly a toto povolání vykonával a 1 do svého stá í. Zajímavostí jist je, že byl zvolen mezi obecní star–í. Se svou ženou Annou Kate inou Vor–ilou Hannovou m l sedm d tí. Zem el v sedmdesáti letech 27. prosince 1763.⁸⁷

Koller doplnil zápisy v kronice Veselého záznamy ze star–í m stské kroniky z 16. století, která se nedochovala. Tato kronika zcela jist existovala, protože z ní pro svou kroniku erpal i Luká– Bernard Schneider v druhé polovin 18. století. Schneider p ímo napsal, že erpal ze zápis m stského radního z druhé poloviny 16. století Franti–ka Machnického. Koller začal se zápisy nejspí–e v roce 1713, kdy se zmi uje o jednom církevním ob adu ve m st . Poté p idal je–t n jaké záznamy od roku 1704. Jednotlivé Kollerovy zápisy jsou u in ny vřdy s asovým odstupem od události a nejsou zaznamenány plynule a stejnou m rou v každém roce. Stejn jako jeho d da psal n mecky. V kronice projevil zájem hlavn o události ve m st jak kařdodenního tak mimo ádného charakteru. Jsou zde tedy zmínky o cenách obilí, p írodních katastrofách, vrařdách, popravách, stavbách dom , dokonce slévání zvon atd. Samoz ejm nechybí popis událostí církevního charakteru a popis náv–t v Habsburk v eských Bud jovicích se záznamy narození, s atk a úmrtí len rodu, dále také vít zství Habsburk nad Turky v Uhrách a na Balkán . Jsou zde i zprávy z jiných m st jako z Prahy, Brandýsa a Sázavského klá–tera, Kaplice, Vod an, T ebon , Vy–řho Brodu a Dubného. Autorství Dominika Kollera je z ejmé nejen ze zápisu jeho jména na p íde–tí, ale také o sob v kronice pí–e v první osob a zmi uje data konkrétních událostí z jeho řivota. Koller kroniku psal, jak jifl bylo zmín no, nejspí–od roku 1713 a zápisy ukon il rokem 1741, kdy ufl v kronice nezbývalo místo. V tomto roce se v–ak Karel VII. Albrecht Bavorský, neuznáváje pragmatickou sankci a Marii Terezii jako panovnici, prohlásil eským

⁸⁶ Více o Ka–parovi Doudlebském Tomá– STERNECK, *Mezi m –any*, s. 135-160.

⁸⁷ Karel PLETZER, *Dva dosud neznámí kroniká i*, s. 225-226.

králem. Tyto události byly jistě velmi zajímavé a je tedy možné, že Dominik Koller pokračoval se zápisy do knihy jiné. Koller na konec kroniky opsal i privilegia českých Budjovic z let 1335 až 1647. Německé a latinské jsou opsány úplně, u českých jsou v téžině jen registry. Kroniku po smrti Kollera získal jeho syn František Vojtěch, který vstoupil do řádu cisterciáků a získal jméno P. Albericus a byl profesorem kláštera ve Zlaté Koruně. Kroniku nechal v klášterní knihovně. Později se kniha dostala do pražské univerzitní knihovny. Na počátku 19. století u ní se nacházela v českobudjovickém místním archivu, kde ji vyuffil Matyáš Václav Klaudivský i doplněním Hammerschmidtovy kroniky. Kronika Tomáše Františka Veselého se ale v archivu na dlouhá léta ztratila a stala se nezvěstnou. Z toho plyne i pochybení Františka Mareše, který pod tímto jménem vydal edici kroniky Katschnerovy.⁸⁸

3.12 Kronika Týmona Christeindla

Týmón Christeindl byl český pokladník a konšel. Zemřel v roce 1658. Christeindlova kronika je od roku 1945 nezvěstná, tudíž o ní není velké množství informací. Pro sepsání své kroniky ji ale v druhé polovině 18. století vyuffil Lukáš Bernard Schneider.⁸⁹ Jazyky kroniky mohly být německá a latina, kterými je psána i Schneiderova kronika.

Ve druhé polovině 17. století se k českobudjovickému kronikářství přidali i Bohuslav Balbín a Jan Florián Hammerschmidt, kteří sice původně nebyli českobudjovickými měšťany, ale díky svému působení v tomto městě a v oboru historie, se rozhodli sepsat dějiny českých Budjovic.

3.13 Excerpta Bohuslava Balbína

O Balbínových výpiscích z českobudjovické kroniky podává stručnou zprávu Láněk Karla Pletzera.⁹⁰

Balbínova excerpta jsou společně s výpisky z kroniky kláštera ve Zlaté Koruně uložena ve Strahovské knihovně v souboru Balbiniana Tom. IV. 6 lat. VIII. D. I. d. (kvart) fol. 142-148. Regesta z 65 privilegií jsou v Tom. IX. 6 DH I. 24 6 (lat VIII A 15) fol. 751-761 a zprávy k historii českých Budjovic jsou ve stejném svazku fol. 762-769.

⁸⁸ Karel PLETZER, *Pravá a nepravá kronika*, s. 126; Týfi, *Dva dosud neznámí kronikáři*, s. 226-228.

⁸⁹ Jiří KOPÁEK, Miroslav NOVOTNÝ, Karel PLETZER a Robert SAK (edd.), *c.d.*, s. 226-227.

⁹⁰ Karel PLETZER, *Balbínova excerpta*, s. 52-59.

řivotopis Bohuslava Balbína poskytuje mnoho knih⁹¹ a encyklopedií. Pro stručný popis Balbínova řivota byla využita *Encyklopedie českých Budjovic*. Bohuslav Balbín se narodil 3. prosince 1621 v Hradci Králové a zemřel 29. listopadu 1688 v Praze. V roce 1631 začal studovat na klášterní škole v Broumově, dále pokračoval na jezuitském gymnáziu v Jiříně, poté také na školách v Brně, Olomouci a v Praze, kde v Klementinu vystudoval filozofii. Když získal bakalářský titul, učil na gymnáziu sv. Klimenta a v letech 1646 až 1654 pokračoval ve studiu teologie. Roku 1636 vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova a v roce 1649 byl vysvěcen na kněze. Vnoval se také misionářské činnosti a v letech 1654 až 1661 učil na školách v Kladsku, Brně, Jindřichově Hradci, Jiříně a Klatovech. Roku 1664 byl povolán z koleje v Klatovech do českého Krumlova. Co se týče jeho literární činnosti, asi nejznámějším dílem je *Rozprava na obranu jazyka slovanského, zvláště českého* a *Výtah z českých dějin*. Ke konci řivota ho ranila mrtvice a neschopen psát, musel své díla diktovat.⁹²

Co se týče českých Budjovic, povodním zámerem tohoto předního českého jezuitského kněze, pedagoga, ale hlavně historika bylo vytvořit si výpisky pro budoucí sepsání dějin české Budjovice. K tomu uřil však nedošlo a Balbínova excerpta našel v jeho pozůstalosti až Josef Vítězslav Těmák.⁹³ Těmák spolu s archivářem Karlem Köplem z českých Budjovic se pak pokouřeli zjistit, z které kroniky Balbín své zápisy získal. Nakonec však prohlásili povodní kroniku za nezvěštnou. Dále se tímto problémem zabýval Karel Pletzer a zjistil, že Balbínova excerpta vycházejí z kroniky Tomáše Františka Veselého. Excerpta se totiž velmi podobají výpiskům Jana Floriána Hammerschmidta z let 1678 až 1680. Jak výpisky Bohuslava Balbína, tak Jana Floriána Hammerschmidta vycházejí z kroniky Tomáše Františka Veselého. V některých případech se ale Balbínovy i Hammerschmidtovy výpisky od kroniky Veselého lišily, tudíž mohla existovat ještě další povdloha, z níž oba řerpali, ale také se mohlo jednat o řpatné opsání. Balbín své výpisky vytvořil nejspíše v jezuitské koleji v českém Krumlově v listopadu roku 1664, což dokládá jeho vlastní poznámka, že se dne 10. listopadu vydal do českobudjovického archivu. Městská rada mu ale povstup zamítla. Jeden z konřelů ale Balbínovi neoficiálně n jaké prameny poskytl. Reinhold Huyer tvrdil, že tímto povítelem, který mu rukopisy povjil, byl městský píš

⁹¹ Z nich nejdřelitějí Jan KUČERA, Jiřina RAK, *Bohuslav Balbín a jeho místo v české kultuře*, Praha 1983.

⁹² Jiřina KOPÁČEK, Miroslav NOVOTNÝ, Karel PLETZER a Robert SAK (edd.), *c.d.*, s. 29.

⁹³ Povipování Balbínovy pozůstalosti našel jeho výpisky a vydal je pod názvem Balbínovy výpisky z dvou ztracených kronik ve Věstníku královské české společnosti nauk . 3 roku 1913.

Daniel Adalbert Fraternalis. Hoyer v názor poté sdílel i Karel Pletzer. Díky tímto vypisovaným rukopisům byl Balbín s to vytvořit výpisky z kroniky kláštera ve Zlaté Koruně a z eskobudjovické meštské kroniky. Tato kronika se s největší pravděpodobností nedochovala. Mohlo také jít pouze o opis nějaké kroniky. Jazykem této nedochované meštské kroniky byla němčina. Balbín její německý titul přeložil do latiny jako *Consignatio annuae renovacionis senatus budvicensis ab anno 1463*. Všechny celou německy psaný rukopis přeložil do latiny a své záznamy se snažil dle latinského vzoru napsat, což způsobilo nejasnosti i pro samotného autora. Balbín z kroniky neopisoval vše, ale zaznamenával pouze to, co ho zajímalo. Vypisoval spíše zprávy širšího kontextu, než události týkající se přímo města. Jeho pozornost upoutaly zprávy o dějích v Praze a dalších městech o požárech v městech a dalších katastrofách, nemocích a o náboženských a vojenských událostech. Co se týče českých Budjovic, získal Balbín z předlohy 65 meštských privilegií, z nichž vytvořil registrační seznam jazyka listiny, dále se zajímal o obnovení meštské rady a církevních hodností, o návratu Habsburků a přirodní katastrofy ve městě. Velmi málo pozornosti věnoval politice, kultuře a hospodářství.⁹⁴

3.14 Kronika Jana Floriána Hammerschmidta

Informace ke kronice Jana Floriána Hammerschmidta byly získány hlavně z článku Karla Pletzera.⁹⁵

Eskobudjovická kronika Jana Floriána Hammerschmidta se nachází v SOKA České Budjovice ve fondu AM České Budjovice pod inv. č. 1966 a signaturou D 105. Formát knihy je 21,5 x 35 cm. Vazba je papírová a položená. Kniha má 208 stran.

Samotné kronice předcházely autorovy poznámky z konce 17. století. V *Liber memorabilium decanatus Bohemo-Budvicensis* je na konci přivázáno dvanáct listů s historickými výpisky s nadpisem *Notata de Regia Civitate Bohemo-Budvicensis*. Jsou zde chronologické zprávy o dějích v městech a stručné registry meštských privilegií z let 1324 až 1646. Je pravděpodobné, že se výpisky nedochovaly v úplnosti. Poslední zápis totiž končí uprostřed věty. Mimo záznamy o českých Budjovicích se v těchto výpiscích nacházejí i stručné zprávy o jiných městech. Dále se autor zajímal zvláště o turecké války a životní data Habsburků. Výpisky jsou s největší pravděpodobností opisem, o čemž svědčí i drobné chyby. Záznamy se podobají zprávám z tzv. pravé kroniky Tomáše Františka Veselého. Neobsahují však všechny

⁹⁴ Karel PLETZER, *Balbínova excerpta*, s. 52-59.

⁹⁵ TÝFI, *eskobudjovická kronika*, s. 14-19.

záznamy Veselého a neobsahují ani seznamy členů městské rady. V titulu textu je psána německy, v menším množství latinsky a registry městských privilegií jsou uvedeny v jazyce listiny.⁹⁶

Jméno autora není nikde uvedeno, ale jedná se o Jana Floriána Hammerschmidta. Hammerschmidt byl český barokní kněz, ale také historik a spisovatel. Roku 1677 byl vysvěcen na kněze. Než se vydal do Prahy, kde se stal farářem v Týnském chrámu, strávil nejprve tři roky v českých Budjovicích jako kaplan v kostele sv. Mikuláše. Po třiletém pobytu v českých Budjovicích se v roce 1680 Hammerschmidt přestěhoval do Kamenného Újezda, kde působil jako farář. V roce 1695 se stal superiorem kaplanského domu v Klatovech. Hned v roce 1696 ale získal místo rektora kněžského semináře v Praze a v roce 1710, jak ušlo bylo, se stal farářem v Týnském chrámu, kde zůstal až do své smrti 4. ledna 1735.⁹⁷

Po letech, kdy byl uhlazený slavný spisovatel, se rozhodl, že sepiše českobudjovickou kroniku. Své prvotní výpisky asi k dispozici neměl, proto využil kroniky Tomáše Františka Veselého. Tentokrát opsal všechny záznamy i se seznamy členů městské rady. Určitým nedostatkem mohl být, že některé poznámky, které dříve zaznamenal, te opomenul. Německé pasáže kroniky Veselého přeložil do latiny. Aby se rukopis příliš neshodoval s kronikou Tomáše Františka Veselého, doplnil do ní informace o založení a dalších jiných věstích a o zvláštních událostech. Autorovy záznamy dosahují do roku 1706. Co se týče záznamů z devadesátých let 17. století a počátku 18. století, zde se Hammerschmidt příliš podrobně nerozepsal. Z tohoto období jsou v titulu uvedeny pouze seznamy členů městské rady.

Kronika Jana Floriána Hammerschmidta s titulem *Gloria regiae liberaeque montanae urbis Boemo-Budvicensis* je rozdělena do tří knih. První kniha o 60 foliích má název *De Boemo-Budvicio Regia Libera Montana Civitate in Regno Boemiae ac Superiorem Austriam sita*. Druhá kniha o 126 foliích je opět ena latinským názvem *Boemo-Budvicium Regia, libera montana civitas in regno Boemiae ad superiorem Austriam sita privilegia regiae liberae montanae civitatis Boemo-Budvicensesis a regibus Boemiae et Romanorum imperatoribus concessa*. Třetí kniha nese označení *De monasterio R. R. P. P. Dominicanorum Boemo-Budvicii*. První knihu Hammerschmidt dokončil zřejmě v roce 1710. Kniha je rozvržena do kapitol podle jednotlivých panovníků od Jana Lucemburského až

⁹⁶ TAMTÉŽ, s. 14-15.

⁹⁷ TAMTÉŽ.

k Leopoldovi I. Kronika obsahuje záznamy k d jinám m sta z let 1265 afl 1709, 1715 a 1821. Druhá kniha vlastn opisuje m stská privilegia v p vodním jazyce listiny. T etí kniha je rozd lena do ty kapitol. V první kapitole lze nalézt informace o založení klá-tera a o jeho historii, v druhé je popis ostatk a milostí, t etí pojednává o zázra ném obrazu P. Marie a tvrtá popisuje zázraky. T etí kniha je v podstat opisem star-í Schichelliovy práce.⁹⁸

Jistou roli zde sehrál i renova ní komisa Franti-ek Ignác hr. Vratislav z Mitrovic, po n mfl Hammerschmidt v roce 1714 p edal napsanou kroniku eskobud jovické m stské rad k vydání tiskem. Rada ov-em 19. ervna vydání odmítla, ale alespo vznikly její opisy. Do sou asnosti se dochovaly dva z 18. století. Jeden v majetku Jakuba Rofánka, druhý zhotovený eskobud jovickými kapucíny. Originál kroniky se afl do za átku 19. století nacházel v Praze. V roce 1805 se díky eskobud jovickému m stskému agentovi Kalinovi dostal originál zp t do eských Bud jovic za 20 zlatých. O kroniku Jana Floriána Hammerschmidta projevil zájem i Václav Matyá- Klaudi, který opsal první knihu z Hammerschmidtovy kroniky. Je jist zajímavé poznamenat, že Hammerschmidtova kronika byla chvíli nezv stná. Nezmínili se o ní ve svých pracích Karel Köpl, Franti-ek Mare- ani Reinhold Huyer. Kroniku znovuobjevil afl archivá Miroslav Burian.⁹⁹

3.15 Kronika Antonína Höniga

Antonín Hönig se narodil asi roku 1687 a zem el 19. listopadu 1748. Hönig byl eskobud jovický voska ský mistr a pozd ji i kon-el. Jeho kronika se nedochovala, ale na-t stí ji pro tu svou vyuffil Luká-Bernard Schneider.¹⁰⁰ Dá se p edpokládat, že pouffitými jazyky byly n m ina a latina, kterými svou kroniku napsal i Luká-Bernard Schneider.

Z první poloviny 18. století tedy pochází pokra ování kroniky Tomá-e Franti-ka Veselého psané jeho vnukem Dominikem Kollerem, pat í sem i kronika Hammerschmidtova a také nezv stná kronika Antonína Höniga. Nejvýznamn j-ím kroniká em 18. století byl ale Luká-Bernard Schneider.

⁹⁸ TAMTÉfi, s. 15-17.

⁹⁹ TAMTÉfi, s. 18-19.

¹⁰⁰ Karel PLETZER, *Nezv stné eskobud jovické kroniky*, s. 33.

3.16 Kronika Luká-e Bernarda Schneidera

Luká-Bernard Schneider se narodil 18. října 1717 v českých Budjovicích. Zemřel 30. dubna 1782 také v českých Budjovicích a 2. května byl pochován v dominikánském klášteře, v křížové chodbě se dochoval jeho náhrobek. Byl to tedy ryzí českobudjovický m – an, který vešel do historie práv sepsáním své kroniky. Luká- byl synem pekaře Antona Schneidera a jeho ženy Anny. Sám Luká- se pak také stal pekařským mistrem. Byl majitelem domu č. 3 v Krajinské ulici. V souvislosti je zajímavé, že se podle Luká-e Bernarda Schneidera nazývá i ulice v českých Budjovicích v blízkosti nemocnice.¹⁰¹

Kariéra kronikáře začala u Luká-e Bernarda Schneidera v roce 1737, kdy po svém otci převzal kroniku a začal do ní zapisovat sám. Tyto zápisy z let 1717 až 1749 byly pro Schneidera dobrou kolou pro pozdější kronikářskou činnost. Vytvořil dva rukopisy, kterým se věnoval až do konce života.¹⁰²

O kronice Luká-e Bernarda Schneidera se ve svých výrocích zmíní Karel Pletzer.¹⁰³ Pod inv. č. 1969 a sign. D 102 je Schneiderova kronika uložena v SOKA České Budjovice v archivním fondu AM České Budjovice. Rozměry knihy činí 24 x 38 cm. Vazba je kožená a je opatřena dvěma kovovými petlicemi k uzavírání a dekorována slepotiskem. Kniha má 910 stran. Tyto listy s opisem Machnického kroniky byly dodatečně připojeny za list 414 a nebyly ošlapané. Až za nimi se pokračovalo stranou 415.¹⁰⁴

Kronika je psána německy a nepatrně latinsky a má název *Kurtze Beschreibung von Ursprung und Anfang der Königlichen befreiten Bergstadt Böhmisch Budweis aus vielen zerstreuten schriften versammelt von burgerlichen Beckenmeister Lucas Bernard Schneider*. Kniha podává obsáhlé zprávy o historii města z let 1253 až 1768.

Kronika Luká-e Bernarda Schneidera má své pokračování. Její další část s inv. č. 1970 a sign. D 103 je také umístěna v SOKA České Budjovice ve fondu AM České Budjovice. Rozměry druhé knihy jsou 22,5 x 35 cm a vazba je také kožená. Jazykem jsou opět německy a latinsky a titul kroniky zní *Continuation oder Fortsetzung was sich in der Königlichen Bergstadt Böhmisch Budweis von Anno 1760 anfangend ferners an verschieden Begebenheiten und sonderbahren Zufällen merkwürdiges ereignet und zugetragen*.

¹⁰¹ Jiří KOPÁČEK, Miroslav NOVOTNÝ, Karel PLETZER a Robert SAK (edd.), *c.d.*, s. 450.

¹⁰² TAMTĚŽE, s. 227.

¹⁰³ Karel PLETZER, *Ti drobné českobudjovické kroniky*, s. 179-194; TÝŽE, *Pravá a nepravá kronika*, s. 121-129; TÝŽE, *Dva dosud neznámé kronikáře*, s. 222-229.

¹⁰⁴ Karel PLETZER, *Pravá a nepravá kronika*, s. 126; TÝŽE, *Ti drobné českobudjovické kroniky*, s. 182.

Aufgezeichnet und beschreiben von Lucas Bernard Schneider burgerlichen Beckenmeister alda. Tato druhá kniha informuje o událostech ve městě v časovém rozmezí 1760 až 1781. Chronologicky sežená události tvoří jen část Schneiderovy kroniky. Zbytek se vztahuje k dominikánskému konventu, kapucínskému konventu u kostela sv. Anny, kostel m, –pítálu s kostelem sv. Václava, městským vsím a městskému hospodářství. Tyto informace získal Schneider v archivu z úředních pramenů. Po Schneiderově smrti byly asi jeho synem a dalšími vlastníky předepsány ještě informace z let 1784 až 1786 a 1805 až 1806¹⁰⁵

Díky Lukáši Bernardu Schneiderovi a jeho výtu pramenů, který na konci své kroniky uvedl, byl poznán pravý autor tzv. nepravé kroniky Tomáše Františka Veselého Jonáka Katschner.¹⁰⁶

Na které záznamy Schneider také získal z kroniky městského radního z druhé poloviny 16. století Františka Machnického. Tato kronika se s největší pravděpodobností do dnešní doby nezachovala. Lukáš Bernard Schneider byl jediný, který z této kroniky získal. Machnického kronika informovala stručně o událostech v českých Budjovicích v letech 1450 až 1578. Machnického zprávy jsou v poslední redakci Schneiderovy kroniky umístěny do kapitoly *Unterschiedliche Denkwürdigkeiten so sich alhier zu verschiedene Zeiten ereignet* a jsou zde zaznamenány chronologicky. Při objevení Kroniky Františka Machnického měl Schneider u této kapitoly do roku 1650 vytvořenou, tudíž z Machnického zápis převzal jen ty, které ve svých záznamech ještě neměl. Ještě před samotnou Schneiderovou kronikou byly vytvořeny dva svazky. První svazek zahrnoval veškeré informace, které Schneider získal do roku 1760. Druhý pokračoval do roku 1780.¹⁰⁷

Kromě kronik Katschnerovy a Machnického, vyuffil Schneider i další dnes již neexistující kroniky, které byly v této bakalářské práci již uvedeny. Ve výtu v závěru svého rukopisu uvádí Schneider i kroniky Týmona Christeindla a Antonína Höniga. Schneiderovy zápisy jsou značně obšírné. V tomto ohledu se Schneiderovy kronice například kroniky Jana Jiřího Millauera nebo Jana Eichlera a jeho syna Antonína Eichlera, tedy jeho současník, nemohou rovnat.

V SOkA České Budjovice pod inv. . 1971 a sign. D 104 v archivním fondu AM České Budjovice se také nachází upravený a doplněný opis kronik Lukáše Bernarda Schneidera, v němž jsou zprávy k d jiným městům do roku 1793 a poté z let 1805 až 1806

¹⁰⁵ Jiří KOPÁ EK, Miroslav NOVOTNÝ, Karel PLETZER a Robert SAK (edd.), *c.d.*, s. 227.

¹⁰⁶ Karel PLETZER, *Dva dosud neznámí kronikáři*, s. 223.

¹⁰⁷ Týfi, *Ti drobné českobudjovické kroniky*, s. 182-183.

a 1822 až 1823 od pozdějších majitelů kronik pod názvem *Geschichte von Budweis von Lucas Bernhard Schneider hierortigen Bäcker bis 1793*. Jazyky tohoto opisu jsou němčina a čeština, rozměry knihy 23 X 36 cm a vazba je polokofená a položená.

3.17 Kronika Jana Eichlera a jeho syna Jana Antonína Eichlera

O kronice Jana Eichlera a jeho syna Jana Antonína Eichlera pojednává lánek Karla Pletzera.¹⁰⁸ Jako první se ale o kronice zmíní Reinhold Huyer.¹⁰⁹

Knihy je uložena v SOKA České Budějovice v archívním fondu AM České Budějovice pod inv. . 1973. Velikost kroniky je 16 x 19,5 cm. Vazba je polokofená a položená. Kniha má 211 popsaných stran. Kronika je psána německy.

Jan Eichler se narodil 19. března 1708 v českých Budějovicích. Jeho otec Jiří Eichler byl mstským kuchařem. Jan Eichler se flvil jako mlynář a patřil mu Týpitalský mlýn před Vídeňskou branou. Roku 1750 se Jan stal členem mstské rady. Zesnul 16. dubna 1761. Janův syn Jan Antonín Eichler přišel na svět 22. prosince 1735. V roce 1761 převzal po otci Týpitalský mlýn a začal zapisovat i do otcovy kroniky. Jan Antonín zemřel 7. března 1811.¹¹⁰

Kronika s názvem *Denkwürdigkeiten von 1450, so sich alhier in Budweis zuegegeben* poskytuje zprávy o dějinách města z let 1450 až 1811. Jan Eichler vyuffil a opsal pro záznamy staršího data nějakou mstskou kroniku a své vlastní zážitky začal psát až od roku 1735. Jeho záznamy byly vesměs stručné, ale lze říci, že v jistých ohledech doplňují obšírnější kroniku Eichlerova současníka Lukáše Bernarda Schneidera, zvláště co se týče poměru měřanů k vaření piva. Od roku 1761 tedy po Janovu smrti pokračoval v zápisech do kroniky jeho syn, který, a nepravdělně, učinil zápisy až do roku 1811. Obzvláště významné jsou záznamy týkající se pivovarnictví.¹¹¹ Toto téma je zde uvedeno proto, že Jan Antonín Eichler byl pivním správcem. O dějiny pivovarnictví v českých Budějovicích měl zájem i Reinhold Huyer,¹¹² který kroniku Eichlerových k tomuto účelu vyuffil. Msgre. Karel Reban, rektor kněžského semináře v českých Budějovicích, ji vyuffil také k dějinám

¹⁰⁸ Týřil, *Nezvěstné českobudějovické kroniky*, s. 31-37.

¹⁰⁹ Reinhold HUYER, *Die Chronisten*, . 44, s. 2-3.

¹¹⁰ Karel PLETZER, *Nezvěstné českobudějovické kroniky*, s. 35.

¹¹¹ O pivovarnictví v českých Budějovicích více Jiří CHVOJKA, *Historie a současnost podnikání na českobudějovicku*, Pardubice 1999; František KAVKA, *Mstské hospodářství českých Budějovic v letech 1496-1570*, Praha 1955; Karel PLETZER, Oldřich TĚDA, *Mstské i měřanské pivovarnictví a dvacet let prvního českobudějovického pivovaru Samson*, České Budějovice 1995.

¹¹² Reinhold HUYER, *Geschichte des Bräuwesens in Budweis*, České Budějovice 1895.

kapucínskému klášteři v českých Budjovicích. Je důležité také zmínit cestu, kterou kronika během své existence vykonala. Od otce Jana Eichlera se dostala k synovi. V druhé polovině 19. století ji ufl vlastnil editel německé město –anské školy v českých Budjovicích František Engelbert Vollgruber. Po jeho smrti v roce 1917 se kronika ztratila a byla dlouho nezvěstná. Pletzer se domníval, že Vollgruberova rodina si kroniku vzala po roce 1945 při odsunu Němců s sebou. Dnes se ale, jak bylo zmíněno výše, nachází v SOKA české Budjovice.¹¹³

3.18 Kronika Jana Jiřího Millauera

Údaje o kronice Jana Jiřího Millauera byly vzeprány z článku Karla Pletzera.¹¹⁴ Kronikou se téfl zabývali Franz Hübler a Reinhold Huyer.¹¹⁵

Kronika je uložena v SOKA české Budjovice ve fondu AM české Budjovice pod inv. . 1972. Kniha má rozměry 16 x 19 cm a vazba je papírová a položená.

Záznamy v kronice se týkají dle jiným sta české Budjovice v letech 1478 až 1784. Hübler se domníval, že Millauer začal se zápisy v roce 1774. Zprávy do roku 1670 zřejmě opsaly z nějakých pamětních knih. Od roku 1722 až do roku 1784 uvádí vlastní kronikářské záznamy. V letech 1731 až 1784 byly záznamy pravidelné, nejsou však tak obsáhlé jako v kronice Millauerova současníka Lukáše Bernarda Schneidera. Další Millauerovi současníci Jan Eichler a jeho syn Jan Antonín Eichler psali ve své kronice téfl o dle jiných měst, ale z úhlu pohledu obyčejných město –an , kdeflto Jan Jiří Millauer z pozice člen městské rady. Millauerova kronika bývala v soukromém vlastnictví ještě v roce 1877, kdy z ní vzepral Franz Hübler. To patřilo vdově Metzové. I Reinhold Huyer ji využíval ke svým studiím. Pak, nefl byla znovuobjevena a uložena do SOKA české Budjovice, se kronika někam ztratila a stala se nezvěstnou. Jazykem tohoto Millauerova autografu je němeština a latina.¹¹⁶

Jan Jiří Millauer se narodil 16. dubna 1703. Jeho otec Jindřich Millauer byl kovářem a majitelem hospody Na staré poště. Jan Jiří vystudoval eskokrumlovské jezuitské gymnázium. Dne 1. října 1730 se stal písařem úřadu purkmistra v českých Budjovicích. Od roku 1737 dle lal písařem městského pivovaru, roku 1751 se stal správcem městského statku v Ostrolovském Újezdu a od roku 1753 pracoval jako městský pokladník. Roku 1761 se stal

¹¹³ Karel PLETZER, *Nezvěstné eskobudjovické kroniky*, s. 35.

¹¹⁴ TAMTÉfl, s. 31-37.

¹¹⁵ Reinhold HUYER, *Die Chronisten*, . 44, s. 2-3, . 77, s. 1-3.

¹¹⁶ Karel PLETZER, *Nezvěstné eskobudjovické kroniky*, s. 34.

lenem m stské rady a z stal jím afl do zruení magistrátního kolegia. Zem el 13. ervence 1788.¹¹⁷

3.19 Kronika Mat je Pressla

Dal-í kroniká , o kterém je t eba se alespo okrajov zmínit je Mat j Pressl. Tento tesa ský mistr filil v letech 1727 afl 1805. Krom opisu n jakého star-ího rukopisu, psal Pressl do své kroniky hlavn události, které ho zajímaly a které sám zafilil. Jednalo se p edev-ím o v ci, které se ho jako tesa ského mistra týkaly, nap . informace o stavbách. Kronika se skládala asi ze -esti nsvázaných arch s 22 popsanými listy. Nadpis na první stran zn l *Chronologische Begebenheiten der k. Bergstadt Böh. Budweis vom Jahre 1313 bis 1796*. Po Presslov smrti pokračoval jeho syn se zápisy od roku 1796 afl do íjna 1807. Syn poté vedl i vlastní rukopis, v n mfl zapisoval události z let 1754 afl 1794 a n kolik málo záznam do roku 1837. Oba rukopisy byly poté ve vlastnictví Franti-ka Vollgrubera a po jeho smrti se ztratily.¹¹⁸ Podle jazyka titulu kroniky se dá usuzovat, fle byla i celá kniha psána n mecky.

3.20 Kronika Mat je Schmidta

Prýmka ský mistr Mat j Schmidt se narodil v roce 1755. Dochovaný rukopis obsahuje záznamy o založení biskupství a p em n kostela sv. Mikulá-e v katedrálu.¹¹⁹ Více informací o Mat ji Schmidtovi a jeho kronice se nepoda ilo zjistit. Pod tímto názvem se ji ani nepoda ilo najít v SOkA eské Bud jovice. Otázkou z stává souvislost nebo dokonce shodnost kroniky Mat je Schmidta a kroniky rodin Haasovy a Schmidtovy, která je dnes uložena v SOkA eské Bud jovice v archivním fondu AM eské Bud jovice a má inv. . 1961 a sign. 32. Tato kniha je malého formátu 8 x 13,5 cm, je psána n mecky a latinsky a její vazba je koflená a po-kozená. Kniha má 227 stran. Tato kronika obsahuje zprávy zpo átku více soukromé povahy pro léta 1478 afl 1831. Zápisy za aly roku 1624 a kon í rokem 1831. Tento rozdíl více nefl 200 let je jasným d kazem toho, fle kroniku psalo více lidí. Moflná to byli p íslu-níci rodin Haasovy a Schmidtovi a u Mat je Schmidta pak rukopis z stal. V knize jsou jasn patrné alespo dva rukopisy. První je lépe íitelný a psaný tmav-ím inkoustem nefl druhý.

¹¹⁷ TAMTÉfi.

¹¹⁸ TAMTÉfi, s. 35-36.

¹¹⁹ Ji í KOPÁ EK, Miroslav NOVOTNÝ, Karel PLETZER a Robert SAK (edd.), *c.d.*, s. 227.

3.21 Kronika Františka Mardetschlägera

Tento magistrální kancelista narozen roku 1740 dovedl svou kroniku do roku 1805. Vyuffřival k tomu svod kronik ze 17. století. Jeho záznamy se však v originále nedochovaly a jsou známy jen z opisu od jeho syna Františka, děkana ve Slavkově na Jesenícku.¹²⁰

3.22 Kronika Adriana Adalberta Battisty

V 18. století vytvořil své zápisky i Adrian Adalbert Battista. Jeho kronice je v nově samostatná kapitola a její text je ve formě v deské edici uveden v příloze.

3.23 Rozpis Karla Václava Pattberga

Záznamy od Karla Václava Pattberga se nachází v SOKA Jesenícké Budějovice v archivním fondu AM Jesenícké Budějovice a mají inv. . 1974 a sign. D 116,28. Pattberg v rozpis obsahuje zprávy k dějinám města z let 1262 až 1787. Se záznamy založil magistrální rada Karel Václav Pattberg v roce 1779 a končil rokem 1787. Název knihy zní *Materialen Buch zur Geschichte von Budweis von Karl Wenzl Pattberg 1779*. Záznamy jsou psány nemecky, velikost knihy je 20,5 x 31 cm a vazba je polokoflená. Roku 1779 vytvořil Pattberg také zápisky s názvem *Materialien zur Geschichte der k. befreiten Bergstadt B. Budweis nach alphabetischer Ordnung gesammelt*, které však zůstaly nedokončené. Bylo by zajímavé srovnat tyto abecedně seřazené zprávy s kronikou Adriana Adalberta Battisty.¹²¹

3.24 Kronika Matyáše Václava Klaudiho

Pro podání stručné zprávy o Kronice Matyáše Václava Klaudiho bylo seřepáno z odkánku Karla Pletzera¹²² a Reinholda Huyera.¹²³

Kronika Matyáše Václava Klaudiho se nachází v SOKA Jesenícké Budějovice ve fondu AM Jesenícké Budějovice pod inv. . 2810. Má i svůj koncept uložený pod inv. . 2811 a sign. D110, který není svázán, má rozměry 25 x 38 cm a je psán nemecky. Kronika má velký formát o rozměrech 28 x 40 cm. Vazba je polokoflená. Kniha má 171 folií a použitémi jazyky jsou němčina a latina.

¹²⁰ TAMTÉŽ.

¹²¹ TAMTÉŽ.

¹²² Karel PLETZER, *Jeseníckobudějovická kronika*, s. 14-19.

¹²³ Reinhold HUYER, *Die Chronisten*, . 77.

Nachrichten über die Königlich privilegierte Berg- und Kreisstadt Budweis im Königreiche Böhmen als Nachtrag zu Pater Florian Hammerschmieds Gloria Budvicensis. Gesammelt von Mathäus Wenzl Klaudi Stadtrathe daselbst. To je titul Klaudiho kroniky. Jedná se o zprávy k d jinám m sta eské Bud jovice z let 1265 afl 1821. Práv v roce 1821 tyto výpisky vznikly. Klaudi opsal první knihu Hammerschmidtova rukopisu a opis v noval knihovn tehdej-ího eského muzea v Praze. Ve fondech eskobud jovického m stského archivu pak hledal dal-í údaje, kterými Hammerschmidtovu kroniku doplnil.¹²⁴

V SOkA eské Bud jovice ve stejném archivním fondu a s inv. . 2812 je také ulofena Kronika Matyá-e Václava Klaudiho s titulem *Memorabilien zur Budweis 1824*. Kniha o velikosti 20 x 32 cm má m kkou a po-kozenou papírovou vazbu. Zadní deska vazby je odtrfená. Kniha má 45 folií. Poufítým jazykem je n m ina. Kronika zahrnuje události z historie m sta eské Bud jovice pro léta 1394 afl 1795.

Matyá- Václav Klaudi byl synem Lorenze Klaudiho a jeho feny Marie Magdaleny. Po studiích Matyá- Václav roku 1802 nastoupil jako radní auskultant na eskobud jovický magistrát. Je-t v roce 1802 se stal druhým a roku 1803 prvním magistrálním sekretá em. Roku 1813 byl i kriminálním radou, zem el 10. dubna 1824.¹²⁵

Klaudi se zajímal o v-echny eskobud jovické kroniky. Jak jifl bylo zmín no, nap íklad ke knize ervené Jana Pet íka z Bene-ova vytvo il v roce 1817 heslový rejst ík a k n kterým eským opis m i n mecká regista. Druhou pam tní knihu Jana Pet íka z Bene-ova na-el a nechal pro ni zhotovit novou vazbu a heslový rejst ík. Roku 1820 na-el také zápisky Ambroffe Augustina Mathese. Vyuffil i kroniku Tomá-e Franti-ka Veselého p i dopl ování Hammerschmidtovy kroniky.

3.25 Kronika z majetku Josefa Littmanna

Josef Littmann byl pouze majitelem kroniky, nikoliv jejím autorem. Po jeho smrti v roce 1889 se kronika ztratila a je nezv stná. Její autor není znám. Mohl íít asi v polovin 18. století. Jediná zmínka, která dokládá existenci této kroniky je záznam, podle n hofl v roce 1740 jezuit-tí misioná i uspo ádali na eskobud jovickém nám stí n mecká a eská kázání a fle byl u zdi h bitova kostela sv. Mikulá-e vzty en misijní k ífl.¹²⁶

¹²⁴ Karel PLETZER, *eskobud jovická kronika*, s. 18-19.

¹²⁵ Ji í KOPÁ EK, Miroslav NOVOTNÝ, Karel PLETZER a Robert SAK (edd.), *c.d.*, s. 227; Reinhold HUYER, *Die Chronisten*, . 77, s. 2.

¹²⁶ Karel PLETZER, *Nezv stné eskobud jovické kroniky*, s. 34.

3.26 Kronika Františka Xavera Illinga

Kronika Františka Xavera Illinga je umístěna v SOkA České Budějovice, ve fondu AM České Budějovice pod inv. . 2813 a sign. D 106,6. Kniha obsahuje zprávy k dřívejším českým Budějovic z období 1150 až 1400. Je psána německy, vazba je polokofenná a rozměry knihy činí 24 x 36 cm. Originální titul zní *Denkwürdigkeiten. Memorabilia urbis Bohemae Budvicenae 1150 de origine usque ad annum 1400.*

Pod inv. . 2814 a sign. D 279,28 se nachází přípravné materiály ke kronice z Illingovy pozůstalosti k letům 1150 až 1818. Nadpis knihy zní *Fragmente aus der Chronik von Budweis aus dem Nachlasse des Fr. X. Illing.* I tato kniha je psána německy není svázaná a její rozměry činí 25 x 40 cm. Záznamy byly učiněny roku 1841. Literatury, která se kronikou nebo jejím autorem zabývá, není mnoho. O Illingovi se alespoň krátce zmíní uje Reinhold Huyer,¹²⁷ který se např. roku 1848 stal prvním magistrálním sekretářem.¹²⁸

¹²⁷ Reinhold HUYER, *Die Chronisten*, . 77, 3.

¹²⁸ TAMTĚŽ.

4. KRONIKA ADRIANA ADALBERTA BATTISTY

Tato kapitola se zabývá kronikou Adriana Adalberta Battisty. Nejprve literaturou, ve které jsou o kronice i jejím autorovi zmínky, poté je zde připomenut i život Adriana Adalberta Battisty. Následují formální znaky kroniky, což jsou velikost knihy, počet stran a vazba, dále použité jazyky, písmo a styl, jakým autor zprávy zaznamenával. Pak se tato kapitola zabývá filiací kroniky. Největší část kapitoly je věnována tématům kronikářských zpráv. Je také provedena komparace Battistových záznamů se záznamy ostatních českých jovicích kronikářů. Podstatou bakalářské práce je vědecká edice Battistovy kroniky, která je uvedena v příloze.

Kronika Adriana Adalberta Battisty z 18. století je stejně jako ostatní dochované kroniky českých jovicích – umístěna v SOkA České Budějovice ve fondu AM České Budějovice. Rukopis má inv. č. 1967 a sign. 27.

Literatury, která by se zabývala touto kronikou nebo jejím autorem, není mnoho, což byl také důvod jejího edičního zpracování v této bakalářské práci. O kronice se například v úvodu nezmiňuje František Mareš. Drobnou zprávu o českobudějovickém primátorovi Battistovi podává Reinhold Huyer.¹²⁹ Battistova kronika je zmíněna i v *Encyklopedii českých Budějovic*¹³⁰ a obsáhlejší zprávy o ní lze najít v úvodních Karla Pletzera.¹³¹

Adrian Adalbert (někdy také Albert nebo Vojtěch) Battista byl českobudějovickým kriminálním a magistrálním radou, v letech 1775 až 1784 primátorem města a potom také rektorem bratrstva Corporis Christi.

Kronika je kniha velkého formátu 23 x 36,5 cm. Je opatřena papírovou vazbou a má 27 popsaných folií. Originální titul knihy zní *Gedenkbuch über Budweis nach alphabetischen Schlagwörtern von hiesigen Magistrats u[nd] Kriminalrath Adrian Albert Battista hierortigen Primator u[nd] Corp[oris] Christi Bruderschaft Rector Anno 1715. 1460 bis 1660*. Kniha je psána německy. Na které krátké pasáže jsou v latině. Použitými písmi jsou kurrent u německých slov a humanistické písmo u latinských slov, přičemž se písmo někdy používá i v rámci jednoho slova, když je latinské slovo opatřeno německou koncovkou. Česká vlastní jména měst i osob jsou uvedena v německé formě. Jak ufoli název napovídá, kronika obsahuje abecedně uspořádané heslovité záznamy k dějům v městě České Budějovice,

¹²⁹ TAMTĚŽE, s. 92, s. 2.

¹³⁰ Jiří KOPÁEK, Miroslav NOVOTNÝ, Karel PLETZER a Robert SAK (edd.), *c.d.*, s. 227.

¹³¹ Karel PLETZER, *Balbínova excerpta*, s. 55; TÝŽE, *K záznamu českobudějovické kroniky*, s. 52-54.

bez hodnocení tedy bez jakéhokoliv názoru autora. Na titulní straně knihy jsou uvedena léta 1460 až 1660, ale záznamy začínají až rokem 1463 a končí v roce 1656. Zprávy jsou uspořádány podle abecedních hesel. Autor si pro každé písmeno rozvrhl určitý počet stran a do nich pak zapisoval probíhající události. V případě, že záznamů nebylo tolik, aby jimi zaplnil určené strany, nechal je volné. Kniha má tedy mnoho volných stran a popsanych je jich jen 29, což dohromady činí již zmíněných 27 folií. Autor sám strany nečísloval, rukopis byl foliován až rukou archiváře. U písmen, která jsou v něm více frekventovaná, jako například šRō nebo šSō, jsou záznamy hojné. K některým písmenům jako bylo například šEō nebo šQō nadepsal autor jen písmena a vzhledem k tomu, že žádná významná událost nezačínala těmito písmeny, nechal jejich stránky volné. Tím, že jsou události zaznamenány abecedně, ztrácí na přehlednosti. V rámci písmen jsou ale zápisy chronologické, což je ještě méně přehledné. Každá událost má svůj nápis, který ji charakterizuje. V knize je mnoho případů, kdy se v jednotlivých letech nadpisy opakují. Proto, když se chtěl autor k určitému nadpisu po letech vrátit, psal k němu římské číslice. Například u písmene šDō se zmíní už několikrát o dominikánském klášteře, a proto u druhého a třetího nadpisu přidává k *Dominikanerkloster* číslice II. a III.¹³² Mnohdy se také stalo, že autor z jedné události vybral více klíčových slov, kterými záznam nadepsal. Proto se jedna událost objevuje u více písmen a jsou zde uflity odkazy na předcházející záznam. Například u písmene šHō je záznam *Heyder (Wenzl) sieh Pfarrer I § 2.*¹³³ A u písmene šPō je pak celý záznam události.¹³⁴

Adrian Adalbert Battista získal informace pro záznamy do svého rukopisu z jiné kroniky, která byla jedním ze vzorků sводу kronik z poloviny 17. století. Všechny vzorky svodu zahrnovaly registry městských listin od počátku 14. století, seznamy členů městské rady od roku 1468 a kronikářské zprávy z 16. a první poloviny 17. století. Z některého vzorku seřpal pro svou kroniku i Tomáš František Veselý, z jiného Bohuslav Balbín. Balbínova excerpata jsou obsahově velmi podobná Battistovému kronice. Battista doslova opsal jeden ze vzorků svodu, který obsahoval zprávy z let 1460 až 1660. Vybíral ale jen zprávy týkající se města české Budějovice.¹³⁵

¹³² SOkA české Budějovice, AM české Budějovice, *Kronika Adriana Adalberta Battisty*, inv. . 1967, sign. 27, kniha . 1967, fol. 6.

¹³³ TAMTĚFI, fol. 11.

¹³⁴ TAMTĚFI, fol. 18.

¹³⁵ Karel PLETZER, *Pravá a nepravá kronika*, s. 125; TÝFI, *českobudějovická analistika*, s. 24.

Témata zpráv v kronice jsou rozličná. Vždy se však jedná o události neobvyklé a mimořádné, nikoliv periodické. Ke každé je vždy uveden rok a téměř vždy i denní datum. Mnoho záznamů pojednává o českých panovnících, kteří pro město něco udělali, například potvrdili privilegia nebo jen české Budjovice navštívili. Záznamy se týkají celkem osmi panovníků, kteří vládli v rozmezí let 1463 až 1656, po která byly záznamy v kronice už nyní. Prvním byl Jiří z Podbrad,¹³⁶ poslední Ferdinand III.¹³⁷ Zajímavé zprávy jsou uvedeny u Vladislava Jagellonského.¹³⁸ Ten v roce 1479 potvrdil městu předešlá privilegia, roku 1506 dal městu moc pronásledovat fiidy a roku 1512 nechal městu ze soucitu kvůli povodni polovinu hraničního cla. Kronika informuje i o Ferdinandovi I.¹³⁹ české Budjovice poprvé navštívil v roce 1529. Jeho žena Anna Jagellonská město navštívila už rok před ním. V roce 1531 také potvrdil městu věčná privilegia. Roku 1545 přijel Ferdinand do města i s Annou, synem Ferdinandem a dvěma dcerami. O rok později potvrdil privilegium Karla IV. z roku 1358. Téhož roku 1546 přikázal Ondřej Ungnadovi z Hluboké prodat českým Budjovicím dříve ze svých lesů. Další panovník Maxmilián II.¹⁴⁰ potvrdil městu věčná privilegia roku 1567. Po císařově smrti roku 1577 bylo jeho tělo přeneseno i do zdejšího kostela. Rudolf II.¹⁴¹ se do českých Budjovic poprvé dostal v roce 1576. Privilegia městu potvrdil o rok později. Pak ještě v roce 1610 ustanovil konání jarmarku ve městě. Matyáš¹⁴² ještě jako arcivévoda navštívil město poprvé v roce 1588. Už jako císař potvrdil městu věčná privilegia v roce 1611. Roku 1614 se zde, kvůli moru v ostatních částech země, konal zemský sněm, kterého se Matyáš musel účastnit. Další císař Ferdinand II.¹⁴³ potvrdil věčná privilegia v roce 1620 a ještě dal udělit sám a např. v roce 1624 určit flb hlubocké lesy. To byly ty nejzajímavější zprávy o českých panovnících, které Battista ve své kronice uvedl.

Asi jako v každém městě byly i v českých Budjovicích časté požáry.¹⁴⁴ Battistova kronika informuje i o nich. V letech 1463 a 1521 zapálil hrom Dominikánský klášter, roku

¹³⁶ SOkA české Budjovice, AM české Budjovice, *Kronika Adriana Adalberta Battisty*, inv. . 1967, sign. 27, kniha . 1967, fol. 9.

¹³⁷ TAMTÉŽ, fol. 23.

¹³⁸ TAMTÉŽ, fol. 26.

¹³⁹ TAMTÉŽ, fol. 2, 7.

¹⁴⁰ TAMTÉŽ, fol. 16.

¹⁴¹ TAMTÉŽ, fol. 21.

¹⁴² TAMTÉŽ, fol. 14, 16,

¹⁴³ TAMTÉŽ, fol. 4, 8.

¹⁴⁴ TAMTÉŽ, fol. 3, 6, 7, 8, 12, 18, 22, 23, 26.

1529 sho ely domy u klá-tera, v letech 1480 a 1597 vyho ela fíidovská ulice, v roce 1500 Kn físká ulice v etn n kolika dvor na p edm stí a roku 1510 Lu ní mlýn. V roce 1526 sho elo p edm stí p ed Svinenskou branou v etn Třítálského mlýna a ásti Rybá ské ulice. Roku 1542 sho ela Písecká brána, roku 1560 vyho el P ední mlýn a roku 1601 i Třítálský mlýn. Dne 24. ervence 1641 do-lo asi k nejní iv j-ímu pofláru ve m st .¹⁴⁵ Z dal-ích pohrom,¹⁴⁶ které m sto postihly, p ipomenul autor povodn ¹⁴⁷ z roku 1512 a 1592. Co se tý e po así,¹⁴⁸ omezil se Battista jen na dv zprávy ze zimního období let 1492 a 1495, kdy byla zvlá-t krutá zima.

Autor kroniky se také hodn zabýval církevními zálefitostmi.¹⁴⁹ Shromáfdil informace ke kapucínskému klá-teru, p i emfl asi nejd lefit j-í je zmínka o zalofení klá-tera v roce 1614 a o jeho vysv cení v roce 1621. Dále se v nuje dominikánskému klá-teru, který byl n kolikrát po-kozen poflárem. Roku 1498 byla p istav na v fl. U farního kostela sv. Mikulá-e uvedl probíhající zm ny na stavb od zbudování varhan roku 1495 p es postavení cihlové st echy v roce 1525. Uvedl nap íklad i sumy, za které byla zakoupena m na kupoli. Kon í afl v 17. století zbo ením a znovuobnovením kostela. Informuje i o erné v fli, s jejífl stavbou se za alo roku 1549 a zmi uje se i o jejich zvonech. Nejznám j-í a nejv t-í z nich je Bumerin, který byl odlit roku 1507 a potom zvon Marta z roku 1573. Battista p idal také zprávy o nábofenských problémech ve m st . Jedná se o rozkaz císa e Ferdinanda I. nep íjímat podobojí. Ti, kte í tak inili, museli do ty týdn odtáhnout z m sta. Je zde také záznam o kací ských knihách, které byly v roce 1629 spáleny na nám stí. Autor také uvedl data úmrtí n kterých eskobud jovických církevních p edstavitel .

Alespo stru n autor p ipomn l obnovování m stské rady¹⁵⁰ ve významných letech 1576, 1620, 1627, 1630 a 1632. P i obnovování roku 1576 nenastala fládná personální zm na,

¹⁴⁵ Více Karel PLETZER, *Zhoubný poflár eských Bud jovic v roce 1641*, Výb r 37, 2000, s. 97-109.

¹⁴⁶ Více Daniel KOVÁ , *Pofláry, povodn , kobylkyí P írodní pohromy v d jinách eských Bud jovic*, eské Bud jovice 2005.

¹⁴⁷ SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, *Kronika Adriana Adalberta Battisty*, inv. . 1967, sign. 27, kniha . 1967, fol. 26.

¹⁴⁸ TAMTÉfi.

¹⁴⁹ TAMTÉfi, fol. 4, 5, 6, 9, 10, 18, 19, 20, 24, 25.

¹⁵⁰ SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, *Kronika Adriana Adalberta Battisty*, inv. . 1967, sign. 27, kniha . 1967, fol. 21; K obnovování eskobud jovické m stské rady Tomá-STERNECK, *Obnovování eskobud jovické m stské rady za t icetileté války*, JSH 74, 2005, s. 104-150; Jaroslav

radní jen museli p ísahat novému císa i Rudolfovi. Roku 1620 do-ío k obnovení na rozkaz císa e Ferdinanda II. skrze pov ené komisa e Baltasara Marradase, Zde ka Lva Lib-tejnského z Kolovrat a Pavla Michnu z Vacínova. V letech 1627 a 1630 byla obnovena zdejší rada opatem Ond ejem Pachmannem ze Zlaté Koruny a v roce 1632 Jaroslavem Bo itou z Martinic.

V kronice jsou krátce uvedeny morové epidemie¹⁵¹ i s po tem ob tí. Záznamy v kronice pocházejí z let 1463 afl 1656 a v tomto rozmezí postihl mor m sto v letech 1495, 1521, 1584, 1597 a 1624. Práv u posledního roku 1624 je zajímavý po et ob tí moru. Battista i Balbín ve svých excerptech uvedli shodn nep esný po et 700 mrtvých. Tomá-Franti-ek Veselý napsal správný po et 945 mrtvých.¹⁵²

Krom církevních staveb, o kterých ufl byla zmínka, u inil autor záznamy i o jiných stavbách.¹⁵³ Battista provedl zápisy ke stavbám eskobud jovických bran. Roku 1602 byla vybudována brána v fídovské ulici zvaná Rofnovská nebo Krumlovská. Stavba Prafské neboli Písecké brány prob hla roku 1605. Podstatným stavebním po inem, kterým se autor také zabýval, bylo vybudování renesan ní radnice roku 1555 vel-ským stavitelem mistrem Honsem. Její barokní p estavba byla uskute n na afl v 18. století, tudífl se o ní kroniká nezmi uje. U hradeb Battista p ipomenul, fle nap íklad roku 1498 byla p istav na ze p ed Rofnovskou branou a dodnes zachovaná Raben-tejnská v fl byla postavena roku 1551. Stráfní d m na nám stí byl zbudován roku 1600. Po pofáru byl obnoven Lu ní mlýn v roce 1612. D leffité bylo i vytvo ení a osazení rybník .¹⁵⁴ Roku 1498 to byl Týpítalský rybník, roku 1579 Haklovský a roku 1600 rybník Vrbenský.

Autor zmi uje i zdraffení¹⁵⁵ zboffí v letech 1540, 1541 a 1570 a naopak zlevn ní¹⁵⁶ vína v letech 1484 a 1499 v d sledku jeho nadbytku.

KUBÁK, M *stská rada eských Bud jovic b hem XVI. a po átkem XVII. století*, JSH 27, 1958, s. 81-89, 109-121.

¹⁵¹ SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, *Kronika Adriana Adalberta Battisty*, inv. . 1967, sign. 27, kniha . 1967, fol. 22, 23.

¹⁵² Karel PLETZER, *Balbínova excerpta*, s. 55.

¹⁵³ SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, *Kronika Adriana Adalberta Battisty*, inv. . 1967, sign. 27, kniha . 1967, fol. 6, 12, 19, 20,

¹⁵⁴ TAMTÉfi, fol. 7, 11, 22, 27.

¹⁵⁵ TAMTÉfi, fol. 24.

¹⁵⁶ TAMTÉfi, fol. 26.

Battista píše i o obléhání¹⁵⁷ města v letech 1452, 1532 a dále o vpádu pasovských.¹⁵⁸ Dne 30. ledna 1611 ve 14 hodin vpadlo do českých Budjovic pasovské vojsko a 20. března se sem z Prahy opět vrátilo a odtáhlo až 9. června. Za třicetileté války se české Budjovice postavily na stranu panovníka a musely tudíželit obléhání stavovských vojsk od listopadu 1618 až do června 1619. Stavovská vojska se usídlila u Rudolfova, a proto české Budjovice Rudolfov 15. června vypálily. Dne 5. srpna byla celá armáda odsunuta a dne 21. září přijela do města armáda císařská. O tom všem se alespoň v krátkosti Battista zmínil.

Autor se také zabývá konáním zemských sněmů¹⁵⁹ ve městě. V českých Budjovicích zasedal sněm za císaře Matyáše roku 1614, kvůli moru v ostatních částech země. Další se zde konal až roku 1632 za císaře Ferdinanda II., kvůli obsazení Prahy saskými vojsky,¹⁶⁰ kdy se české Budjovice 7. listopadu 1631 na krátkou dobu staly hlavním městem království. Důležitá přestupová role nejen nejvyšších zemských úřadů, ale i zemských privilegií, zemských desek i korunovačních klenotů, které byly uloženy ve farním kostele.¹⁶¹ Tato situace trvala až do 9. září 1633, kdy se úředníci vrátili zpět do Prahy.

Zprávy o fiidech¹⁶² se omezily na pošťáry v fíidovské ulici, které byly již připomenuty a na léta 1505 a 1506, kdy byli fíidé obviněni z vraždy českého chlapce a těch, kteří

¹⁵⁷ TAMTĚŽE, fol. 3, 9, 13, 19.

¹⁵⁸ K vpádu Pasovských v českých Budjovicích více František Josef APEK, *Pasovští na eskobud jovicku v roce 1611*, Výběr 18, 1981, s. 1-6; Karel PLETZER, *Okupace českých Budjovic pasovským vojskem v roce 1611*, Kulturní kalendář české Budjovice 9, 1962, únor, s. 11-13; Tomáš STERNECK, *Smrt propuštěného -ikovatele. Epizoda z doby po ukončení pasovské okupace jifních ech*, JSH 77-88, 2008-2009, s. 341-359; K vpádu Pasovských obecně Jan Bedřich NOVÁK, *Rudolf II. a jeho pád*, Praha 1935; Josef JANÁČEK, *Rudolf II. a jeho doba*, Praha 1987, s. 471-492; Jaroslav PÁNEK, *Poslední Rožmberkové. Velmoři české renesance*, Praha 1989, s. 331-336.

¹⁵⁹ SOKA české Budjovice, AM české Budjovice, *Kronika Adriana Adalberta Battisty*, inv. . 1967, sign. 27, kniha . 1967, fol. 14, 15, 23.

¹⁶⁰ Více o saském vpádu do českých Budjovic Jaroslav KUBÁK, *eské Budjovice za tříděské války v l. 1631-1635*; časopis Společnosti přátel starofitností 66, 1958, s. 78-79; Karel PLETZER, *Dvě epizody z dějin českých Budjovic za třicetileté války*, Kulturní kalendář české Budjovice 9, 1962, července a srpen, s. 18-19.

¹⁶¹ Více Karel PLETZER, *Korunovační klenoty v českých Budjovicích*, Dějiny a současnost 5, 1963, . 9, s. 19.

¹⁶² SOKA české Budjovice, AM české Budjovice, *Kronika Adriana Adalberta Battisty*, inv. . 1967, sign. 27, kniha . 1967, fol. 12, 26.

nesta ili uprchnout, byli následně upáleni a jejich dítě pokřtěny. Ještě roku 1506 dal král Vladislav II. moc pronásledovat fiidy.

Battista připomenul rod Rofmberk.¹⁶³ Poznamenal návštěvu mistra Viléma z Rofmberka z roku 1588. O rok později došlo ke smíření mistra s Vilémem z Rofmberka. Existovaly zde totiž konkurenční spory mistra s tímto rodem. Vilém zemřel dne 31. srpna 1592 a v kronice je uvedeno, že 22. října bylo jeho tělo vezeno přes české Budjovice do českého Krumlova.

Jako kriminálního radu zaujaly Battistu jistě i kriminální záležitosti, výslechy a popravy zločinců.¹⁶⁴ Kromě upálení fiid bylo na popravišti v českých Budjovicích sato mnoho osob. Do kroniky například zaznamenal, že roku 1470 bylo popraveno deset lidí, kvůli odporu místskému rychtáři nebo v březnu 1611 bylo na radnici sato devět vojáků. Kryštof abelický ze Soutic byl popraven roku 1632 v českých Budjovicích za organizování selského povstání proti císaři.

Roku 1482 byli v českých Budjovicích zabiti obyvatelé Tábora a byli pohřbeni na kláterním hřbitvu.¹⁶⁵ Touto zprávou se zabýval Karel Pletzer a srovnal ji se stejným záznamem u jiných kronikářů. Poprvé se tato zpráva objevuje v kronice Davida Doudlebského ze Sterneku, poté ji převzali Zikmund Karel Fischer z Benešova a Fischbachu, Jonáš Katschner, Tomáš František Veselý, Jan Florián Hammerschmidt, Lukáš Bernard Schneider i Adrian Adalbert Battista, který uvedl i přesný datum události v sobotu po Bořímě třetího dne 8. června. Pletzer se také zabýval těmi možnostmi významu této zprávy.¹⁶⁶

Battista se zmíjí i o výslechu¹⁶⁷ knížete Julia Jindřicha Sasko-Lauenburského, generála polního zbrojmistra Arnošta Jiřího Sparra, generála jezdeckého Jana Arnošta Scherffenberka, plukovníka Petra Losyho, plukovníka Františka Viléma Mohra, podplukovníka Julia Jindřicha Hammerleho a generála jízdy Jana Oldřicha Třetího, kteří byli jako v zničení roku 1634 z Plzně dovezena. Jednalo se o vyšetřování těchto osob kvůli Valdtejnovu spiknutí, o kterém prý věděli a zatajili ho.

¹⁶³ TAMTĚFI, fol. 21.

¹⁶⁴ TAMTĚFI, fol. 2, 3, 5.

¹⁶⁵ TAMTĚFI, fol. 24.

¹⁶⁶ Karel PLETZER, *K záznamu českobudjovické kroniky*, s. 52.

¹⁶⁷ SOKA české Budjovice, AM české Budjovice, *Kronika Adriana Adalberta Battisty*, inv. . 1967, sign. 27, kniha . 1967, fol. 2.

Adrian Adalbert Battista do své kroniky zahrnul i různé zajímavosti.¹⁶⁸ Například v roce 1525 se do zdejšího pítálu dostal starý n mý pán, který celý rok a dvanáct týdn nejedl a p esto byl zdravý, potom se ale najedl a zem el. Z dalších zajímavosti kup íkladu v roce 1609 obnovila zdejší rada d lo na klá-terním h bitov . Roku 1619 se d lo p evezlo do eského Krumlova. Autor u inil záznamy o p ehlídce vojsk na mustrplace v letech 1545, 1599 a 1604. P ipomenul i solní obchod, dopravu soli po lodích od roku 1552 a záleflitosti solního skladu.

Spole ným ukazatelem v-ech Battistových záznam je jejich stru nost. Kroniká i k dané události sta íla v t-ínou jen jedna v ta. Neuvedl nap íklad seznamy len m stské rady, které byly vypsány v kronikách rodiny Matyá-ovy, Davida Doudlebského ze Sterneku, svodu kronik ze 17. století, v kronice Joná-e Katschnera, Tomá-e Franti-ka Veselého a Jana Floriána Hammerschmidta. Neopsal ani texty fíádných privilegií, i jiných listin, které se ale objevily v pam tních knihách Jana Pet íka z Bene-ova, v pokračování kroniky Davida Doudlebského ze Sterneku a byly uvedeny i Dominikem Kollerem v pokračování Veselého kroniky a v Hammerschmidtov kronice. Alespo registry m stských listin uvedl svod kronik ze 17. století a kronika Tomá-e Franti-ka Veselého. Regesta privilegií jsou i v excerptech Bohuslava Balbína a v zápiscích Jana Floriána Hammerschmidta. Kronika Adriana Adalberta Battisty se stejn jako v t-ína ostatních kronik eskobud jovických m – an omezila jen na d jiny m sta. N které kroniky jako t eba kronika Joná-e Katschnera, zápisy v kronice Tomá-e Franti-ka Veselého od jeho vnuka Dominika Kollera, Balbínova excerpta a zápisky Jana Floriána Hammerschmidta k d jinám eských Bud jovic p ídaly i zprávy z celé zem , jako nap íklad zprávy o jiných m stech, o rodu Habsburk nebo o válkách. Krom Dominika Kollera nepocházeli Katschner, Balbín ani Hammerschmidt z eských Bud jovic, proto moflná zahrnuli do svých rukopis í zprávy odjinud. Kroniká i Jan Strialius z Pomnou-e, Tomá-Franti-ek Veselý, Mat j Pressl a autor kroniky rodin Haasovy a Schmidtovy ve svých rukopisech mají i informace rodinného charakteru. Takové zprávy u Battistovy kroniky také chybí.

Jistý vliv na charakter zápis mohlo mít i sociální postavení, vzd lání nebo povolání autor kronik. Battista se jako eskobud jovický magistrální a kriminální rada, primátor m sta a rektor bratrstva Corporis Christi zajímal hlavn o kriminální záleflitosti, potvrzování privilegií panovníky, obnovování m stské rady a církevní záleflitosti. Obecn se dá íci, fle kroniká i, kte í p sobili v m stské rad , byli bu kon-elé, obecní star-í nebo radní písa i, se

¹⁶⁸ TAMTÉfi, fol. 9, 16, 21, 22, 23.

zabývali d jinami m sta a v t–inou i uvád li opisy m stských privilegií a d leflitých listin. M li k nim totiž díky svému povolání dobrý přístup. Například David Doudlebský ze Sterneku sice působil v m stské radě, ale byl také sládkem, tudíž v jeho kronice nechybí záznamy o sladovnickém cechu. Matěj Pressl jako tesařský mistr zaznamenával hlavně záležitosti, týkající se staveb. Jan Antonín Eichler jako pivní správce učinil zápisy o pivovarnictví. I úhel pohledu na události byl u kroniky Eichlerových jiný než například u jejich současníka Jana Jiřího Millauera. Eichlerovi byli obyčejní měšťané, Millauer byl členem m stské rady.

Asi nejvíce viditelným rozdílem mezi Battistovou kronikou a ostatními kronikami českobudovických měšťanů je její členění podle abecedních hesel. Jediný kronikář, který také vytvořil abecední heslář, byl Karel Václav Pattberg, který si je vytvořil v roce 1779 a poskytl k nim výpisky z různých kronik. Jeho zápisky s názvem *Materialien zur Geschichte der k. befreiten Bergstadt B. Budweis nach alphabetischer Ordnung gesammelt* však zůstaly nedokončené.¹⁶⁹

Kronika Adriana Adalberta Battisty je zajímavá zejména svou formou. Po obsahové stránce nepřináší nic nového, ale i přes stručnost záznamů pojednává o nejdůležitějších událostech z dějin města a poskytuje tím heslovitý pohled o historii města. Drobný organizační problém je v systému odkazů, kdy je jedna událost zapsána u více písmen a poté je potřeba s opakováním hesel, kdy se autor k jednomu heslu i několikrát vrátil, heslo napsal znovu a začal jí přidávat číselnou řadu.

¹⁶⁹ Jiří KOPÁČEK, Miroslav NOVOTNÝ, Karel PLETZER a Robert SAK (edd.), *c.d.*, s. 227.

5. ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce s názvem *Kronika eskobud jovického m – ana Adriana Adalberta Battisty (1463-1656)* bylo seznámit čtenáře s tímto pramenem. Předmětem práce tvoří edice zmíněné kroniky a jejím rozbořením po obsahové i formální stránce se oběrně zabývá třetí kapitola práce. Podoba kroniky je zajímavá hlavně díky abecednímu usazení hesel. Tato hesla se týkají především eských panovníků, pošťárů, přírodních zvláštností, církevních záležitostí hlavně církevních staveb, jiných městských staveb, obnovování městské rady, morových epidemií, zdražování zboží, obléhání města, zemského sněmu, fiidů, Rožmberků, kriminálních záležitostí, výslechů a poprav. Důležitá je i filiace kroniky na jednom ze vzorků svodu kronik z poloviny 17. století. Dále bylo provedeno srovnání Battistovy kroniky s ostatními kronikami eskobud jovických měst – an, přičemž bylo zjištěno, že Battistovy záznamy byly jedny z nejstručnějších. Zabýval se jen dle jinými městy. Nevypisoval seznamy členů městské rady, neopisoval žádné texty privilegií i jiných listin ani jejich registry. Nezahrnul žádné zápisy, které by se vztahovaly k jiným městům nebo k událostem celozemského charakteru, a nezapsal ani nic ze svého života nebo života své rodiny. Dále byl učiněn pokus o zjištění vlivu povolání autora na témata záznamů v kronikách a tento vliv byl potvrzen. Kronikáři, kteří působili v městské radě, uváděli zprávy z dle jiných měst a vztahovali i opisy městských privilegií a důležitých listin. Kronikáři zemesnického prostředí pak uváděli zprávy ze svého oboru. Adrian Adalbert Battista se jako magistrální a kriminální rada, primátor a rektor bratrstva Božího Těla zajímal hlavně o kriminální záležitosti, potvrzování privilegií panovníky, obnovování městské rady a církevní záležitosti.

Edice kroniky může posloužit k dalšímu studiu této problematiky. Kronika by mohla být využita ke studiu dobového jazyka. Uvedené ceny potravin, mědi a zlata na městské stavby nebo zdražování zboží by mohlo vést i ke zkoumání finančních podmínek v daném období.

SEZNAM ZKRATEK

AM ó Archiv m sta

atd. ó a tak dále

cm ó centimetr

hr. - hrab

inv. . ó inventární íslo

Msgre. ó monsignore (dnes Mons.)

P. ó pater

P. ó panna

sign. ó signatura

SOA ó Státní oblastní archiv

SOkA ó Státní okresní archiv

sv. ó svatý

tzv. ó takzvaný

POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY

Prameny nevydané:

Státní okresní archiv (dále SOkA) eské Bud jovice, Archiv m sta (dále AM) eské Bud jovice, Kronika rodiny Matyá-ovy, inv. . 1960.

SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, Kronika rodin Haasovy a Schmidtovy, inv. . 1961, sign. 32.

SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, Kronika Davida Doudlebského ze Sterneku, inv. . 1962, sign. 559.

SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, Kronika Joná-e Katschnera, inv. . 1963, sign. Nro 29, 556.

SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, Kronika Tomá-e Franti-ka Veselého, inv. . 1964.

SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, Kronika Jana Floriána Hammerschmidta, inv. . 1966, sign. D 105.

SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, Kronika Adriana Adalberta Battisty, inv. . 1967, sign. 27.

SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, Kronika Luká-e Bernarda Schneidera, inv. . 1969, sign. D 102.

SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, Kronika Luká-e Bernarda Schneidera, pokračování z let 1760 ó 1780, inv. . 1970, sign. D 103.

SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, Kronika Jana Ji řho Millauera, inv. . 1972.

SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, Kronika Jana Eichlera a jeho syna Jana Ant. Eichlera, inv. . 1973.

SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, Kronika Matyá-e Václava Klaudiho, inv. . 2810.

SOkA eské Bud jovice, AM eské Bud jovice, Kronika Franti-ka Xavera Illinga, inv. . 2813, sign. D 106,6.

Literatura:

- UR ANSKÝ, Marek, *Kolektivní paměť a st? Narativní prameny m stské provenience, jejich auto i a vztah k pramen m diplomatické povahy na p íkladu st edních ech v první polovin 17. století*, in: Václav B fšek ó Pavel Král (edd.), *Spole nost v zemích habsburské monarchie a její obraz v pramenech (1526ó1740)*, eské Bud jovice 2006 (= Opera historica 11), s. 375ó388.
- HOFFMANN, Franti-ek, *Soupis rukopis Státního okresního archivu v Jihlav , Jihlava 2001.*
- HUYER, Reinhold, *Die Chronisten der Stadt Budweis*, *Budweiser Zeitung* 65, 1926, . 9, 15, 44, 77, 92.
- LANGER, Pavel, *Problematika m stské historiografie. Kroniky m sta Olomouce p eváfn z období raného novov ku*, bakalá ská práce na kated e Historie Univerzity Palackého v Olomouci, 2009.
- MARETTM Franti-ek, *Kronika bud jovská*. Zvl. Otisk z V stníku Královské eské spole nosti nauk na r. 1921.
- MILLER, Jaroslav, *Snový sv t idejí a syrovost skute nosti: m stská historiografie raného novov ku jako utopie?*, H 106, 2008, . 2, s. 261-287.
- KOPÁ EK, Ji í ó NOVOTNÝ, Miroslav ó PLETZER, Karel ó SAK, Robert (edd.), *Encyklopedie eských Bud jovic*, eské Bud jovice 1998.
- PÁTKOVÁ, Hana (ed.), *eská beseda o n meckých i eských kronikách, pam tech a dal-ích vypráv cích pramenech*, Ústí nad Labem 2001.
- PLETZER, Karel, *Balbínova excerpta z eskobud jovické kroniky*, JSH 24, 1955, s. 52-59.
- PLETZER, Karel, *eskobud jovická analistika v období t icetileté války*, JSH 28, 1959, s. 113-120.
- PLETZER, Karel, *eskobud jovická analistika XVII. století*, eské Bud jovice 1955.
- PLETZER, Karel, *eskobud jovická kronika J. Fl. Hammerschmidta*, JSH 26, 1957, s. 14-19.
- PLETZER, Karel, *eskobud jovický písa Jan Pet ík z Bene-ova (P ísp vek k d jinám eské literatury XVI. století)*, JSH 28, 1959, s. 17-24, 40-47.
- PLETZER, Karel, *Dva dosud neznámí kroniká i eských Bud jovic (Joná- Katschner a Dominik Koller)*, JSH 39, 1970, s. 222-229.
- PLETZER, Karel, *K záznamu eskobud jovické kroniky z roku 1482*, JSH 36, 1967, s. 52-54.
- PLETZER, Karel, *Nezv stné eskobud jovické kroniky*, JSH 53, 1984, s. 31-37.
- PLETZER, Karel, *Pravá a nepravá kronika Tomá-e Franti-ka Veselého*, JSH 24, 1955, s. 121-129.

PLETZER, Karel, *Ti drobné eskobud jovické kroniky ze 16. století*, JSH 34, 1965, s. 179-194.

STERNECK, Tomáš, *Mezi m –any a –lechtou. D jiny rodu Daudlebských ze Sternecku*, Brno 2009.

TOŠOVÍ EK, Ivan, *Zásady vydávání novov kých historických pramen z období od po átku 16. století do sou asnosti. P íprava v deckých edic dokument ze 16. - 20. století pro pot eby historiografie*, Praha 2002.

TOŠNEROVÁ, Marie, *Kroniky eských m st z období raného novov ku*, in: Rostislav Kru–inský (ed.), *Problematika historických a vzácných knifních fond ech, Moravy a Slezska. Sborník z 17. odborné konference Olomouc, 5.-6. listopadu 2008*, Olomouc 2009.

TOŠNEROVÁ, Marie, *Kroniky eských m st z p edb lohorského období studia m stského kroniká ství v echách v letech 1526-1620. Úvod do studia m stského kroniká ství v echách v letech 1526-1620*, Praha 2010.

P ÍLOHY

P ÍLOHA - 1 -	Edi ní poznámka
P ÍLOHA - 2 -	P epis kroniky Adriana Adalberta Battisty
P ÍLOHA - 3 -	Jmenný rejst ík
P ÍLOHA - 4 -	Místní rejst ík
P ÍLOHA - 5 -	Ukázky písma z kroniky Adriana Adalberta Battisty
P ÍLOHA - 6 -	Tabulky

P ÍLOHA 1

Edi ní poznámka

P epis kroniky byl proveden podle edi níh zásad pro vydávání novov kých pramen od Ivana TMOVÍ ka.¹⁷⁰ Jednotlivá folia kroniky jsou v edici o íslována arabskými íslicemi. Kronika je uvedena in extenso. Text byl transliterován a bylo v n m ponecháno i dnes jifi chybné uffití písmen šyō místo šiō nap íklad u slova šbeyō, šthō místo štō nap íklad u slova šKriminalrathō. Zachováno bylo i autorovo psaní velkých a malých písmen. Zkrácená slova a koncovky byly rozepsány v plném zn ní a vynechaná písmena byla vlofena do hranatých závorek [] nap . šReg[i]m[en]tō U n kterých zkrácených slov je poslední písmeno nadepsáno jako horní index nap . šA[nn]^o a v p episu je to ponecháno. U ne itelného slova byla do -pi atých závorek dána m íflka <##>. P e-krtnutá slova, která bylo mofno p e íst, jsou ve -pi atých závorkách <>. P vodní závorky v kronice /::/ jsou v editovaném textu p epsány jako oby ejné kulaté (). V p episu jsou rovn fl ponechány r zné formy jednoho slova, jak je tomu v originále, nap . šKrum[m]auō, šCrumauō, šCrum[m]auō. V p episu kroniky není nijak uveden rozdíl mezi kurentem a humanistickým písmem. Podtrfené nadpisy jsou v edici zvýrazn ny tu ným písmem. U ostatních takto zvýrazn ných slov je podtrfení opomíjeno. V originále jsou slova na konci ádky rozd lena symbolem =, v editovaném textu to ale dodrflováno není. V p episu je také dodrfveno len ní odstavc . I eská místní a osobní jména autor uvedl v n m in . V edici jsou napsána stejn jako v originále. Je tedy zachováno šczō místo š ō jako u slova šCzasslauō, šwō místo švō nap . u slova šJaroslawō a šrzō místo š ō t eba u slova šBorzitaō. P eklady t chto jmen jsou uvedeny v poznámce pod árou a seznamy daných jmen jsou pak v místním a jmenném rejst íku. K identifikaci jmen byla vyufflita zejména Encyklopedie eských Bud jovic.

¹⁷⁰ Ivan TMOVÍ EK, *Zásady vydávání novov kých historických pramen z období od po átku 16. století do sou asnosti. P íprava v deckých edic dokument ze 16. - 20. století pro pot eby historiografie*, Praha 2002.

P ÍLOHA 2

P epis kroniky Adriana Adalberta Battisty

1

Gedenkbuch über Budweis¹⁷¹ nach alphabetischen Schlagwörtern von hiesigen Magistrats u[nd] Kriminalrath Adrian Albert Battista¹⁷² hierortigen Primator u[nd] Corp[oris] Christi Bruderschaft Rector Anno 1715

1460 bis 1660

ad Magistratus Archivium pertinens

2

A.

Altstädterpfarre.

sieh Heyder¹⁷³ (Wenzel). Pfarrer. Glocken III.

Anna.¹⁷⁴ Königin[n] in Böhmen.

1528. den Mittwoch nach Philippi Jacobi¹⁷⁵ ist die K[öni]ginn Anna das erstemal nach Budweis eingeritten.

Auflauf.

1595. d[en] 11 Nov[ember] am Tage Martini 3. Stund in der Nacht ist ein Auflauf durch etliche von Ad[el] geschehen, dann ist am Pranger Sturm getutet worden, und des Fabian Schweher¹⁷⁶ Haus wieder gesturmet worden, weil sich die Herren von Adel darein verstecket. Bohuslaw Korzensky¹⁷⁷ ist im Haus erstochen und Przibich Czekauer¹⁷⁸ jäm[m]erlich zerhaut worden, der Stadtrichter Bernard Tochstund¹⁷⁹ in grosser Gefahr.

¹⁷¹ eské Bud jovice.

¹⁷² Adrian Albert Battista, eskobud jovický magistrální a kriminální rada, primátor a rektor bratrstva Bofího t la.

¹⁷³ Václav Haider, eskobud jovický m – an.

¹⁷⁴ Anna Jagellonská, fena Ferdinanda I. (1503-1547).

¹⁷⁵ 6. kv tna.

¹⁷⁶ Fabian Schweher, eskobud jovický m – an.

¹⁷⁷ Bohuslav Koflenský, eský -lehtic.

¹⁷⁸ P ibich ekauer, eský -lehtic.

¹⁷⁹ Bernard Tochstund, eskobud jovický rychtá .

Adel.

sieh Auflauf.

1611. den 7. März sind allhier 9. ritterliche Soldaten von Adel durch Passauerischen Felderen den Rame auf den Rathhaus enthauptet worden.

Arrest

1634. sind von Pilsnen¹⁸⁰ hieher als Arrestanten geführet worden: der Prinz Julius v[on] Sachsen,¹⁸¹ der Obriste Sparr,¹⁸² der Obriste Schaffgotsch,¹⁸³ der Obriste Safflenberg,¹⁸⁴ Morwald,¹⁸⁵ Lohsy,¹⁸⁶ und Ham[m]erle,¹⁸⁷ welche 1635. nach Regensburg¹⁸⁸ um das Fest Mariæ Reinigung¹⁸⁹ ins Verhör sind geführet worden.

3

B.

Belagerung Lager.

sieh Georg von Podiebrad.¹⁹⁰ I.

Burgerssöhne.

1470. am Tag Lucia¹⁹¹ hat man 10. Burgerssöhne, weil sie sich dem Stadtrichter, Johann Katzenzeuner,¹⁹² oder Katzenzogel widersetzt haben, mit 3. Schwerdter, welche noch auf dem

¹⁸⁰ Plze .

¹⁸¹ Julius Jind ich Sasko-Lauenburský, kníffe, který p sobil ve slufbách Albrechta z Vald-tejna za t icetileté války. Po Vald-tejnov spiknutí byl Ferdinandem III. odsouzen k smrti, ale pak dostal milost.

¹⁸² Arno-t Ji í Sparr, generál polní zbrojmistr ve t icetileté válce.

¹⁸³ Jan Old ich Tmfgo , slezský -lechtic, který p sobil v císa ské armád ve t icetileté válce jako generál jízdy. Po Vald-tejnov spiknutí mu z stal v rný a byl proto odsouzen k smrti.

¹⁸⁴ Jan Arno-t Scherffenberk, generál jezdeckva ve t icetileté válce ve slufbách Albrechta z Vald-tejna.

¹⁸⁵ Franti-ek Vilém Mohr, plukovník Albrechta z Vald-tejna ve t icetileté válce.

¹⁸⁶ Petr Losy, plukovník Albrechta z Vald-tejna ve t icetileté válce.

¹⁸⁷ Julius Jind ich Hammerle, podplukovník Albrechta z Vald-tejna ve t icetileté válce.

¹⁸⁸ ezno.

¹⁸⁹ 2. února.

¹⁹⁰ Ji í z Pod brad, eský král v letech 1458-1471 (1420-1471).

¹⁹¹ 13. prosince.

¹⁹² Jan Katzenzeuner nebo Katzenzogel, eskobud jovický rychtá .

Rathhaus aufbehalten und gesehen werden, bey dem Pranger geköpft, sind im Kloster begraben, wo man läutet.

Belagerung II.

1532 am Sonntag vor Ludmilla¹⁹³ sind 2500 Herrn in die Stadt gekom[m]en, zu eben der Zeit kam die Post, man solle sie abziehen lassen. Den nämlichen Tag kamen abermal 2500, die lie man aber nicht in die Stadt, sondern zoh die Thöre auf, selbe lagerten sich bey der langen Brücke auf die Wiese. Aus der Stadt lie man keinen hinaus, und es waren beyde Theile auf den H[au]ptmann unwillig, dann die Stadt stund in großer Gefahr, wurden auch am Tag Mathiæ¹⁹⁴ in der Stadt mit einander uneins, und fiengen sich zu schlagen an, vorunter einer todtgeschlagen wurde. Sie waren Willens die Stadt zu plündern.

Bräuhaus (wei od[er] gro)

1548. den 24. May hat man das Wasser aus dem Strodanitzer-Weyher¹⁹⁵ durch Rinnen ins weisse Bräuhaus gekehret.

Bad.

1560. ist das Bad samt der Vordermühl abgebrunnen.

Bothschafft (Ungerische u[nd] Siebenbürgische)

siehe Landtag II § 3.

Belagerung III.

1618 d[en] 25 Junii ist Graf von Thurn¹⁹⁶ mit seinem Kriegsvolk über Rudolphstadt¹⁹⁷ auf Budweis gezogen, und die Stadt belagert.

d[en] 4. Julii ist den Soldaten, so in der Stadt geworben, ein Fahn von 117 Ellen Taftet aufgerichtet worden.

d[en] 15. August ist Graf von Thurn mit seiner Armee gegen Czasslau¹⁹⁸ aufgebrochen, worauf Czernedub¹⁹⁹ und Porzitz²⁰⁰ ausgeblindert wurde.

¹⁹³ 15. září.

¹⁹⁴ 24. února.

¹⁹⁵ Rofnovský rybník.

¹⁹⁶ Jindřich Matyáš–Thurn, hrabě, který v letech 1611-1617 působil jako karlovarský purkrabí za pánů. Roku 1618 byl jedním z vůdců nespokojených stavů a účastnil se pražské defenestrace. Za třicetileté války byl jedním z vůdčích osobností protihabsburského odboje a bojoval hlavně v jihozápadních částech. (1567-1640).

¹⁹⁷ Rudolfov.

¹⁹⁸ Čáslav.

¹⁹⁹ Černý Dub.

d[en] 21. August haben die ständische Soldaten den hiesigen Burgern die Züge aufm Feld weggenom[m]en.

siehe Kriegs Troublen § 2.

4

Bergwerk

1624. d[en] 16. Julii hat Kaiser Ferdinand der 2^{te}²⁰¹ die vorbehaltenen Frauenberger Wälder²⁰² zum Rudolphstädter Bergbau abermal, wie vor alters, bestim[m]et.

1624. im Monath Juny hat Georg Hoffmann²⁰³ das Puchwerk zu raumen angefangen, und ist auf das Bergwerk contribuiert und Zubu angeleget worden.

1626 im Monat Februarii ist zum erstenmal die Zubu auf die Goldzech S[anc]t Sebastian angeleget worden.

1626. d[en] 2. April hat die böhm[ische] Kam[m]er das Holz zur Wiedererbauung der Kais[erliche] Rudolphstadt gegen Bezahlung des Waldzinses denen Buweisern auf 3. Jahr aus den reservirten Wäldern erfolgen lassen.

Bücher (ketzerische)

1629 d[en] 2 May wurden hier die Häuser von dem damaligen Dechant Jacob Döbler,²⁰⁴ den P. P. Capucinern, und einigen Rathsfreunden visitiret, und die acatholische Bücher weggenom[m]en, welche den 6. May darauf auf dem Ring in gro er Menge verbren[n]et wurden; wozu die P. P. Capuciner das Holz selbsten geschlichtet.

Bergwerk. II.

1630. d[en] 15. July hat man in der Schmelzhütte zu schmelzen angefangen.

5

C.

Capuziner Kloster

²⁰⁰ Po í í.

²⁰¹ Ferdinand II. Týrský, eský král v letech 1617-1618 a 1620-1637, ímský císa , ímskon mecký král, uherský, chorvatský a slavonský král a rakouský arcivévoda v letech 1619-1637. (1578-1637).

²⁰² Hlubocké lesy.

²⁰³ Ji í Hoffmann, eskobud jovický m – an.

²⁰⁴ Jacob Döbler, d kan.

1614 hat P. Cherubin²⁰⁵ den ersten Stein zur Kapuziner Kirche und Kloster in des Augustin Schwehers²⁰⁶ Behausung gebrochen, nebst einigen aus dem Rath.

1615. den 31. May ist Erzbischof Joannes²⁰⁷ von Prag²⁰⁸ hier angekom[m]en, und den Montag nach Exaudi²⁰⁹ als den 1 Juny ist die Procehsion sam[m]t den Capuzinern von der hiesigen Pfarrkirche zun Capuzinern geführt worden, wo ein Kreutz aufgerichtet, nachher der Gründstein geweiht, und in den Grund eingelegt wurde. Der hiesige Rath verehrten darein einen goldenen Schaugroschen, worauf auf der einen Seite das Bildni der hei[ligen] Anna, und auf der andern die Namen der damals lebenden Raths Verwandten waren. Die dazu abgesandte Herren von Krum[m]au²¹⁰ haben ebenfalls einen Schaugroschen präsentiret.

1621 d[en] <31. Januari> 1. Februar ist die hiesige Capuziner Kirche von dem Erzbischof Johann Lohelius eingeweiht worden.

1623 d[en] 1. July haben die Capuziner von hier nach Kojau²¹¹ die erste Wahlfarth, wobey über 100. Personen gewesen, angestellet.

Czabeliczky²¹²

1632 d[en] 2 April ist Czabelicky auf einer Bühne auf hiesigen Platz, dann dessen 2. Bediente d[en] 11. May auf der Richtstatt enthauptet worden.

6

D.

Dominikanerkloster.

1463. den Pfingstag nach Ostern²¹³ hat der Donner das Kloster angezindt und verbrennt mit Thurm in Glocken.

²⁰⁵ Cherubin, páter.

²⁰⁶ Augustin Schweher, eskobud jovický m – an.

²⁰⁷ Jan Lohelius, opat Strahovského klátera v letech 1582-1612, arcibiskup pražský v letech 1612-1622 a velmistr Křivoštický s červenou hvězdou v letech 1612-1622.

²⁰⁸ Praha.

²⁰⁹ 22. května.

²¹⁰ český Krumlov.

²¹¹ Kájov.

²¹² Kryštof Abelický ze Soutic, –vévřský plukovník za třicetileté války, který byl popraven v českých Budějovicích roku 1632 za organizování selského povstání proti císaři.

²¹³ 22. dubna.

1493. hat man den Christoph Leinweber²¹⁴ auf dem Judenfreyhoff verbrannt, hat im Kloster in der Capelle Felicis die silberne Hand gestohlen.

Dominikanerthurn.

1498. ist der Thurn im Klostergarten erbaut worden.

Dominikanerkloster. II.

1506. 7ma Decembris pratum post Hardowitz²¹⁵ quod circumdat Moldava²¹⁶ in tribus partibus, Monasteris addicitur, libertas ab omnibus oneribus conceditur, item Nonnenhoff.

1521. hat das Wetter in das Kloster eingeschlagen u[nd] grossen Schaden gethan.

1521. Leo²¹⁷ pontifex Dominicanis per Decretum prohibet, ne involant in jura parochialia.

Dominikanerhäuseln.

1529. am Erchtag vor Pfingsten²¹⁸ sind die Häuseln beym Kloster abgebrunnen.

Dominikanerkloster. III.

sieh. Ferdinand der 1^{te}²¹⁹ I. § 4.

1507 Ofen am Maria Heimsuchungs Tage²²⁰ bestattigt Konig Wladislaw²²¹ die Gründung des Klosters v[on] Ottocarim²²² J[ahr] 1265 u[nd] führt die <##> wüthlichen.

Dominikanerfreyhof

1524. feria 3^{tia} = Dominica post Trinitatis²²³ consecratum fuit Cò meterium apud R. R. P. P. Dominicanos, renovatum in laudem et gloriam Dei Optimi Maximi, ac in honorem S[anc]ti Martini Episcopi, per Reverendum in Christo Patrem ac Dom. Dom. Baltasserum²²⁴ Abatem

²¹⁴ Chrisoph Leinweber, eskobud jovický m – an.

²¹⁵ Hrd jovice.

²¹⁶ Vltava.

²¹⁷ Leo, vrchní kn z dominikán .

²¹⁸ 11. kv tna.

²¹⁹ Ferdinand I. Habsburský, rakouský arcivévoda od roku 1521, n mecký král od roku 1531, ímský císa v letech 1556-1564, eský a uherský král v letech 1526-1564. (1503-1564).

²²⁰ 2. ervence

²²¹ Vladislav II. Jagellonský, eský král v letech 1471-1516, uherský a chorvatský král v letech 1490-1516. (1456-1516).

²²² P emysl Otakar II., eský král z rodu P emyslovc . Vládl v letech 1253-1278. Dále byl také moravský markrab , rakouský, -týrský, korutanský a kra ský vévoda. (1233-1278).

²²³ 24. kv tna.

²²⁴ Baltasser, opat.

Ossicensem, cui interfuit etiam Rev[erendus] Dom. Georgius²²⁵ Abas ex Spinea Corona,²²⁶ et Venerand.[us] Dom. Vitus Mihecius²²⁷ Decanus Bilinensis, et Parochus Pacicensium existente Parocho Budvicensi, et Dom. Decano Bahinensium²²⁸ Dom. Joanne²²⁹ Epischone Budvicens, adfuit quogue totus Senatus cum tota plebe, Dom. Erasmus Schnedl²³⁰ fuit consul.

Dominikaner Gnadenbild.

1634 d[en] 7. May ist das hiesige Gnadenbild Maria Aufopferung in die Capell den P. P. Dominicanern, wozu die Capelle von Don Balthasar Marradas²³¹ erbauet, transferiret worden.

7

F.

Feuersbrunst.

sieh Dominikanerkloster I. Judengasse I. Pfaffengasse I. Vordermühl I. Wiesenmühl I. Schweinzer Vorstadt²³² I. Spitalmühl I. Dominikanerhäuseln.

Ferdinand der 1te K[öni]g in Böhmen.

1529 am Freytag nach Kiliani²³³ ist König Ferdinand das erstemal nach Budweis eingeritten. Die Rathsherren haben den König bey der Marter, wo die Wegscheide ist, empfangen, und die Schlüssel der Stadt, welche der Spernsack²³⁴ den Herren nachgetragen, überreicht; H[err] Pflurg²³⁵ anstatt des Kaisers geantwortet.

1530 oder 31. hat K[öni]g Ferdinand einen Landtag allhier gehalten, ist auf die ganze Fasten allhier gewesen.

²²⁵ Georgius, opat ze Zlaté Koruny.

²²⁶ Zlatá Koruna.

²²⁷ Mihecius, d kan.

²²⁸ Bahinensius, d kan.

²²⁹ Jan, eskobud jovický biskup.

²³⁰ Erasmus Schnedl, eskobud jovický m – an.

²³¹ Baltasar Marradas, –pan lský –lechtic a císa ský polní mar–ál. Za t icetileté války bojoval proti vzbou eným eským stav m, stal se generálem Prahy a eských zemí. Ke konci fivota p sobil jako tajný rada a místodřřitel v echách. (1560-1638).

²³² Svinenské p edm stí.

²³³ 9. ervence.

²³⁴ Spernsack, eskobud jovický m – an.

²³⁵ Pflurg, eskobud jovický m – an.

1531. die 22. Julii Ferdinandus Rex confirmat omnia Privilegia. Eodem anno hat K[öni]g Ferdinand am Antla Tag Cæna Domini²³⁶ im Kloster gehalten, und den armen Leuten die Füsse gewaschen, auch einen jeden einen neuen Rock gegeben.

sieh Teichknechte.

Feuersbrunst. II.

sieh Pisekerthor. Bad. Judengasse II. Spitalmühl II.

Ferdinand der 1te - K[öni]g in Böh[men] II.

1545 am Tag Jacobi²³⁷ ist K[öni]g Ferdinand mit seiner Frau Anna und seinem Sohn Ferdinand,²³⁸ dann 2. Töchtern hier mit grossen Triumph eingezogen, und sind viele Wägen nachgeführt worden.

1546. am Freytag nach Mariæ Him[m]elfarth²³⁹ confirmirt Ferdinand der 1te das Privilegium Caroli 4^{ti}²⁴⁰ ó d[e] d[ato] 7. Febr[uar] 1358. und befiehlt darinn, da zu Abstellung der abwegfahrenden den Budweisern jederman[n] an die Hand gehen solle.

1546. hat K[öni]g Ferdinand dem Herrn von Frauenberg²⁴¹ Namens Ungnad²⁴² befohlen, der Stadt Budweis Holz aus seinen Wäldern zu verkaufen.

Fritschko (Johann).²⁴³

1581. den 20 Febr[uar] ist der Ehrwürdige H[err] Johann Fritschko hierortiger Dechant gestorben.

Fellingerteich.²⁴⁴

1600 ist der Fellingerteich gemacht u[nd] besetzt worden.

²³⁶ 6. dubna.

²³⁷ 25. ervence.

²³⁸ Ferdinand II. Tyrolský z rodu Habsburk , rakouský arcivévoda, místodržitel v českých zemích v letech 1557-1567, od roku 1568 tyrolský hrab , syn Ferdinanda I. (1529-1595).

²³⁹ 20. srpna.

²⁴⁰ Karel IV. z rodu Lucemburk , římský král a císa , český král v letech 1346-1378, dále lombardský a arelatský král, lucemburský hrab . (1316-1378).

²⁴¹ Hluboká nad Vltavou.

²⁴² Ondřej Ungnad ze Suneku, manžel Bohunky z Pern-tějna, v letech 1534-1551 byl majitelem Hluboké.

²⁴³ Jan Fritschko, d kan.

²⁴⁴ Vrbenský rybník.

Ferdinand der 2te - K[öni]g in Böhm[en]

1620 d[en] 10. Decemb[er] hat König Ferdinand alle Privilegien der Stadt Budweis confirmiret, und noch einige neue ertheilet, wegen der beständigen Treue.

Feuersbrunst III.

1641. d[en] 24. July ist Mittags zwischen 11 und 12 Uhr in des Gregor Millers²⁴⁵ Haus in der Landstrasse ein erschreckliches Feuer ausgekom[m]en, wodurch bis 3. Theile der Stadt abgebrunnen.

G.

Georg von Podiebrad (König)

ist 1468 im Fasching zu Budweis gewesen. Ist 1466 den 23ten December von der päpstlichen Heiligkeit der könig[lich]^{en} Hoheit entsetzt und beraubt worden. 1452 ist er vor Budweis im Feld gelegen, bey dem Dorf Leidmanitz.²⁴⁶

Glocken.

A[nn]^o 1506. sind 2. Glocken gegossen und aufgezogen worden, um welche diese Umschrift zu lesen: En ego campana nunquam pronuncio vana; ignem vel festum, bellum aut funus honestum. Qui me coagulavit, Magister Bartholomæus nomen habet, in nova civitate Pragensi,²⁴⁷ ad Laudem Deo et beatæ Virgini et omnibus Sanctis. A[nn]^o - Domini M.D. VI. Die andere hat alles, wie die erste, in der Umschrift. Zu Ehren aber wem sie gegossen, weiset folgendes: Hæc campana fusa ad Laudem Deo.

A[nn]^o ó 1507. ist die grosse Glocke Pum[m]erin[n] gegossen word[en], und hat diese Umschrift: Hoc opus Christo et Nicolao fabriparatum, Depellat longe fulmina, bella, Cuem. Verbum caro factum, Jesus Nazarenus, Rex Judæorum A[nn]^o - 1507.

Granitz - Zoll.

sieh Wladislaw der 2te - III.

Glocken. II.

²⁴⁵ Gregor Miller, eskobud jovický m – an.

²⁴⁶ Leimanitz, blífle neur ená vesnice.

²⁴⁷ Nové M sto prafské.

1573. den 6. Novemb[er] sind 2 Glocken näm[lich] Martha Baderin[n], und Petersglocken aufgezogen worden.

sieh. Thurn III. § 4.

Geschütz.

1609 hat der hiesige Rath das Geschütz auf dem Klosterfreyhöf verneuern und ausputzen lassen, waren 23. gro u[nd] kleine Stuck vor Handen.

Glocken III.

1610. d[en] 3. Febr[uar] ist der Erzbischof Carl Baron von Lamberg²⁴⁸ hieher gekom[m]en, den andern Tag 2 Glocken, nem[lich] 1. zu S[ancti] Prokop, und die 2te bey S[anc]t[i] Wenceslai geweiht, auch viel Volk confirmiret.

Geschütz. II.

1619. d[en] 20. Sept[ember] hat man das Geschütz nach Crumau geführet.

Gutwasserkirche.

1630 d[en] 18 August hat H[err] Abt Andreas von Goldenkron²⁴⁹ den ersten Stein zur Kirche unsrer lieben Frauen von 7. Schmerzen zu Gutwasser²⁵⁰ geleet.

10

Glocken IV.

1631. d[en] 6. April ist die Stundglocken, welche 13. Centen, 34. [liber] gewogen, auf den hiesigen Stadthurn aufgezogen worden

Gemeinde Rechnungen.

1632. d[en] letzten Decembe[r] befühlt Ferdinand der 2te, da die könig[liche] und andre Städte ihre Gemeinrechnungen legen sollen.

11

H.

Heyder (Wenzl)

sieh Pfarrer I. § 2.

Hülfsvölcker.

²⁴⁸ Karel z Lamberka, arcibiskup.

²⁴⁹ Andreas ze Zlaté Koruny, opat.

²⁵⁰ Dobrá Voda.

1520 ist man aus der Stadt Budweis gezogen gegen Janowitz²⁵¹ bey 1000 Mann Reuter und Fu knecht. Dabey waren Simon Gesska²⁵² und Leonard Öller,²⁵³ hiesige Rathsmän[n]er, als Hauptleuthe.

Hayder²⁵⁴ (Johann)

1523 od[er] 24. hat man den H[errn] Johann Hayder in die Stadt nicht einlassen wollen, mu te daher in des Krönauer Hof bleiben. Dann ist ein Auszug auf den Joh[ann] Krenauer²⁵⁵ geschehen, selber aber nicht gefunden worden.

1543. am Freytag nach Lætare²⁵⁶ ist der H[err] Johann Hayder hiesiger Dechant, gestorben.

Hackelhöfferteich.²⁵⁷

1579 ist der grosse Teich zu Hackelhöff²⁵⁸ gemacht, auch in diesem Jahr besetzt worden.

12

J.

Judengasse. I.

1480. den Freytag nach Margaretha²⁵⁹ ist die Judengasse abgebrunnen.

Juden.

1505. den Freytag vor Lucia²⁶⁰ hat man die Juden allhier verbren[n]t.

1506. hat man auch 13. Juden verbrennt den Erchtag nach dem neuen Jahrstag.²⁶¹ Fuerunt 14, und 19 Kinder getauft, auch 4. maumässige Dirnen, und 2. Juden zu Christen gemacht.

König Wladislaw giebt den Budweisern A[nn]o 1506. den Montag nach Oculi,²⁶² gewalt, die Juden aus der Stadt zu schaffen, und solche nim[m]er aufzunehmen.

Judengasse II.

²⁵¹ Janovice.

²⁵² Simon Gesska, eskobud jovický radní.

²⁵³ Leonard Öller, eskobud jovický radní.

²⁵⁴ Jan Haider, d kan.

²⁵⁵ Jan Krenauer z K enova, nif-í -lechtic, majitel vesnice Po í í v 16. století.

²⁵⁶ 9. b ezna.

²⁵⁷ Haklovský rybník.

²⁵⁸ Haklovy Dvory.

²⁵⁹ 14. ervence.

²⁶⁰ 12. prosince.

²⁶¹ 6. ledna.

²⁶² 16. b ezna.

1597. d[en] 4. Junii ist in der Judengasse um 20. auf der ganzen Uhr bey Wilhelm Schlechta,²⁶³ Goldschmidten, <aus> ein grosses Feuer ausgekom[m]en, und sind 75. Häuser, nebst 8. Höfln auf der langen Farth abgebrun[n]en.

1602. d[en] 24. August ist Kaiser[licher] Befehl gekom[m]en, da die Pforten in der Judengasse soll gebauet werden.

Jahrmarkt.

sieh Rudolph der 2^{te}²⁶⁴ II.

1613. ist der Martini Jahrmarkt wegen der allenthalben herum crassirenden Pest nicht gehalten worden.

13

K.

Krenauer (Johann)

sieh Hayder (Johann).

1525. am Christi Him[m]elfart²⁶⁵ hat sich des Krenauer Zorn angefangen. Es kostete derselbe die Herren von Budweis und etliche Burger 6000 SS²⁶⁶

Karl²⁶⁷ (Erzherzog)

1588 d[en] 22 August hat Erzherzog Karl allhier gefrühstückt.

Kriegs Volk.

sieh Passauerisches Kriegs Volk.

1611 den 25. Julii ist ein Tafel Kriegs Volk allher bey 470. Mann, ohne Huren u[nd] Buben kom[m]en. Ihr Hauptmann hatte einen Befehl von der böhmischen Kam[m]er, es zum Pisekerthor hereinzulassen, der Rath aber u[nd] die Burgerschaft haben nicht darein gewilliget, zoh daher nach Krum[m]au. Unterde schickte der Rath hierwegen Abgesandte nach Prag, hat aber nichts erhalten; und wurde den 16. August in die Stadt eingelassen: nem[lich] 220. Mann samt ihren Lieutenant. hernach haben sie unter den Thören, wie auch in einer auf den Ring von Bretern zusam[m]en geschlagenen Hütte, Wache gehalten.

Kriegs Troublen.

²⁶³ Vilém Schlechta, zlatník.

²⁶⁴ Rudolf II., římský císař, český král v letech 1576-1611, dále uherský a chorvatský král, rakouský arcivévoda, syn Maxmiliána II. (1552-1612).

²⁶⁵ 25. května.

²⁶⁶ kopy.

²⁶⁷ Karel II. Tyrský z rodu Habsburků, český arcivévoda, syn Ferdinanda I. (1540-1590).

1619. d[en] 7. May ist ein Hauptman[n] Nam[m]ens Weisloch,²⁶⁸ Lutherischen Glaubens, welcher mit dem Feind heimlich colludirte, und die Stadt des Nachts übergeben wollte, aber von einer Bäurin[n] dem Gemeinältesten Dominic Cometa²⁶⁹ den 18. April entdeckt wurde, von dem Com[m]endanten eingezogen, und auf dem Platz enthauptet worden.

d[en] 8. May hat der Feind angefangen, die Stadt mit Stucken zu beschü en.

d[en] 15. Junii ist Graf Kinsky²⁷⁰ von Rudolphstadt mit seiner Armee weggezogen, und Rudolphstadt, damit sich der Feind darin[n] nicht aufhalten könnte, mit Feuer angestecket.

d[en] 5. August ist die ganze Armee von hier weggerucket.

d[en] 21 Sept[ember] ist die kais[erliche] Armee hier angelanget.

14

L.

Lager, Belagerung,

sieh Georg von Podiebrad. Belagerung. II.

Landtag I.

sieh Ferdinand der 1te I. § 2.

Lang ohne Speis lebende Person.

sieh Spital. I.

Landtag II.

1614. d[en] 28. Jenner ist Kaiser Mathias²⁷¹ samt seiner Gemahlin[n]²⁷² Nachmittags um die Vesperzeit hier angekom[m]en. Die Burgerschaft hat den Kaiser folgender Gestalten beneventiret: Erstens giengen die Scheiben ó oder Büchenschützen an der Zahl 22, roth gekleidet, mit ihrem mitterem Fahn, worauf ein Schütz gemahlen war; darauf folgten etliche Glieder der Bürger samt der Stadtfahne und Schützenfahne, giengen zum Krumauer Thor hinaus, und standen vom Thor an bis zur Marter. Auf dem Teichdam[m] waren 10. Stuck aufgeföhret, welche 2mal abgeschossen wurden. Der Stadtrath gieng dem Kaiser auch

²⁶⁸ Weisloch, hejtman.

²⁶⁹ Dominic Cometa, eskobud jovický obecní star-í.

²⁷⁰ Vilém Kinský z Vchynic a Tetova, eský -lechtic, roku 1611 vyhnal pasovská vojska z Prahy, v letech 1617-1619 a 1621-1628 byl nejvy-ím lov ím, roku 1618 se stal direktorem za panský stav a byl zavrafd n v Chebu roku 1634 spolu s Albrechtem z Vald-tejna.

²⁷¹ Matyá-Habsburský, ímský císa v letech 1612-1619, v letech 1611-1619 eský král, uherský a chorvatský král a arcivévoda rakouský v letech 1608-1619. (1557-1619).

²⁷² Anna Tyrolská, fena Matyá-e Habsburského. (1585-1618).

entgehen, und überantwortete demselben die Stadtschlüssel. Der Kaiser wurde durch den böhm[ischen] Stadtschreiber, Andreas Kotelik²⁷³ lateinisch empfangen, und vom gesam[m]ten Stadtrath bis zum Rathhaus auf beyden Seiten begleitet. Darnach zoh die Burgerschaft mit ihrer Rüstung in voriger Ordnung in die Stadt, und feuerten auf dem Platz 2 mal ab.

Den andern Tag als den 29. Jenner ist Kaiser Mathias, nachdem selber in der hiesigen Pfarrkirche dem Gottes dienst beywohnte, in den Landtag gegangen, wo selber den 3 Ständen den Vortrag mit der Danksagung stehend gemacht, da selbe auf sein Begehren gehorsam und willig zu diesem Landtag erschienen; darnach lie er sein Begehren vorlesen, und verfügte sich so dann in sein Zim[m]er.

Den 30 Januarii ist die Ungarische und Siebenbürgische Bothschaft hier angelanget. N[ota] b[ene] dieser Landtag wurde deswegen allhier zu Budweis gehalten, weil in Prag und ganz Böhheim²⁷⁴ die Pest crassirte, und hier eine gute und gesunde Luft war.

Den 28. Februar reiste Kaiser Mathias samt seiner Gemahlin von hier über Krum[m]au nach Lintz²⁷⁵ wieder ab.

Bey dessen Hierseyn die hiesigen Büchenschützen ein Privilegium erlanget, da ihnen von der Kais[erlichen] Mauth jähr[lich] 36 SS²⁷⁶ sollen gegeben werden.

15

1632. d[en] 2 Jenner haben die Cam[m]erherren von Prag hier einen Landtag zu halten angefangen, dabey waren der Graf Jaroslaw Borzita v[on] Martinitz,²⁷⁷ Oberster Land-Officier; Heinrich von Kollowrat,²⁷⁸ Obrister Landrichter, Georg Adam Borzita Graf v[on] Martinitz,²⁷⁹ böhm[isch] Kam[m]er-Präsident, Johannes der ältere v[on] Talenberg,²⁸⁰ H[err]

²⁷³ Andreas Kotelik, eskobud jovický m stský písá .

²⁷⁴ echy.

²⁷⁵ Linc.

²⁷⁶ kopy.

²⁷⁷ Jaroslav Bo ita z Martinic, královský místodrfící v echách od roku 1617, v letech 1617-1619 byl karl-tejnským purkrabím za pány, v letech 1638-1649 byl nejvy—ím purkrabím. (1582-1649).

²⁷⁸ Jind ich Lib-tejnský z Kolovrat, eský —lechtic, v letech 1612-1614 byl hejtnanem Nového m sta prafského, v letech 1623-1628 dvorským sudím eského království, v letech 1627-1638 nejvy—ím sudím zemským, v letech 1638-1643 nejvy—ím komorníkem a roku 1646 se stal nejvy—ím hofmistrem.

²⁷⁹ Ji í Adam z Martinic, syn Jaroslava Bo ity z Martinic, prezident eské komory. (1602-1651).

Peter Wuth,²⁸¹ H[err] Humberg Czernin,²⁸² H[err] Christoph Wratislaw²⁸³ Obrister Landschreiber, H[err] Przibik Jeniczek,²⁸⁴ UnterCam[m]erer der könig[lichen] Städte, H[err] Peter Przihowsky,²⁸⁵ H[err] Bohuslaw Wolzan,²⁸⁶ H[err] Adam Czeyka,²⁸⁷ H[err] Philipp Fabritz v[on] Hohenfall,²⁸⁸ Unterkammerer der Königin, H[err] Doctor Raphael Mischkowsky,²⁸⁹ Appellations Rath, H[err] Simon Peter Aulici,²⁹⁰ Secretaire, <beynebenst> nebst den hiesigen Stadtschreibern.

16

M.

Mühl.

sieh Vordermühl I. Wiesenmühl I. Spitalmühl. I.

Musterplatz.

1545 den Sonntag vor her[rlicher] Kreutz - Erhebung²⁹¹ ist man auf den Musterplatz gegen Sobieslau²⁹² gezogen.

Maximilian der 2te.²⁹³

²⁸⁰ Jan star-í z Talenberka, eský hrab .

²⁸¹ Petr Wuth, eský -lechtic.

²⁸² Humberg ernín, eský -lechtic z rodu ernín .

²⁸³ Kry-tof Vratislav z Mitrovic, eský -lechtic, nejvy-í písa království eského.

²⁸⁴ P íbík Jení-ek z Újezda, eský -lechtic, men-í písa desk zemských, po roce 1620 se stal královským prokurátorem ve v ci starom stské exekuce, od roku 1623 p sobil jako karl-tejnský purkrabí za rytí e, od roku 1624 byl podkomo ím královských m st a roku 1640 se stal nejvy-ím písa em eského království. (1580-1651).

²⁸⁵ Petr P íchovský z P íchovic, eský -lechtic.

²⁸⁶ Bohuslav Wolzan, eský -lechtic.

²⁸⁷ Jan Adam ejka z Olbramovic, eský -lechtic, majitel N m ic, ú astník protireformace. (Ä1635).

²⁸⁸ Filip Fabricius z Rosenfeldu a Hohenfallu, písa dvorské kancelá e Rudolfa II., od roku 1610 byl sekretá em dvorské kancelá e a od roku 1616 byl radou a sekretá em císa e Matyá-e. P i defenestraci roku 1618 byl jedním z vyhozených z okna kancelá e. (1576-1640).

²⁸⁹ Rafael Mi-kovský nebo Mni-ovský ze Sebusína, rada nad apelacemi.

²⁹⁰ Tm Simon Petr Aulici, sekretá .

²⁹¹ 13. zá í.

²⁹² Sob slav.

²⁹³ Maxmilián II. Habsburský, ímský císa , v letech 1564-1576 eský král, uherský král a rakouský arcivévoda. (1527-1576).

1567. am Montag nach Misericordiæ²⁹⁴ confirmirte Kaiser Maxmilian alle Privilegien der hiesigen Stadt.

1577. den 1. Febr[uar] hat man den verstorbenen Kaiser Maxmilian nach Budweis gebracht, und über Nacht in der Kirche stehen lassen.

Sind mitgekomm[en] der Bischof von Cremsir,²⁹⁵ viele Abte, und Priester, es wurde demselben von den Schülern mit dem Kreuz samt dem hiesigen Pfarrer und Priesterschaft, auch den Rathsherren, von welchen ein jeder ein Windlicht getragen, entgegen gegangen; wurde auch eine kleine Bahre mitgeföhret, welche samt der andern nach Einsprengung von dem Bischof in das Chor gesetzt worden, nebst einer schönen Bühne, von hinnen darnach mit dem Todten nach Prag gereiset.

Mathias (Erzherzog)

1588 den 27. August ist Erzherzog Mathias allhier über Nacht gelegen.

Musterplatz II.

1599 ist allhier eine Musterung von 1000. Pferden auf der Wiese beym Schiffgarten gehalten worden; haben viel verzehrt, aber den Burgern nichts bezahlt.

1604. d[en] 12. July ist allhier Musterung von 1000 Fu knechten gewesen, sind durch den Münzhof durchmarschirt, und daselbst ausgezahlt worden.

Maximilian²⁹⁶ (Fürst)

1609 od[er] 10. d[en] 19. April ist Ihro Fürst[liche] Durchlaucht Maxmilian allhier durch nacher Prag gereiset.

Mathias.

1611. am Mittwoch nach Mariæ Opferung²⁹⁷ hat Kaiser Mathias alle Privilegien der hiesigen Stadt confirmiret.

sieh Landtag II.

17

N.

Nonnenhof.

sieh. Dominikanerkloster II.

²⁹⁴ 14. dubna.

²⁹⁵ Krom ífl

²⁹⁶ Maxmilián III. Habsburský, syn Maxmiliána II., velmistr řádu n meckých rytí . (1558-1618).

²⁹⁷ 27. listopadu.

P.

von Podiebrad (Georg)

sich Georg von Podiebrad König.

Privilegien.sich Wladislaus II. Rex Boh[emus] I. Ferdinand der 1te I. § 3. II. § 2. Maximilian I.**Pfarrer.**1491. ist gestorben Thomas Reichenauer,²⁹⁸ Pfarrer allhie zum böhmischen Budweis.1492. ist Don Wenceslaus Haider eingeleitet worden (installirt) vom Abten von Wittingau,²⁹⁹ in der alten Stadt, am Faschingsonntag,³⁰⁰ hora 15.**Pest.**

sich Sterben I. II. III.

Pfarrkirche S[anc]t[i] Nicolai.

1495. ist die grosse Orgel bey S[anc]t[i] Nicolai gemacht worden.

Pastey.

sich Schanzen, Stadtmauer I. II. III.

Pfaffengasse.1500. am Fraytag nach Ostern³⁰¹ ist die Pfaffengasse sam[m]t etlichen Höfln in der Vorstadt abgebrun[n]en.**Pfarrkirche S[anc]t[i] Nicolai II.**

1515 ist der Altar S[anc]t[æ] Dorotheæ, item Simonis et Judæ in der Pfarrkirche, wie auch die hei[lige] Dreyfaltigkeit im Siechhaus geweiht worden. Johann Haider Decanus hat die erste hei[lige] Me darauf gelesen. Oder 1516.

1520. ist die Pfarrkirche mit Laden gedeckt gewesen, und sind die 6. Pfeiler in der Kirche aufgesetzt worden.

1525. ist das runde Ziegeltach samt der grünen Spitze auf die Kirche gesetzt worden.

A[nn]^o eodem ist an S[ancti] Martini der neue spitzige Thurn auf der Pfarrkirche erbauet und aufgesetzt worden. Das Kupfer wurde erkaufft p[e]r 1500 fr.³⁰² Der Knopf mit Sternlein zu vergolden hat gekostet 50 f.³⁰³ in Gold.

²⁹⁸ Tomá-Reichenauer, eskobud jovický fará .

²⁹⁹ T ebo .

³⁰⁰ 4. b ezna.

³⁰¹ 24. dubna.

Pisekerthor.

1542 in der Nacht vor Micheli³⁰⁴ ist das Pisekerthor abgebrun[n]en.

Privilegien II.

sieh Rudolph. I. § 3. Mathias I. Landtag II. § 5. Ferdinand der 2te.

19

Pragerthor.

1605 ist das Pragerthor oder Thurn erbauet, und die Uhr aufgerichtet worden. sieh Pisekerthor.

Passauerisches Kriegs Volk.

1611. d[en] 30. Jenner um 14. auf der ganzen Uhr ist das Passauerische Kriegs Volk, nachdem es den Simon Plachi,³⁰⁵ hiesigen Stadtschreiber auf der Brücke vor den Pisekerthor erschossen, bey 6000 Fu knecht und 2000. Reiter, ohne das Tro Volk, Huren und Buben auch bey 2000. Mann in die Stadt eingefallen, und den 7. Febr[uar] nach Prachatitz³⁰⁶ abgezogen.

Den 20. März ist das Passauerische Kriegs Volk samt dem Erzherzog Leopold³⁰⁷ wieder von Prag anhero gekom[m]en, und da bis auf den 9. Junii, an welchem Tag selbes von Herrn Peter Wok von Rosenberg³⁰⁸ abgedanket worden, und hinweggezogen, verblieben.

Pfarrkirche S[anc]tⁱ Nicolai III.

1642. d[en] 14. May ist die Pfarrkirche abgebrochen und aufs neue zubauen angefangen worden.

1643 d[en] 6. Septemb[er] <ius danni> ist der Knopf, so mit 30. Ducaten vergoldet, auf dem neuen Kirchthurn aufgesetzt worden.

1645 d[en] 28. May ist die neuerbaute Kirche eingefallen, und den 21. Novemb[er] der erste Gottesdienst darin[n] gehalten word[en].

³⁰² rýnských zlatých.

³⁰³ rýnských.

³⁰⁴ 28. zá í.

³⁰⁵ Tým Simon Plachý, eskobud jovický m stský písa .

³⁰⁶ Prachatice.

³⁰⁷ Leopold Pasovský, rakouský arcivévoda, biskup –trasburský v letech 1607-1625, hrab tyrolský od roku 1625. (1586-1632).

³⁰⁸ Petr Vok z Roflberka, eský –lechtic z rodu Roflberk , poslední z tohoto rodu, bratr Viléma z Roflberka, p íslu–ník Jednoty bratrské. (1539-1611).

1648. ist das große Altarblatt in der Pfarrkirche von Georg Bachmann³⁰⁹ zu Wien³¹⁰ gemahlt worden.

20

R.

Rathhaus. (das alte)

1508. hat man den Wein in dem Rathhaus geschenkt.

Rabenstein.

1551. ist die Enthauptstatt oder Rabenstein vor dem Wiener Thor, wie auch der Thurn Rabenstein in der Herrngasse erbaut word[en]. Der erste, so auf diesem Rabenstein wegen einer am Sonntag nach Georg³¹¹ im Dorf Hlinz³¹² beym Baur Kayser an einen Berghauer mittelst eines Schnitzers verübten Mordthat geköpft worden, war Sebastian Hemstritt.³¹³ So geschehen den Freytag nach Pfingsten³¹⁴ unter dem Stadtrichter Barthlme Kotter.³¹⁵

Rathhaus (das alte) II.

1555 den 29ten März hat man das Rathhaus bis in den Grund, doch nicht den Schild am Ecke und die Seiten mauern in der Gasse, abzurechen angefangen. Am 6. April hat man die Grundfeste zu den Pfeilern gelegt. Den 10. Julii ist das hohe Gewölb geschlossen worden. Zu Martini³¹⁶ ist dem wälschen Baumeister,³¹⁷ als am welchen Tag er mit dem Bau fertig worden, dafür 850 SS³¹⁸ Thaler, dazu ein weisses Ro , gegeben worden. Zur Übergoldung des Knopfs samt dem Stern sind 28. Ungarische Gulden aufgegangen. Das Zim[m]er auf dem Thürnlein

³⁰⁹ Georg Bachmann, víde ský malí .

³¹⁰ Víde .

³¹¹ 26. dubna.

³¹² Hlinsko, část obce Rudolfov.

³¹³ Sebastian Hemstritt, eskobud jovický m – an.

³¹⁴ 22. kv tna.

³¹⁵ Bartolom j Kotter, eskobud jovický rychtá .

³¹⁶ 11. listopadu.

³¹⁷ Mistr Hons, eskobud jovický stavitel.

³¹⁸ kopy.

hat Nikla Streiber³¹⁹ aufgesetzt, und der Georg³²⁰ Kupferschmid hat das Tachel mit Kupfer gedeckt. Dem Maler ist für das Schildmalen 97 SS³²¹ bezahlt worden.

Religion.

1556 ist ein Befehl von der böh[mischen] Kam[m]er im Namen Ihre Kais[erliche] Majestät an den hiesigen Rath gekom[m]en, da keiner, der das Abendmahl unter zweyerley Gestalt empfanget, in der Gemein solle gelitten werden; sondern soll sich vergleichen, oder in 4. Wochen seine Sachen verkauffen, und hinwegziehen, sind auch etliche, als Johan Scheibl,³²² Heinku am Ring, Johann Ssinku³²³ am Ring, Joachim Haumschmid,³²⁴ Penzenauer,³²⁵ und Lucas Reichsteiner,³²⁶ von hier nach Prag gezogen. Darauf aber ein Stillstand bis auf Ihre Kais[erliche] Maj[estät] fernern Befehl gehalten worden. Oder 1559.

1560. den 7. Febr[uar] ist Johann Scheibl, welcher mit des Gapschi Tochter hat vereheligen wollen, aber vom hiesigen Pfarrer wegen der Com[m]union sub utraque nicht bewilligt worden, worauf er angelobet, in der ersten Fastwochen sich zu denen sub una zu verwenden, copulirt worden.

21

Rudolph der 2te.

1576. den 18 Dec[ember] ist Kaiser Rudolph samt seiner Frau Mutter³²⁷ der alten Kaiserin[n], und des K[öni]gs³²⁸ aus Frankreich seiner Schwester³²⁹ auch mit seinen 2 Brüdern Mathias u[nd] Maxmilian nach Budweis angekom[m]en, allda über Nacht verblieben und hernach auf Prag gereiset.

³¹⁹ Niklas Streiber, eskobud jovický m – an.

³²⁰ Ji í, eskobud jovický m dikovec.

³²¹ kopy.

³²² Jan Scheibl, eskobud jovický m – an.

³²³ Jan Ssinku, eskobud jovický m – an.

³²⁴ Jáchym Haumschmid, eskobud jovický m – an.

³²⁵ Penzenauer, eskobud jovický m – an.

³²⁶ Luká–Reichsteiner, eskobud jovický m – an.

³²⁷ Marie T^han Iská, fena Maxmiliána II. (1528-1603).

³²⁸ Jind ich III. Francouzský, polský král v letech 1573-1574, francouzský král v letech 1574-1589. (1551-1589).

³²⁹ Alfb ta Habsburská, fena francouzského krále Karla IX., dcera Maxmiliána II. a Marie T^han Iské. (1554-1592).

1576. den 10. Nov[ember] ist der hiesige Rath renovirt worden, aber keine Veränderung geschehen, nur da selber dem Kaiser Rudolph hat schwören müssen.

1577. am Montag post Dom[inica] Lætare³³⁰ confirmierte Kaiser Rudolph alle und jede Privilegia der hiesigen Stadt.

1577 am Freytag nach Judica³³¹ suppliciren die Budweiser Ihro Majestat wegen der Salz - Niederlag und der Gütern wider die Stadt Krum[m]au.

1578. d[en] 21. Julii ist Kaiser Rudolph mit seinen Hatschieren von Linz hieher angekom[m]en, und haben die Rathsherren demselben etliche hundert gerüstete Burger und Burgerssöhne, dann etliche hundert Beckenknecht u[nd] Mälzer entgegen geschickt.

Rosenberg³³² (Herr von)

1588 den 24. Jänner ist H[err] von Rosenberg mit seiner Frau³³³ auf den hiesigen Rathhaus über Nacht geblieben.

1589. hat sich die Stadt Budwies mit dem H[errn] von Rosenberg verglichen, und dadurch aller Stritt aufgehoben worden.

1592. ist H[err] Wilhelm von Rosenberg den 22. Octob[er] durch Budweis todter nach Crum[m]au geführet worden.

Rudolph der 2te II.

1610. am Samstag post Transfigurationis³³⁴ hat Kaiser Rudolph hier einen Jahrmark am Montag nach hei[ligen] 3. Königen³³⁵ constituiret.

Raths Verneuerung.

1620 d[en] 11. Junii ist auf Befehl Kaiser Ferdinand des 2ten durch verordnete Com[m]ihnsarien, als durch den H[errn] General Wachtmeister H[errn] Don Balthasar <Marra> Marradas, dan[n] den H[errn] Zdenko Liebsteinsky von Kolowrat³³⁶ Obrist

³³⁰ 18. b ezna.

³³¹ 29. b ezna.

³³² Vilém z Rožmberka, český šlechtic, od roku 1560 nejvyšší komoří, od roku 1570 nejvyšší purkrabí. (1535-1592).

³³³ Kateřina Brunovická, první žena Viléma z Rožmberka. (†1559).

³³⁴ 11. srpna.

³³⁵ 9. ledna.

³³⁶ Zdeněk Lev Libštejnský z Kolovrat, český šlechtic, který byl roku 1624 z panského stavu povýšen Habsburky do stavu říšských hrabat. Stál v ele rekatolizační komise. Císařem byl jmenován hejtmanem litoměřického a boleslavského kraje. (1609-1640).

Lieutenant und Stadthauptman[n], auch den H[errn] Obristen Proviant Com[m]ihnsair H[errn] Paul Michna z Waczinova³³⁷ renoviret und besetzt worden.

1627 d[en] 11. Octobe[r] und 1630 d[en] 3. Jenner ist der hiesige Rath von dem H[errn] Abten Andreas zu Goldenkron als verordneten kais[erlichen] Com[m]ihnsar renoviret worden, und wurde selben für die Benuhng ein neues im grünen Sam[m]et eingebundenes mit silbernen vergoldten Beschläg gezieres Mihsal verehret.

Rudolphstadt.

1630. d[en] 27. May ist man von Budweis das erstemal nach Rudolphstadt Kirchfarten gegangen.

Raths Verneuerung II.

1632. d[en] 22 März ist der hiesige Rath durch die damals anwesende H[erren] H[erren] Stadthalter erneuert worden, benan[n]t[lich] den H[errn] Jaroslaw Borzita Graf v[on] Martinitz Obersten Landofficier etc. siehe Landtag. II. § 6.

22

S.

Schlacht, Scharmützel, Gesellenrauffen.

sieh Taborer I.

Stadtwappen.

sieh Wladislaus II. Rex Boh[emorum]

Stadtgericht.

sieh Wladisl[aus] II. Rex B[ohemorum]

Sterben, Pest.

1495. ist ein Sterben allhie gewesen, von Jacobi³³⁸ bis auf Lucia³³⁹ sind gestorben 3472. Personen. Auch 1597 um Laurenzii³⁴⁰ ist eine Pest hier gewesen.

Schanze, Stadtmauer, Pastey I.

1498. ist die Mauer vorm Strodanitzer Thor erbaut worden.

Spitalweyher.³⁴¹

³³⁷ Pavel Michna z Vacínova, sekretář v české kanceláři, po roce 1620 se stal generálním dodavatelem císařské armády. (Äl 632).

³³⁸ 25. července.

³³⁹ 13. prosince.

³⁴⁰ 10. srpna.

1498. ist der Spitalweyher gemacht worden.

Schanze, Stadtmauer, Pasty II.

1498. sind die Pastyen mit Ziegel gedeckt worden um das Wasser.

Salzhandel.

1498. am Tag Antoni³⁴² ist der Salzhandl auf die Stadt kom[m]en, das Arme und Reiche sollen geniessen.

Schanze, Stadtmaur, Pasty III.

1500. ist die Pasty gegen der halben Hube gebaut word[en].

Siechhaus.

sieh. Pfarrkirche S[ancti] Nicolai. II.

Sterben, Pest. II.

1521. hat hier die Pest regirt, und sind 3008 Pers[onen] gestorben.

Spital.

1525. war im hiesigen Spital ein alter stum[m]er Mann, welcher ein ganzes Jahr und 12. Wochen nichts gegessen, und dennoch einen starken, gesunden Leib gehabt; nachdem er aber gegessen, ist er gestorben. sieh auch Glocken III.

Schweitzer - Vorstadt

1526. am Abend S[anc]t[æ] Margarethæ³⁴³ ist die Vorstadt vorm Schweinitzer Thor samt der Spitalmühl, und einem Theil der Fischgasse abgebrun[n]en.

Spitalmühl.

sieh vorgehenden Artiki: Schweitzer Vorstadt I.

Stadtrichter.

1532 sind dem Stadtrichter die Gerichtsbeysitzer zugegeben worden. Oder. 1533. damaliger Stadtrichter.

23

Schnittszeit.

1540 hat sich der Schnitt um S[ancti] Joannis des Taufers³⁴⁴ angefangen, so kein Mensch gedenket.

³⁴¹ Týpitalský rybník.

³⁴² 17. ledna.

³⁴³ 13. ervence.

³⁴⁴ 24. ervna.

Schiffarth.

1552. ist das erste Schiff von hier nach Prag mit 120. Kuffen Salz abgegangen.

Sub utraque.

sieh Religion.

Salzniederlag.

sieh. Rudolph. I. § 4.

Sterben III.

1584. ist ein grosses Sterben hier gewesen, welches 3. Herbst nach einander gewehret.

Salz.

1591. den 1. May ist allhier kein Salz weder Kuffen, weder Viertelwei , noch um 1. Pfennig zukauffen gewesen.

Straf.

1594 d[en] 5. Julii ist Andreas Fuchs³⁴⁵ ein Mühlknecht von dem Wolf Fisch <gartner> gatter³⁴⁶ erstochen worden, mu te darnach 3. Sonntage mit einer Kerze in der einen, und einer Rütthe in der andern Hand haltend vor der Kirche stehen, denen Befreundten mu te er 45 SS³⁴⁷ vor den Mord bezahlen, und die Stadt 3. Jahr meiden.

1598. d[en] 18. Octo[ber] hat Simon Ulle,³⁴⁸ Schulmeister, wegen dem an seinem Weib verübten Mord vor der Kirche Bu thun müssen.

Spitalmühl II.

1601. ist die Spitalmühl abgebrennt.

Schützen.

sieh Landtag II. § 5.

Sternberg. Graf.

1621. d[en] 23. May hat man den Grafen von Sternberg³⁴⁹ gefangen von hier nach Wien geführt.

Salzniederlag II.

³⁴⁵ Andreas Fuchs, pomocník ve mlýn v eských Bud jovicích.

³⁴⁶ Wolf Fischgatter, eskobud jovický m – an.

³⁴⁷ kopy.

³⁴⁸ Simon Ulle, eskobud jovický u itel.

³⁴⁹ Sternberg, není jasn uvedeno, o kterého hrab te se jedná.

1623. d[en] 24. März hat Kais[er] Ferdinand der 2te ein Insinnirungs Mandat an die Märkte Kaplitz,³⁵⁰ Gratzen,³⁵¹ Welleschin,³⁵² Schweinitz,³⁵³ Beneschau,³⁵⁴ Zettwing³⁵⁵ Ober und Unterhayd wegen der angemäßen unbefugten Salz - Niederlag ergehen lassen.

Sterben II.

1624. sind 700. Personen an der Pest hier gestorben.

Salzniederlag III.

1629. d[en] 3. April wurde von Ferdinand dem 2ten constituiret, daß von 1. Kuffe Salz, so allhier in dem Kaiser[lichen] Salzkasten geladen wird, 6. xr.³⁵⁶ Zuschlag, als ein Niederlagsgeld, soll gezahlet werden.

Staathalterey (böhmische)

1631 d[en] 7. Novemb[er] ist die könig[liche] Staathalterey samt der Kron, Serpter, den Landes Kleinodien und Privilegien in 11. Reistruchen angelanget, welche in der hiesigen Pfarrkirche in dem Gewölb beym Schmidaltar depositiret, und bey Tag und Nacht bewafet worden. Mit der könig[lichen] Staathalterey ist das Waldsteinische Infanterie Regiment zur Bedeckung der Reichs Kleinodien mitgekomm[en]. De Vigilia S[anc]ti Thomæ³⁵⁷ ist das Beinghausische Cavallerie Regiment, dann das Preinerische Infanterie Reg[i]m[en]t, nach diesem

1632 d[en] 9 Jenner das Tieffenbachesche Infanterie Regiment, endlich 1633 das Lafohsische Regiment angekomm[en].

1633. d[en] 9 Septemb[er] ist Graf Martinitz mit der Cron und übrigen Reichs Kleinodien, dann den Landofficieren von hier nach Prag wieder abgereiset.

1634. d[en] 26 July ist die könig[liche] Staathalterey abermal mit der Kron und vielen Pragern hier angelanget.

Salva Guardia.

³⁵⁰ Kaplice.

³⁵¹ Nové Hradý.

³⁵² Vele-ín.

³⁵³ Trhové Sviny.

³⁵⁴ Benešov.

³⁵⁵ Cetviny.

³⁵⁶ krejcary.

³⁵⁷ 20. prosince.

1638 d[en] 16. Junii sind die H[erren] H[erren] Gemeinältesten auf das Rathhaus beruffen <werden>, und vom Kaiser Ferdinand den 3^{ten}³⁵⁸ die Salva Guardia gegeben worden.

Salzniederlag IV.

<1656> 1656 d[en] 25. Septemb[er] ist ein kais[erliches] Decret ergangen, da sowohl den Wittingauern als auch andern Fuhrleuten, welche die ausgemessene Landstrasse nicht beobachten, das Salz nebst Roß und Wagen contrabantiren sollen.

24

T.

Taborer. I.

1482 am Sam[m]stag nach Corporis K[ri]sti³⁵⁹ sind die Taborer erschlagen worden, und liegen allhier in dem Klosterfreyhof begraben. Andere schreiben: Taboriten anstatt Taborer.

Todesstrafe.

sieh Burgerssöhne, Dominikanerkloster, Juden.

Thurn.

sieh. Dominikanerthurn.

Teuch.

sieh Spitalteuch³⁶⁰ oder Spitalweyher. Hackelhöferteich.³⁶¹ Fellinger³⁶² Teich.

Teuchknechte.

1532. wurden auf Befehl Ihro Majestät K[öni]g[s] Ferdinands Teichknechte aufgenom[m]en, und nach Budweis geschicket.

Theuerung.

1540 Abends am Tag der hei[ligen] 3. Könige³⁶³ ist das Salz hier sotheuer gewesen, da man sich darum gerissen, und eine Handvoll um 1. Pfennig gegeben hat.

1541. hat Hann Holzer³⁶⁴ in der Fasten 5. Loth Kraut um 1. Kreuzer gegeben. Item ist zur Öster[lich]^{en} Zeit hier ein so großer Mengel an Fleisch gewesen, da viele Burger und Innwohner keines bekom[m]en.

³⁵⁸ Ferdinand III. Habsburský, římský císař, český a uherský král v letech 1637-1657. (1608-1657).

³⁵⁹ 8. června.

³⁶⁰ Spitalský rybník.

³⁶¹ Haklovský rybník.

³⁶² Vrbenský rybník.

³⁶³ 6. ledna.

³⁶⁴ Jan Holzer, eskobud jovický m – an.

sieh: Victualien - Preis.

Thurn. II.

1549. hat man den grossen Thurn bey S[anc]t[i] Nicolai zu bauen angefangen.

1550. den 20. Junii ist der Grund des neuen Kirchthurn auf Bürsten mit eisernen Schuhen gelegt worden.

1551. die Woche nach dem warmen Markt, oder nach Korporis Christi,³⁶⁵ hat man den Kirchthurn mit Werkstücken zu bauen angefangen.

Theuerung. II.

1570. ist ein Zuber Korn gewesen p[e]r 3 SS³⁶⁶

1 ó Weitzen ó p[e]r 3 SS³⁶⁷ 15 gr.³⁶⁸

1 ó Haber ó p[e]r 1 fr³⁶⁹

Thurn III.

1577. den 30. May ist der Knopf auf den neuen Thurn durch Bonifacium³⁷⁰ Goldschmid mitten auf dem Platz vergoldet worden, dazu sind kom[m]en 72. Ducaten. Johann Stum[m]³⁷¹ hat ihn gebraten.

25

1577. am Abend S[anc]t^{ae} Margarethæ³⁷² sind die zwey Wappen auf den Thurn angehängt worden.

Eodem an[n]o ist der Thurn bey der Kirche samt dem Gang und dem Stübl von Vincens Fugral³⁷³ Baumeister, daran man 28. Jahr gebauet, fertig worden. Darnach hat der Zim[m]erman[n] 14. Tage vor Martini³⁷⁴ das Tach darauf zu setzen angefangen.

An[n]o eod[em] den 31. Dec[ember] ist die Stundglocke aufgezogen worden.

³⁶⁵ 4. ervna.

³⁶⁶ kopy.

³⁶⁷ kopy.

³⁶⁸ gro-e.

³⁶⁹ rýnský zlatý.

³⁷⁰ Bonifác, eskobud jovický zlatník.

³⁷¹ Jan Stumm, eskobud jovický m – an.

³⁷² 13. ervence.

³⁷³ Vincens Vogarelli, eskobud jovický stavitel vla-ského p vodü.

³⁷⁴ 28. íjna.

W.

Wladislaus II. Rex Boh[emorum]

Anno 1479. die 6. 8bris Wladislaus Rex Encomium textit Civitatis Budvicensis, confirmat Privilegia data a Regibus, antecessoribus suis, quos nominatim recenset, item Iudicatus. Die 7. 8tobris confirmat antiqua arma Civitatis Budvic[ensis], addit galeam, coronam regiam cum duobus armatis viris; recensentur integre illa insignia, ac permittuntur incolis eius præsentibus et futuris.

Wohlfeiligkeit.

1484. ist der Wein so überflü ig gewachsen, und in solchem Unwerth gewesen, da man nicht allein ein Fa voll um so ein gro leeres Fa gegeben, sondern auch ein Eymmer um ein Ey verkauft worden.

Witterung (ausserordentliche)

1492. an Translation S[ancti] Nicolai³⁷⁵ ist gefallen ein grosser Schnee mit gro er Kälte.

1495. ist ein sehr kalter Winter gewesen, von S[anc]t Clemens³⁷⁶ an, bis auf S[anct] Valentin,³⁷⁷ 3. ganzer Monath lang.

Wohlfeiligkeit. II.

1499. ist so viel Wein gewachsen, da man nicht genug Fa gehabt. ist ein Eimer Wein in Oesterreich p[er] 6. xr.³⁷⁸ gewesen, 1. Pinthe 1. deutschen Pfen[n]ig.

Wladislaus der 2te König. II.

A[nn]o 1506 Montag nach Oculi³⁷⁹ giebt der K[öni]g Wladislaus den Budweiseren Gewalt, die Juden aus der Stadt zu schaffen, diese auch nim[m]ermehr in die Stadt aufzunehmen.

Wiesenmühl.

1510 in der Nacht Felicis³⁸⁰ auf der ganzen Uhr ist die Wiesenmühl abgebrun[n]en. Oder 1519.

Wladislaus der 2te III.

1512. K[öni]g Wladislaus lasset der Stadt Budweis, weil selbe durch eine Wasserfluth an den Stadtmauren grossen Schaden erlitten, und eine Gränzstadt ist, aus Mitleiden u[nd] Gnaden

³⁷⁵ 9. kv tna.

³⁷⁶ 23. listopadu.

³⁷⁷ 14. února.

³⁷⁸ krejčary.

³⁷⁹ 16. b ezna.

³⁸⁰ 14. ledna.

die Hälfte des Granitz - Zolls, welchen die Stadt in die böhm[ische] Kam[m]er jähr[lich] zu 200. SS³⁸¹ böhm[ischen] gereicht hat, p[e]r 100 SS.³⁸² böhm[isch] nach.

Wasser (grosses)

1592 den 27. August ist das Wasser so gro worden, da es die Brücke hinweggenom[m]en, und man bis zur Pfarrkirche auf einer Ziehlen gefahren ist.

27

Wachthaus.

1600 ist das Wachthäusel auf dem Platz erbauet worden.

Wiesenmühl II.

1612 ist die Wiesenmühl von Grund gebauet worden.

³⁸¹ kopy.

³⁸² kopy.

P ÍLOHA 3

Jmenný rejstřík

A

Andreas ze Zlaté Koruny, opat 9, 21

Aulici Týmmon Petr 15

B

Bahinensius, děkan 6

Bachmann Georg 19

Baltasser, opat 6

Battista Adrian Albert 1

Bonifác, zlatník 24

Brun-vická Kateřina 21

C

Cometa Dominic 13

Čabelický ze Soutic Kryštof 5

Čejka z Olbramovic Jan Adam 15

Čekauer Pělibich 2

Černín Humberg 15

D

Döbler Jakub 4

F

Fabricius z Rosenfeldu a Hohenfallu Filip 15

Ferdinand I. 6, 7, 14, 18, 24

Ferdinand II. 4, 8, 10, 18, 21, 23

Ferdinand II. Tyrolský 7

Ferdinand III. 23

Fischgatter Wolf 23

Fritschko Jan 7

Fuchs Andreas 23

G

Georgius ze Zlaté Koruny, opat 6

Gesska Simon 11

H

Habsburská Alfb ta 21

Haider Jan 11, 13, 18

Haider Václav 2, 11, 18

Hammerle Julius Jind ich 2

Haumschmid Jáchym 20

Hemmstritt Sebastian 20

Hoffmann Ji í 4

Holzer Jan 24

Hons, stavitel 20

Ch

Cherubin, páter 5

J

Jagellonská, Anna 2, 7

Jan, eskobud jovický biskup 6

Jení-ek z Újezda P íbík 15

Ji í, m dikovec 20

K

Karel II. Týrský 13

Karel IV. 7

Katzenzeuner nebo Katzenzogel Jan 3

Kinský z Vchynic a Tetova Vilém 13

Kotelík Andreas 14

Kotter Bartolom j 20

Koflenský Bohuslav 2

Krenauer z K enova Jan 11, 13

L

z Lamberka Karel 9

Leinweber Christoph 6

Leo, vrchní kn z dominikán 6

Lib-tejnský z Kolovrat Jind ich 15

Lib-tejnský z Kolovrat Zden k Lev 21

Lohelius Jan 5

Losy Petr 2

M

Marradas Baltasar 6, 21

z Martinic Jaroslav Bo ita 15, 21, 23

z Martinic Ji í Adam 15

Matyá-14, 16, 18, 21

Maxmilián II. 16, 18

Maxmilián III. Habsburský 16, 21

Mihecus, d kan 6

Michna z Vacínova Pavel 21

Miller Gregor 8

Mi-kovský ze Sebužína Rafael 15

z Mitrovic Vratislav Kry-tof 15

Mohr Franti-ek Vilém 2

O

Öller Leonard 11

P

Pasovský Leopold 19

Penzenauer 20

Pflurg 7

Plachý T^hmon 19

z Pod brad Ji í 3, 9, 14, 18

P emysl Otakar II. 6

P íchovský z P íchovic Petr 15

R

Reichenauer Tomá-18

Reichsteiner Luká-20

z Rořmberka Petr Vok 19

z Rořmberka Vilém 21

Rudolf II. 12, 18, 21, 23

S

Sasko-Lauenburský Julius Jind ich 2

Scheibl Jan 20

Scherffenberk Jan Arno-t 2

Schlechta Vilém 12

Schnedl Erasmus 6

Schweher Augustin 5

Schweher Fabian 2

Sparr Arno-t Ji í 2

Spernsack 7

Ssinku Jan 20

Streiber Niklas 20

T

Tafgo Jan Old ich 2

Tan Iská Marie 21

Ternberk 23

Stumm Jan 24

T

z Talenberka Jan star-í 15

Thurn Jind ich Matyá-3

Tochstund Bernard 2

Tyrolská Anna 14

U

Ulle Simon 23

Ungnad ze Suneku Ond ej 7

V

Vladislav II. Jagellonský 6, 9, 12, 18, 22, 26

Vogarelli Vincens 25

W

Weisloch 13

Wolzan Bohuslav 15

Wuth Petr 15

P ÍLOHA 4

Místní rejstřík

B

Benešov (Beneschau) 23

C

Cetviny (Zettwing), zaniklá obec na českokrumlovsku 23

Čáslav (Czasslau) 3

Čechy 14

Černý Dub (Czernedub), vesnice, část obce Homole v okrese české Budějovice 3

české Budějovice (Budweis) 1, 2, 3, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 16, 18, 21, 24, 26

český Krumlov (Krummau) 5, 9, 13, 14, 21

D

Dobrá voda (Gutwasser), obec v okrese české Budějovice 9

H

Haklovský rybník (Hackelhöfferteich), rybník u Haklových Dvůrů 11, 24

Haklovy Dvory (Hackelhöff), obec připojená k českým Budějovicím 11

Hlinsko (Hlinz), vesnice, část města Rudolfov 20

Hlubocké lesy, lesy u Hluboké nad Vltavou 4

Hluboká nad Vltavou (Frauenberg) 7

Hrdějovice (Hardowitz), obec v okrese české Budějovice 6

J

Janovice (Janowitz), část obce Rýmařov v Moravskoslezském kraji 11

K

Kájov (Kojau), obec v okrese český Krumlov 5

Kaplice (Kaplitz), obec v okrese český Krumlov 23

Kromčívka (Cremsir) 16

Křenovský dvůr (Krönauer Hof), dvůr v Křenově, části obce Kájov 11

L

Linz (Linc) 14, 21

Leidmanitz, blížle neurčená vesnice 9

N

Nové Hrady (Gratzen) 23

Nové Město pražské 9

P

Plzeň (Pilsnen) 2

Poříčí (Porzitz), část obce Borčov nad Vltavou v okrese české Budějovice 3

Praha (Prag) 5, 10, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 23

Prachatice (Prachatitz) 19

R

Regensburg (Regen) 2

Rofnovský rybník (Strodanitzer-Weyher/Teich), již neexistující rybník v jižní části českých Budějovic Rofnov 3

Rudolfov (Rudolphstadt), obec v okrese české Budějovice 3, 4, 13, 21

S

Soběslav (Sobieslau) 16

Svinenské předměstí (Schweinzer Vorstadt), předměstí českých Budějovic u Svinenské brány 7, 22

TM

Trpěšický rybník (Spitalweyher), již neexistující rybník v českých Budějovicích 22, 24

T

Trhové Sviny (Schweinitz) 23

Těbově (Wittingau) 18

V

Velešín (Welleschin), obec v okrese český Krumlov 23

Vltava (Moldava), řeka 6

Vrbenský rybník (Fellingerteich), rybník u českého Vrbného, připojené obce k českým Budějovicím 7, 24

W

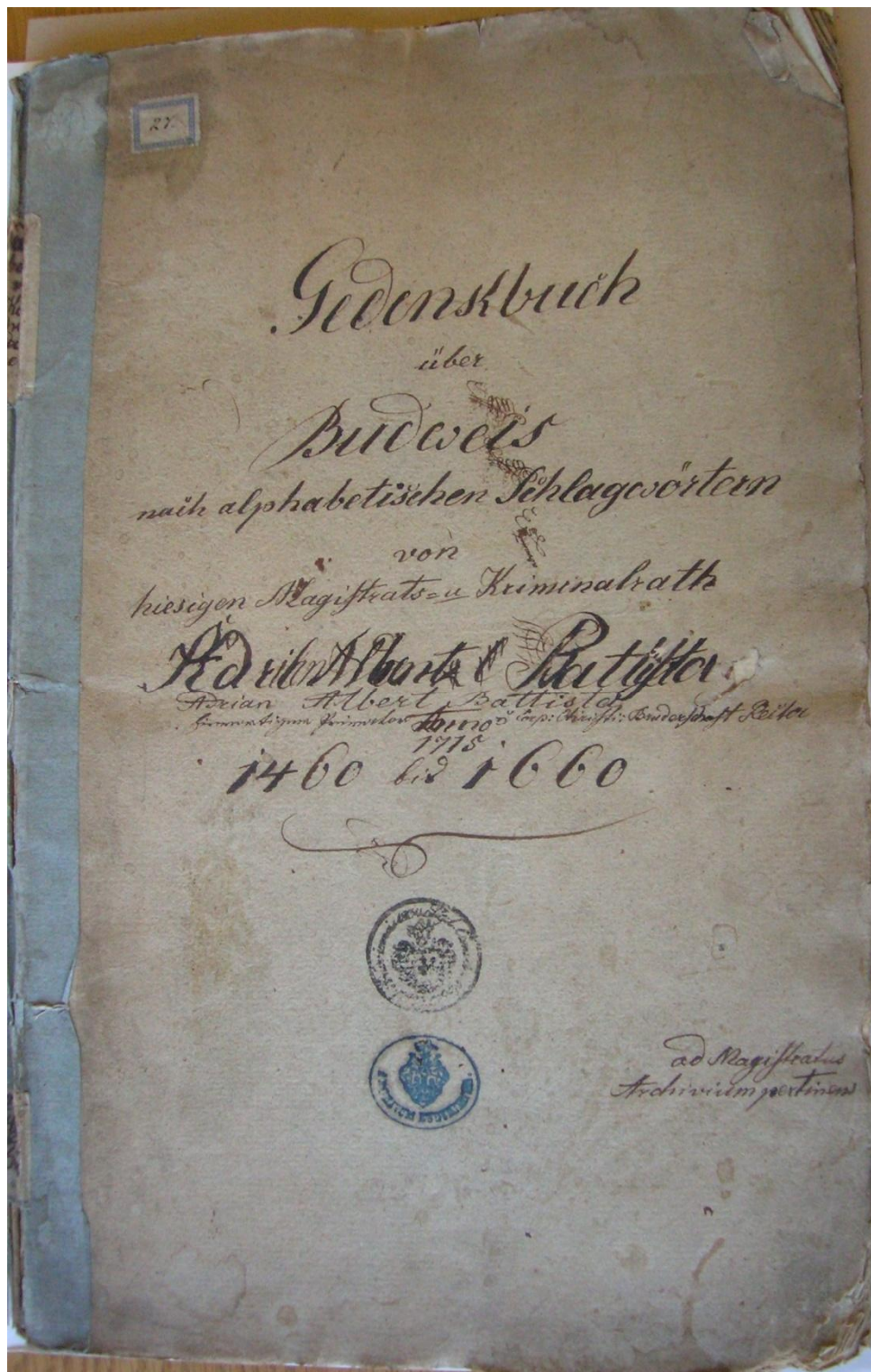
Wien (Víděň) 19, 23

Z

Zlatá Koruna (Spinea Corona, Goldenkron) 6, 9

P ÍLOHA 5

Ukázky písma z kroniky Adriana Adalberta Battisty

Titulní strana kroniky

C.

Capuzinern Kloster

1614. hat 2. Hieronim den rath den Capuzinern
 lichte und kloster in der Augustin Kloster anfangung
 geschickens, woff ruzig am dem Rath.
 1615. den 31. May ist Frybischof Joannes von Prag firm ange-
 kommen, und den Montag nach Cyandi alt. dem dinst ist die Proce-
 sion aus dem Capuzinern von der bischoflichen Kapuzinern
 sich aus dem Capuzinern von der bischoflichen Kapuzinern
 Capuzinern geschick worden, wo ein Kruz, angesetzt, nach
 der der Grundstein gewerbet, und in dem Grundringel
 wurde. Der bischofliche Rath bewies den dinst einen goldenen
 Kruz, wofur, woraus auf der ruzen Tisch der Bildnis der
 Mariä, und auf der andern die Namen der damals
 lebenden Raths herwanden waren. Der dinst abgerichte
 gesessen von dinsten haben ebenfalls einen Capuzinern
 geschick: Februar.
 1621. ist die bischofliche Capuzinern lichte von dem
 Frybischof Johann Roketius ringewerbet worden.
 1623. d. 1. July haben die Capuzinern von Prag nach
 Cigan die ruzen Kruz, wofur über 100. Personen
 gewessen, angehalten.
Stabilichy
 1622. d. 2. April ist stabilichy auf einer Kruz auf
 bischoflichen Rath, dann der 2. Hieronim d. 11. May auf
 der Kruz auf angehalten worden.

Záznamy k písmenu C na foliu 5

M.

Mühl.

Prof. Antonmühl. I. Hofmühl. I. Capitalmühl. I.

Mühlplatz.

1595. den Samstag der fest. Christi - Kruzigung ist man
 auf dem Mühlplatz gegen Cobitlan gezogen.
Maximilian d. 2.
 1577. am Montag nach Misericordia confirmirt Kaiser
 Maximilian alle Privilegien der bischoflichen Stadt
 nach Böhmen gebracht, und über Nacht in der Kirche setzen lassen.
 Und mitgebracht den Bischof von Worms, Kitzbühel, und Frey-
 burg, die wurde demselben von den Bürgern mit dem Kruz
 sand den bischoflichen Rath und Kruz, auf dem Ruffe-
 gesessen, den wofur ein jeder ein Kruz, getragen, entgegen
 gegangen, wurde auf eine Kruz, gebracht, wofur
 sand der andere nach Empörung von dem Bischof in
 das Kloster geschick worden, wofur einer Kruz, von
 seinen dinsten mit dem Rath nach Prag geschick.
 11. 11. 110

Záznamy k písmenu M na foliu 16

Příloha 6

časové zařazení	Název kroniky	Dochování	Zápisy pro léta	Sociální postavení kronikáře, vzdělání, povolání	Charakter záznam	Filiace kronik	Jazyk kroniky	
16. století	Kronika Františka Machnického	nezvstná	1450 ó 1578	obecní starší, konšel	dějiny města		německá	
	Pamětní knihy Jana Petřicha z Benešova - Kniha červená	dochované		bákalář na vídeňské univerzitě, učitel, vychovatel syn Adama z Hradce, radní písař, lechtic	texty privilegií, soudních přehon, kupních a prodejních smluv, trhových cedulí, kvitancí a výpisy z desk zemských		eřtina	
	- Druhá pamětní kniha				opisy starších listin a soubor aktů náboženských poměrech ve městě			
	Zápisky Jana Strialia z Pomnouch	dochované		radní písař	dějiny města, rodinné záznamy			
	svod kronik z 16. století	nezvstný						
	Kronika rodiny Matyášovy	dochovaná	1. písař 1484 ó 1574 2. písař 1575 ó 1623 další písaři do 1626	písař i neznámí, možná členové bohaté rodiny Matyášovy	obnovení městské rady, od 1498 dějiny města		1. písař ó hlavně německá 2. písař ó hlavně latina	

časové zařazení	Název kroniky	Dochování	Zápisy pro léta	Sociální postavení kronikáře, vzdělání, povolání	Charakter záznam	Filiace kronik	Jazyk kroniky
1. polovina 17. století	Zápisky Ambrofea Augustina Mathese	nezvstane	1618 a 1621	jezuitská akademie v Praze, rektor latinské školy, sládek, výrobce mýta, člen mstské rady			
	Kronika Davida Doudlebského ze Sterneku	dochovaná	1468 a 1672, 1756 a 1761	-lehtic, mstský starší, kon-el, sládek	dějiny města, seznamy člen mstské rady	neznámá mstská kniha, kronika rodiny Matyášovy	německá
	- v zápisech pokračoval syn Jan Jiří		1648, 1650, 1653, 1661, 1665, 1667, 1670, 1672, 1674 a 1676		církevní záležitosti, mstská privilegia, opravy popraviště a sladovnický cech		
	Kronika Fiery z Benešova a Fiachu	nezvstane, opis Petra Kašpara Světeckého		kon-el, purkmistr		kronika Davida Doudlebského ze Sterneku	
	svod kronik ze 17. století	nezvstane			registry mstských listin od poloviny 14. století, seznamy člen mstské rady od 1468, kronikářské zprávy z 16. a 1. poloviny 17. století		

časové zařazení	Název kroniky	Dochování	Zápisy pro léta	Sociální postavení kronikáře, vzdělání, povolání	Charakter záznam	Filiace kronik	Jazyk kroniky	
2. polovina 17. století	Kronika Jonáše Katschnera	dochovaná v opisu	1468 ó 1670 1725 ó 1728 záznamy cizí ruky	Nmec, pístit hoval se b hem t icetileté války, peka ský mistr	seznamy len m stské rady, 1648 ó 1669 zprávy o po tu s atk , narození a úmrtí, d jiny m sta, celozemské d jiny - války, církev, Habsburkové	zápisky Ambrofle Augustin a Mathese, kronika Davida Doudlebského ze Sterneku, kronika Fi-era z Bene-ova a Fi-bachu	n m ina	
	Kronika Tomáše Františka Veselého	dochovaná	kroniká ské záznamy od 1319, seznamy len m stské rady 1468 ó 1730	Praflan, kustod na latinské škole, varhaník dominikánského klá-tera, rychtá , zástupce eského radního písa e, správce m stského -pitálu, -kolní dozorce	kroniká ské záznamy, seznamy len m stské rady, registry privilegií, zápisy o svém flivot , zápisy literárního charakteru	svod kronik ze 17. století	n m ina	
	- v zápisech pokračoval vnuk Dominik Koller		1704 ó 1741	správce latinské školy, obecní starší	d jiny m sta i jiných m st, na konci opis privilegií m sta 1335 ó 1647	kronika Františka Machnického		
	Kronika Třmmona Christeindla	nezv stná		m stský pokladník, kon-el				
	Excerpta Bohuslava Balbína	dochované		jezuitský kn z, pedagog, historik	d jiny m sta, regesta privilegií, obnovení m stské rady a církevních hodností , náv-t vy Habsburk , zápisy o jiných m stech a událostech celozemského kontextu	svod kronik ze 17. století, kronika Tomáše Františka Veselého , opis nedochované m stské kroniky	latina	
	Zápisky Jana Floriána Hammerschmidta	dochované		historik, spisovatel, kaplan v kostele sv. Mikulá-e, fará v Kamenném Újezd , superior kaplanského domu v Klatovech, rektor kn ffského seminá e v Praze, fará em v Týnském chrámu	d jiny m sta, regesta m stských privilegií 1324-1646, zprávy o jiných m stech, turecké války a flivotní data Habsburk		n m ina, mén latina, regesta privilegií v jazyce listiny	

časové zařazení	Název kroniky	Dochování	Zápisy pro léta	Sociální postavení kronikáře, vzdělání, povolání	Charakter záznam	Filiace kronik	Jazyk kroniky
1. polovina 18. století	Kronika Jana Floriána Hammerschmidta	dochovaná	1265 ó 1709, 1715 a 1821	historik, spisovatel, kaplan v kostele sv. Mikuláše, farář v Kamenném Újezdě, superior kaplanského domu v Klatovech, rektor kněžského semináře v Praze, farářem v Týnském chrámu	dějiny města, seznamy členů mestské rady, mestská privilegia, dějiny dominikánského kláštera	kronika Tomáše Františka Veselého	latina, německy, čeština registra privilegií v jazyce listiny
	Kronika Antonína Höniga	nezvěstná		voškový mistr, koněmelník			
	Zápisy Lukáše Bernarda Schneidera		1717 ó 1749	pekařský mistr			

časové zařazení	Název kroniky	Dochování	Zápisy pro léta	Sociální postavení kronikáře, vzdělání, povolání	Charakter záznam	Filiace kronik	Jazyk kroniky	
2. polovina 18. století	Kronika Lukáše Bernarda Schneidera	dochovaná	1253 ó 1768	pekařský mistr	dějiny města	kronika Františka Machnického, kronika Jonáše Katschnera, kronika Třmóna Christein dla, kronika Antonína Höniga	německy, latina	
	- pokračování kroniky		1760 ó 1780 další vlastníky 1784 ó 1786 a 1805 ó 1806		dějiny města, dominikánský konvent, kapucínský konvent u kostela sv. Anny, kostely, -pitály s kostelem sv. Václava, městské vsi, hospodářství			
	Kronika Jana Eichlera a jeho syna Jana Antonína Eichlera	dochovaná	1450 ó 1811	mlynář, koněmelník, pivní správce	dějiny města	do 1735 starší městská kronika	německy	
	Kronika Jana Jiřího Millauera	dochovaná	1478 ó 1784	jezuitské gymnázium v Krumlově, písař purkmistrovského úřadu a městského pivovaru, správce městského statku v Ostrolovském Újezdu, městský pokladník, koněmelník	dějiny města	do 1670 opis neznámé pamětní knihy	německy, latina	
	Kronika Matjeje Pressla	nezvěstná	1313 ó 1796	tesařský mistr	události, které autora zajímaly nebo je sám zažil			
	- pokračování syna		1796 ó 1807					
	Kronika Matjeje Schmidta				průmyslný mistr	záznamy o založení biskupství a přeměně kostela sv. Mikuláše v katedrálu		
	Kronika Františka Mardetschlägera	nezvěstná, opis syna Františka	do 1805	magistrální kancelista		svod kronik ze 17. století		
	Kronika Adriana Adalberta Battisty	dochovaná	1463 ó 1656	kriminální rada, primátor, rektor bratrstva Corporis Christi	dějiny města	svod kronik ze 17. století	německy, latina	
	Rozpis Karla Václava Pattberga	torzo		magistrální rada		kronika Adriana Adalberta a Battisty		

časové zařazení	Název kroniky	Dochování	Zápisy pro léta	Sociální postavení kronikáře, vzdělání, povolání	Charakter záznam	Filiace kronik	Jazyk kroniky
19. století	Kronika Matyáše Václava Klaudiho	dochovaná	1265 ó 1821	magistrální úředník, kriminální rada	d jinými	kronika Tomáše Františka Veselého pro opis kroniky Jana Floriána Hammer schmidta	německá, latina
	- koncept kroniky z 1821		1394 ó 1795				německá
	Kronika z majetku Josefa Littmanna	nezvěstná		autor neznámý			